This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital utgave av en bok som i generasjoner har vært oppbevart i bibliotekshyller før den omhyggelig ble skannet av Google som del av et prosjekt for å gjøre verdens bøker tilgjengelige på nettet.

Den har levd så lenge at opphavretten er utløpt, og boken kan legges ut på offentlig domene. En offentlig domene-bok er en bok som aldri har vært underlagt opphavsrett eller hvis juridiske opphavrettigheter har utløpt. Det kan variere fra land til land om en bok finnes på det offentlige domenet. Offentlig domene-bøker er vår port til fortiden, med et vell av historie, kultur og kunnskap som ofte er vanskelig å finne fram til.

Merker, notater og andre anmerkninger i margen som finnes i det originale eksemplaret, vises også i denne filen - en påminnelse om bokens lange ferd fra utgiver til bibiliotek, og til den ender hos deg.

Retningslinjer for bruk

Google er stolt over å kunne digitalisere offentlig domene-materiale sammen med biblioteker, og gjøre det bredt tilgjengelig. Offentlig domene-bøker tilhører offentligheten, og vi er simpelthen deres "oppsynsmenn". Dette arbeidet er imidlertid kostbart, så for å kunne opprettholde denne tjenesten, har vi tatt noen forholdsregler for å hindre misbruk av kommersielle aktører, inkludert innføring av tekniske restriksjoner på automatiske søk.

Vi ber deg også om følgende:

- Bruk bare filene til ikke-kommersielle formål
  Google Book Search er designet for bruk av enkeltpersoner, og vi ber deg om å bruke disse filene til personlige, ikke-kommersielle formål.
- Ikke bruk automatiske søk
  Ikke send automatiske søk av noe slag til Googles system. Ta kontakt med oss hvis du driver forskning innen maskinoversettelse, optisk tegngjenkjenning eller andre områder der tilgang til store mengder tekst kan være nyttig. Vi er positive til bruk av offentlig domene-materiale til slike formål, og kan være til hjelp.
- Behold henvisning
  Google-"vannmerket" som du finner i hver fil, er viktig for å informere brukere om dette prosjektet og hjelpe dem med å finne også annet materiale via Google Book Search. Vennligst ikke fjern.
- Hold deg innenfor loven
  Uansett hvordan du bruker materialet, husk at du er ansvarlig for at du opptrer innenfor loven. Du kan ikke trekke den slutningen at vår vurdering av en bok som tilhørende det offentlige domene for brukere i USA, impliserer at boken også er offentlig tilgjengelig for brukere i andre land. Det varierer fra land til land om boken fremdeles er underlagt opphavrett, og vi kan ikke gi veiledning knyttet til om en bestemt anvendelse av en bestemt bok, er tillatt. Trekk derfor ikke den slutningen at en bok som dukker opp på Google Book Search kan brukes på hvilken som helst måte, hvor som helst i verden. Erstatningsansvaret ved brudd på opphavsrettigheter kan bli ganske stort.

Om Google Book Search

Googles mål er å organisere informasjonen i verden og gjøre den universelt tilgjengelig og utnyttbar. Google Book Search hjelper leserne med å oppdage verdens bøker samtidig som vi hjelper forfattere og utgivere med å nå frem til nytt publikum. Du kan søke gjennom hele teksten i denne boken på `http://books.google.com/`

A 931,162

Ove Ansteinsson

ENER TUVE

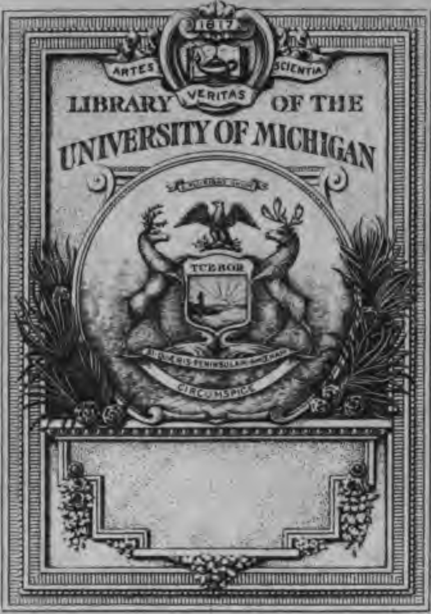
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

475

839.88
A624e

ENER TUVE

Arthur

OVE ANSTEINSSON

ENER TUVE

KRISTIANIA
FORLAGT AV H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1910

Copyrigt 1910
by H. Aschehoug & Co.
Kristiania

Printed in Norway

JOHANSEN & NIELSENS BOKTRYKKERI

OLAUG

Scandinavian
Janum
5·1·35
36197

Olaug sat med Bundingen på Stenhellen utenfor Stugudøren. Hun sat ung og trivelig og fornøid og nynnet sagte — bare såvidt en kunde høre, hun nynnet.

Hun var barhodet. Om det runde rødlette Ansigtet kruset Håret sig fint. Fra Nakken faldt det nedover Ryggen i en tung, næsten lys Flætte. Det fik hende til å se ut rent som en ung Jente. Hun var høi over Barmen, rund og lubben.

Stuguen, hun sat ved, var gammel og låg og så rent faldefærdig ut, og det gliste i store Sprækker mellem Tømmeret i Væggen. De var tættet med Stry og Filler.

Døren stod på vid Vægg i Sommervarmen — hang tung og skjæv på en Hængsel. Det var så lågt opunder Dørkarmen, så selv om en var aldrig så liten, så måtte en bøie sig for å komme ind.

Det så armt og småt ut indenfor, når en stod ute og så ind. Men i et bittelitet blyindfattet firkantet og firrutet Vindu stod Blomsterpotter med friske røde og hvite Blommer.

Ved Nordenden av Stuguen var en liten Skåle

© 5-2-35 R 21513

bygget like indåt Væggen. Den så nyere ut end Stuguen, og der stod Sagkrakk, Sag og to-tre blankslipte Tømmerøkser utenfor.

De Par andre Bygninger på Plassen var små og så ikke såpas ut som Stuguen engang.

Men der var ikke stort å ha Uthusbygninger efter heller i Raskop, så det ut til. For det var ikke no Gårdsbruk å kalde for. Der var en ørliten Potetflækk like bakmed Stugubygningen, en liten Grønåker paa Fremsiden. Ellers stod Skogen tung og milelang og stængte til alle Sider med høie tætte Graner.

Allikevel skjønte en det, Raskop lå høit. For der var så frisk stærk Luft, og der var likesom nærmere opunder Himmelhvælvingen der end andre Steder.

Hun som sat på Stenhellen fremved Døren, hadde hele Tiden Øinene fæstet på Arbeidet, og de små hvite Fingre lekte med Bundingsstikkerne.

Så hun op en Gang imellem, hadde hun en forunderlig varm og blå Himmel over sig. Og Solen stod rød og flarende og stakk hende i Øinene, så det rent gjorde vondt — endda den alt var langt nede ivest. Der faldt lange Skygger indover fra Skogkanten dernede. De gjorde at Græsset blev messom fetere og grønnere utseendes.

Av og til suste et lint Vindsig gjennem Trærne, fik de høie Graner til å svaie sagte, og førte et næsten kjølig Drag med sig — blandet med Lugt av Granskog og Kåe.

Som Olaug sitter slik på Stenhellen, får hun høre Tramp av tunge Føtter på Græsbakken foran sig og Slag av Hæljønn mot en Sten.

Hun farer til. Da hun ser op, står en diger Kar like foran hende. Han er næsten fillet klædd, skjægget, og ligner ingen av dem, hun er vant til å se. Forfærdelig svart i Hår og Skjægg.

Hun blir stiv av Rædsel, der hun sitter, ser sky bort til Økserne ved Skålen. Han er så rar og vild i Øinene.

Han ler godmodig. Hilser.

„Du skal inte væra rædd mig, min unge Kone,“ sier han — han bryter litt på mange Mål. „Jeg er inte fårlig.“ Han ler igjen lunt.

Hun ser op på ham urolig.

„Å er dein Karn ifrå?“ hun kjender, hun er litt skjælv i Målet.

„Å—å—,“ sier han igjen og ler godmodig som før. „Du skal inte bry dig om det — om jeg fortalte dig det, var du like klok for det, min unge Kone.“

Hun er litt roligere, prøver å spøke.

„Håss kain du veta det, je er gjift?“

Da ler han høit, peker.

„Jo, fordi jeg ser det på en pen liten Hånd, som hviler der i Skjødet dit!“

Hun blir rød, smiler litt undselig.

„Je kunne vara bære førlåvå.“

„Ja — kors! — det kunde du nok forstås — du er da så ung. Men se det er du inte. Jeg vet det ellers også!“

Hun ser på ham undren.

Da nikker han skøieragtig, sier forklarende:

„Jeg er Trollmand, jeg, skal du vite — jeg vet mer end andre Folk. Men åssen tør du bo her, så langt uti Skogen, ganske ensam?“

Hun flytter på sig litt, ser på ham fra Siden.

„Je er itte ålene!"

Han lægger sig flat ned på Bakken like foran hendes Føtter. Ser fast på hende med de svarte Øine, så en skulde synes, de kunde gå tvært igjennem en.

„Så nå — Manden din reiste bort idag. Han skulde inte komma igjen på tre Veker."

Atter flytter hun sig urolig, stirrer på ham.

„Håss kain du veta det?"

Han ler.

„Jeg er Trollmand, sa jeg jo netop!"

Hun ser op og ned over ham.

„Å kjem du frå nå 'a?"

„Fra Skogen. Er det langt til Bygden?"

Da ler hun.

„Det må da du veta — når du er Trøillmainn!"

Det svarer han ikke på.

„Ja, det går me det meste ta en Dag før å kommå åt Bygden," sier hun så.

„Det var da jækla langt! Det er vist ingen Sætrer i Nærheten heller?"

„Nei — itte heromkring lell — på lang Lei."

Han ligger med Albuerne støttet paa Bakken, Haken hvilende i Hænderne, ser på hende.

„Det hænder vel ikke ofte, at der kommer Folk fra Bygden herop?"

Hun er endda utrygg.

„Å — det træffe da — det òg. Høggerer og Jagterer og slikt."

Han letter på sig, ser sig om litt urolig.

Hun ned på ham fra Siden.

„Åfør spør du så om ailt detti?"

Da ler han en kåt Latter, reiser sig op i sittende Stilling.

„Å, bare for å ha no å snakke om. Er du inte rædd for å være her så alene? Det er da Bjørn og Gråben — og mye stygt Folk i en slik Skog."

„Å—å —" Atter ser hun paa ham — „je våge mig ailler langt unna Husom. Og Folk ser je itte ofte — uta dom, je kjinne. Taterer pla itte færdes der det er så langt unna Folk." Hænderne går flittig over Bundingen, hun ser av og til mistænksomt over på ham. Hun kjender hele Tiden hans hete Øine på sig.

„Men ensamt må det nu bli for en pen ung Kone som du?"

Hun strikker.

„En lyt finja sig ti di."

Atter kjender hun hans Øine på sig en lang Stund.

Endelig sier han:

„Du skulde vel inte ha litt Mat og Kaffe å gi en fredløs farende Fant?"

Hun reiser sig.

„Det kunne full itte vara så umuli det."

Hun går ind, gir sig til å pusle med noget i Kjøkkenet.

Om en liten Stund kommer han efter. Det er så lågt opunder Taket, så han må gå kroket.

Hun sætter en Stol for ham. Men endda skjælver hun litt på Hånden.

Han ser sig om.

„Her er det likeså rent og nett, som Fruen i Huset er det selv," sier han, idet han sætter sig.

Og han blir ved å snakke, hans Øine følger hende hele Tiden, mens hun driver og pusler og steller istand, av og til seende ængstelig over til ham. Hatten sin lægger han flat på Gulvet ved Siden av sig.

En Gang blir Olaug stående mitt paa Gulvet — vår. Så går hun helt frem i Døren, som er blit stående oppe efter dem, står og lyer.

„Je mene, det tala neri her je?“ Hun skygger med Haanden over Øinene, ser først nedover, saa på ham — somom hun venter Svar.

Han har reist sig. Står og klemmer Hatten mellem Hænderne, blek. Nå går han langt indover Gulvet — næsten ind til den andre Væggen — står på Tærne og énstirrer ut. Der er kommet et vondt Glimt i Øinene, som får Olaug til å stivne av Skrækk, og han bander stygt.

„Jaja! — Adjø — Takk for mig!“ Han stryker mot Døren. Men vender straks tilbars att — like bort til Olaug, tar hende hardt i Armen.

„Hvis de inte finder mig, så si ingenting om, at nogon har vært her! Gjør det inte! — Du skal komma til å angre det, hvis du gjør det!“ Han var skjælv i Målet, Øinene gnistret stygt.

Før Olaug får sanset sig, er han ute gjennem Kjøkkendøren.

Hun blir stående rent fælen.

Da hører hun Bikkjer søkjer like utenfor — rent somom de skulde ha Los — og stærke Mandsrøster som hysser og skjænder på dem.

Litt efter kommer to Jagterer opover til Stuguen, binder Hundene like utenfor Døren, sætter Børserne indenfor.

Olaug står og holder sig for Bringen.

„Så gla har je ailler vøri, når det har kømmi Folk!“ sier hun dem imøte.

De hilser som gamle Kjendte, ser spørgende på hende.

„Jaså —?“

„Ja — je skjælv da ennå je da!“

„Har det vøri nå' påfærd her da?“

„Ja, her har det vøri en Gesæl så fæl så! — Ja di får da sætta døkk!“ Hun sætter frem Stoler.

„Hain strauk, da di kom.“

Karene sætter sig.

„Jaså — færdes det slike Folk her utpå Skoga?“

Og Olaug fortæller fra først til sist.

„Ja, det var det, je skjønte je — det, det måtte vara nå' Bikkjen søkte så ti,“ sier den ene. „Men itte før det, vi vart vari nå' lell.“

„Nei, vi vart itte vari nå' lell,“ sier den andre.

De får frem Nisteskræpperne, får Kaffe av Olaug, og Spørsmålet blir drøftet i det vide og det brede.

„Det måtte vara en, som hadde nå' utestånes me Øvriheten da, sea n vart reidd, når det vi kom?“

„Ja, hain måtte ha nå' utestånes me Øvriheten. — Ja, vi var nåa goe Tufser, som itte sætte etter a!“

„Hain er itte heme nå heill, Main, da ve?“

„Nei. — Nå driv n neri Bygden nå. Hain Rosenkrainz ville ha n me ti Vétgravingen, dama — før å høille Aue me dessa Svenskom.“

Karene ler.

„Ja, det kunne nok trængs. Men en lei Post er nå det da.“

„Ja, je ville itte ha n lell!“

Olaug ser paa dem spørgende.

Den ene av Karene rister på Hodet.

„Hm —! Di Svenska er leie Folk det. Fårn nå utestånes me dom så.“

Den andre rister også på Hodet.

„Ja, det er nå' leie Folk!“

Men de skal længer, inden det blir Kvælden — de begynder å lette på sig.

Da de står utenfor Døren, og Hundene strammer i Båndene, sier den ene:

„Ja, du kain nå vist vara trygg nå — hain kjem nok itte att.“

Den andre rister paa Hodet.

„Nei, hain kjem nok itte att!“

Et stykke utpå Eftan holder Olaug på å fæle Kroken på Indsiden av Døren. Hun driver med Øks og slår ind Kingene, så de skal holde bedre, stræver så hun får Blæmmer i sine små Fingre.

Rett som hun står med dette, hører hun en like utenfor Døren:

„Du trænger vist Karshjælp til dette!“

Og rett fremfor hende står Manden fra idag — lys levende!

Han ser på hende, smilende, som når en griper en Unge i Fusk.

Først blir hun så rædd, så hun synes, hun vil sige ihop, så blir hun fra sig selv av Sinne — løfter Øksen høit over Hodet, farer like på ham, med Eggen imot.

Hun vet ikke Ordet av, før hun kjender sig grepet med et stålstærkt Grep over begge Armene, Øksen blir lempelig, men bestemt tvunget ut av Næverne på hende.

Men Skrækken og Sinnet har været for meget for hende — hun siger magtesløs ihop. Hun vet ikke av sig, før hun kjender, hun ligger i Sengen, og at han gir hende Nafta og bader hendes Pande og Hals med det.

Tre Dage efter kommer Jagterne igjen. De har Hare og Storfugl på Ryggen.

Olaug står i Døren og tar imot dem.

De binder Hundene utenfor Døren som forrige Gang, sætter Børserne indenfor som da.

Olaug koker Kaffe og Karerne får frem Nisteskræpperne, mens de skravler og ler.

Da Olaug kommer med Kaffen, spør den ene:

„Har du set nå' teil denna Gesælen, som var her da?"

Hun blir litt rar, men svarer fort — næsten for fort — at nei, det har hun ikke lell.

Og Karene nikker på Hodet.

„Ånei — je visste da det!"

„Nei, det visste je da!"

Litt efter drar de på Hjemveien. Hundene strammer i Båndene.

Det er Lørdagsefta.

Døren står på vid Vægg, og det anger varmt av Kåeluft fra Skogen. Fluerne surrer i Glaset.

Olaug har det trabelt idag. Hun driver og stuller og steller til Manden skal komme hjem fra Bygden.

Hun skurer Gulv og Stoler og Bord. Strør Ener på Gulvet. Pusser Kjeler og Kar og ordner det altsammen pent på Væggen. Pynter op utenfor Dørhellen, soper og lægger nytt friskt Bar. Sist av alt røker hun med Ener inde.

Men Arbeidet går ikke så lett og lekende som ellers, og hun nynner ikke idag, som hun pleier. Hun er næsten blek, og hun skjælver litt på de små Fingre.

Av og til stanser hun tvært op, blir stående ende op og ned og stirre rett ut i Været. Så tar hun fat igjen — likesom i store Studeringer.

Da hun endelig er færdig med alt, tar hun Bundingen og sætter sig på Dørhellen.

Etpar Høner går og sparker og hakker og småklukker. Straks nedenfor Husene går Kua rolig og mætt og æter langt fett Græss. Det skrangler så småt i en rusten grov Bjælde.

Det begynder å bli svake Slagskygger under Granerne dernede. Der går et sagte kjølig Drag gjennem Luften.

Fingrene går langsomt, likesom prøvende over Bundingen for Olaug. Hun ser op rett som det er — nedover til Leet nedi Skogkanten.

— Han skulde da været her òg nå?

Men det var ikke den Glæden ved å sitte og vente på ham idag, som det pleiet være. Og hun, som støtt hadde glædd sig så til det, han skulde komme! Da hadde allting gaat som en Røk for hende. Og da hun var færdig med det alt sammen, pyntet hun sig med det likeste, hun hadde, og danset nedefter Skogsveien for å møte! Og han var sliten og trøtt efter tungt Arbeide og den lange Vei — men da han fik se hende, så lo han av lang Lei!

Ånei — hun skjønte rett ikke, hvordan hun var! — — Men det var vel det, hun hadde været rædd ham. Han var så stor og stærk og hadde slike rare vilde Øine. Fik han det ikke, som han vilde så! — — Og en staus pen Kar var det. Da han fik raket av sig Skjæggstubben, var han aldeles vakker! Og så var det messom slik Trygghet i det å ha en Kar om sig støtt — slik som hun gik der mol splitt alene.

Nei rett om han Reinhart skulde fått visst noget! Det stivnet aldeles i hende alt, når hun tænkte på det! Men nei! Det fik da ingen visst — heropi. Han var da så forsigtig — gik åt Skoga, hver Gang han trodde der skulde komme nogen, og var borte hele Dagen og Natten med.

Men han Reinhart kunde skjønne det likevel. Hun turde da ikke se ham i Øinene mer! Og hun, som hadde en så snil Mand! Nei! det blev værre og værre, jo mer hun tænkte på det. Det var somme, som fik slik Magt over én, at en ikke sanset, hvad en gjorde. Efterpå kunde en bli stiv av Otte.

Skulde det nå komme ut, at hun holdt sig med en Tater òg nå så!

Ånei — Tater var han nå ikke da. Hun skjønte sig da litt på Folk hun også. Men fælt var det likevel.

Men hun kunde da ikke om, at han gav sig til der. Hun var da bare et Kvindfolk — mot en slik diger stærk Kar. Men — nei! — hun skjønte ikke, hvordan hun kunde være så løsagtig.

Han var så snil ved hende. Så snil, så snil! — Nei, hun skjønte ikke, hvordan hun var blit! Og så en Gesæl! — som ingen visste, hvor kom fra. Slik som hun hadde stelt sig, var både Synd og Skam. Gift Kjærring og ikke være likere!

Hun gik urolig omkring og reknet Minuterne, så nedover mot Skogen.

Men det blev Kvældset, og ingen Reinhart var kommen.

Jamen var dette rart òg det! Så sent hadde han da aldrig kommet.

Solen sank, og der fløt underlige gråblå, røde og gule Skyer over Grantopperne. Der blev svart og stilt indimellem Stammerne, og det suste sagte gjennem Skogen.

Og Olaug gik og undret sig, stod rett som det var lange Leterne i Døren og lydde. Munden var åpen, Øinene våre og rædde.

Tih!

Nei — det var så stilt, så stilt omkring det vesle Hem — langt indi Skogen.

Hun hadde ind Kua, melket og stelte til Natten. — Nå kommer han vel ned i Fjøset til mig, mens jeg driver på, tænkte hun. Og hun var ute og lydde den ene Gangen efter den andre. Hun lot Fjøsdøren stå oppe ind til sig, endda det var vågsamt — det hadde hændt, at Bjønnen kom efter like ind i Fjøsom åt Folk.

Da hun hadde stængt att og gik opover til Stuguen, var hun aldeles utav sig. — Skulde der ha tilstøtt ham noget i Skogen!

Han hadde da Børse med sig, og han var en flink Skytter òg, men —.

End om han Ener —! Ånei, det trodde hun ikke da — ånei!

Skulde undres, hvor han Ener holdt til henne om Natten, når han ikke var der? Han måtte vel ligge som et andet Dyr i Skogen da? Hun fik aldrig visst noget av ham lell. — — Ånei, slik var han nok ikke han Ener. Han sa nok, at han hadde dræpt Folk, men — pytt, en skulde vel ikke tro alt det, han sa heller.

Hun lukket Døren efter sig. Det var mørkt i Krokene, og hun hørte bare det Knæpp i Klokken. Huff! det var næsten grøssent å være inde også.

Det var vel ikke sagt, han hadde gåt hematt ikvæld heller, han Reinhart. Han kunde blit forhindret.

Bare han Ener kom att ikvæld endda! Han var vel ikke længer av, end han holdt Øie med det, som gik for sig. Og da skjønte han vel det, han Reinhart ikke kom nå. Det var studslig å være alene — når en var vant til å være toene. —

— Ellers for det så gik det ikke an å nægte det, at han Ener var mye stausere og penere Kar end han Reinhart. Han Reinhart var liten og tør og kroket, av at han hadde gåt i meget tungt Arbeide. Og han var slett ikke pen i Ansigtet heller. Og aldrig kunde han ta omkring en, så en messom kunde gjømme sig indåt ham.

Hun gjorde op Sengen. Men blev sittende oppe — sat og så ut gjennem Glaset. Længe.

Men hun blev jussom så rædd og rar, syntes det yret og krók frem alt mulig stygt der nede i Skogkanten.

Og Skogen stod tung og svart milelangt nedover. Hun så, at Topperne bevæget sig, og hun syntes, hun hørte det suste helt ind. Over svam alle mulige Slags rare Skyer, langagtige, lysere længst nede.

Det grøsset i hende. Hun satte Kroken på Døren, klædde av sig og la sig.

Men jamen var det rart òg, at ikke Reinhart kom! Hun kom til å tænke på Svenskene, som Jagterne hadde talt om. Og hun angret sig så forfærdelig for alt det, hun hadde gjort galt mot Reinhart! Hun lå og kastet sig i Sengen og blev svett.

Nei! — Når Ener kom igjen, så vilde hun si, at dette ikke kunde gå an længer. Hun vilde det! Det hjalp ikke om han dræpte hende for det. — Slutt skulde det være! Åssen skulde det gå, hvis Folk fik visst, at hun holdt sig med en anden! Og det en Gesæl attpå!

Men nå var det gjort nå! —

Ja men hun vilde si det til ham Reinhart altsammen. Be ham om Tilgivelse. Han var så snil så. Han tilgav hende det nok.

Ånei, aldrig i Livet han tilgav hende det! Hun reiste sig op på Albuerne. Stirret. Ånei, det tilgav han nok aldrig! Det var nok best for hende, det han aldrig fik visst det!

Så leit hadde det aldrig været å ligge alene! Men hun gruet sig aldeles til det Reinhart skulde komme. Og Ener! — Nei, han slap ikke ind engang!

End om de kom begge!

Atter reiste hun sig op på Albuerne, stirret og stirret ut i Halvmørket. Det krôk kaldt nedover Ryggen.

Da hørte hun nogen gik utenfor — fast Tramp på Græsbakken. Litt efter tog det i Klinken.

Hun lå en Stund — hellende stille. Hjertet dunket og dunket.

Det tog i Klinken igjen — rykkte i Døren.

Hun fôr ut av Sengen! — Først bort i Glaset. Så til Døren. Stod med Hånden på Klinken.

Da banket det hardt på Glaset.

„Er du vakjin Olaug?“

Det lød med stærk Røst.

Det var Reinhart! Hun krôk likesom indover Stuguen. Han hørtes ut, somom han var sint.

Da ropte det igjen, banket endda hardere.

Det gjenlød i Stuen av, at hun stampet på Gulvet med de bare Føtter.

Hun lettet av Kroken. En liten tør Mand kom ind.

„Kveill! — Jaså — du er da teil.“

Han klampet paa Gulvet. Satte Skræppen fra sig, hængte Børsen over Døren.

Hun hadde på sig en Stakk. Gav sig til å gjøre op Varme på Pesen.

„Så lengi du vart ikveill da?“ Hun turde ikke rigtig se på ham.

Han satte sig fremved Pesen, tændte Stikker, som han satte i en Sprækk i Muren og byttet med nye, eftersom de brandt ut.

„Ja. Je vart hæfte. Je har bytt bort Purka. Je fekk att to Vårgriser isteille.“ Han gjør nærmere Rede for dette.

Og hun gaar og steller istand Mat.

„Hm!“ — han smålér litt — „je var nesten reidd ta dig òg nå — je trudde mest, det skulde vøri nå' gæli opi her.“

Hun slaar øinene ned.

„Gæli? — håss da 'a?“

Han smålér endda mer — litt undselig — får fatt i Hånden hendes.

„Å—å — je drømte nå' så leitt her ei Natta.“

„Om mig?“ Hun tør ikke se op.

„Ja.“ Han retter på sig, vil ha det bort.

„Å var de 'a?“

„Å — pføi — det var da bære nå' Tull. — Men?“ — han blir vår — „je mene, det går uta Væggen her je?“

Han reiser sig, vil gå borti Glaset.

Da griper hun ham om Hånden med begge sine, krampagtig, blek i Ansigtet og kald som Is på Hænderne. Skriker næsten:

„Nei! Itte gå! Det — det er ittnå!“

„Så da!“ trøster han. „Det er da ittnå å vara reidd. Det kjem ingen inn her — bære du har på Kroken så.“

Han sætter sig igjen, lyer litt — så ler han atter fornøid.

„Det var da itte Meninga å skræme dig heill.“

Det blev Høst, og der blev stutte Dager. Og det suste tungt i de svarte milevide Skoger om Kvældene.

Av og til skar et langt stygt Ul av en Gråben gjennem Mørket, så det gik den gjennem Marg og Ben, som hørte det.

Det var somom Skogen og Mørket krôk sammen om det vesle Hemet — langt, langt derinde. Husene blev likesom gråere, de nakne Åkerflækkerne mindre.

Og det blev studslig for dem, som åtte hjemme der.

— — —

Så var det en kald stille Kvæld. Månen skén høit over Grantoppene. Men der krôk svarte skygger mellem Læggerne, og opover den vesle Løkken nedenfor Stuguen.

Olaug gik alene illsvien og rædd og ventet.

Manden drev på Hugging åt ham Rosenkrantz alt nede på Odalsgrænsen. Han hadde holdt på der i otte Viku nå.

Men igårkvæld skulde han ha været heme att. Det pleide da være så sikkert som å slå med en

Hammar det, at hadde han sagt, han skulde komme, så kom han. Men nå var det alt Søndags Kvæld, og Reinhart var ikke kommet. Så dette var da rent rart.

Han Ener hadde været så rar i det siste — gåt og talt såmeget besynderlig, så hun blev rent rædd ham. — Hvad vilde du si, hadde han sagt sommetider, om han aldrig kom att mer? Så hadde han sittet hele Kvældene og fortalt om alt det, som kunde hænde en i Skogen — om fæle Ulykker og alt slikt. Og hele Tiden hadde han set så rart på hende med disse besynderlige vilde Øinene sine.

Tidlig igårmorges var han drat åt Skoga — som han pleide, når Reinhart eller nogen anden var ventendes. Men han var så underlig av sig, så hun hadde rett aldrig set ham slik lell.

Skulde han Ener være Skyld i, at Reinhart ikke kom? —!

Hun blev stående mitt frempå Gulvet, fælen — slik hadde hun forresten ofte blit stående idag.

Der lå likesom slik Angst i Luften.

Der brandt digre Tyrikabber på Pesen, det knittret og spraket, og der faldt et underlig flakkende Skin ut over den grå, fattigslige Stugu. Og det stod varmt av det. Men det var mørkt i Krokene. Fra Glaset faldt en tynd hvit Stripe Månelys indover Gulvet.

Olaug gik frem og tilbars, frem og tilbars, hadde ikke Ro på sig nogen Stan, turde næsten ikke være hverken ute eller inde.

Hun hadde stelt Kua åt Natten for en lang Stund siden, og hun satte Kroken på Stugudøren, da hun kom ind igjen. Nå gik hun og tog den av igjen og satte den på att rett som det var.

Det knæpp og det knæpp i det lille Væggur, der både Lodd og Perpendikel hang nedenfor Kassen, og Minuterne sneg sig så uendelig langsomt avsted.

— — —

Der gik én, og der gik to Dage, men ingen Reinhart kom.

Men Ener kom ikke heller att —? Olaug blev gående der rædd og alene.

Så endelig en Kvæld kom Ener — da hun holdt på å stænge att Døren. Hun slapp et litet Skrik, da hun fik se ham.

Han var så blek og underlig, slapp sig bare tungt ned på Bænken mellem Skiven og Væggen. Blev sittende med Ansigtet i Hænderne, sa ingenting.

Og Olaug gik fra det ene til det andet med store rædde Øine, og sa ingenting hun heller.

Der stod likesom et kaldt Guffs av ham, der han sat.

Da han fik Mat, åt han, somom han ikke skulde set Vått eller Tørt på mange Dage. Men sa ingenting.

De blev sittende derinde, uten å se på hinanden, uten å si no. Der lå Dødens Kulde og Stilhet over Stuen. Bare det lille Væggur knæpp og knæpp. Og Timerne sneg sig så langsomt hen — — —

Det var folksomt tidlig en Morgen i Skjellistugun. Det så ut, som den hadde samlet sig der minst all den Kar, som åtte hjemme i Øvrebygden.

Ute stod de og hang i lange Rækker efter Skigarene — både langs den Veien, som bar længer bortover Bygden, og langs den, som tog opover til Smågårdene og Plassene opi Åsbygden. Alle var de skogsklædde, og alle hadde de Nisteskræpper. Mange hadde Børser med sig. Men de, som ikke hadde det, hadde Tømmerøkser.

Det var en stille kjølig Høstmorgen og bare i Grålysningen endnå. Og det var stor Stilhet over den Mængde Kar — ikke Huj og Leven og Lystighet, som det pleide være, når så mange kom sammen. De Gamle taltes ved to og to, dæmpet og alvorsamt, ristet av og til paa Hodet likesom beklagende. Ungguttemе fant vel på sit å gape å flire åt. Men det var ganske stillfærdig, og de så sig forsigtig til Siden, om nogen skulde høre dem.

Inde sat de på Sengekanter og Krakker, alle de som kunde komme til, og de, som ikke kunde få sitte, fik stå — opefter Væggene, støttet til Bordet, eller som det faldt sig.

Der brandt Tyrikabber på Pesen, som det både lyste og stod varmt av.

De fleste, som var derinde, sa ingenting. En Pipe eller to kom frem. Så syntes flere, de kunde tænde på. Og snart stod der en stram lyseblå Skodde av Skråtobaksrøk over Rummet.

Bare en to-tre taltes ved — stilt og alvorslig — en fjerde svarte borti, likeså stilt og alvorslig, når han syntes, det trængtes. Men alle lydde på disse dæmpede Stemmer, så ikke et Ord kom bort.

„Er det lengi sea, n vart borte 'a?“ Det var Kjærringen, som spurte. Hun drev og husket den minste i Fanget — han holdt på å våkne.

Embret Bakkhagan svarte. Han sat lang og fremlut og drog og drog sig i et langt grått Skjægg:

„Ja —. Det må full vara otte Dar sea nå ve. Hain drev å høgg åt a Rosenkrainz ailt nepå Odalsgreinsa. Om Lordagsmårån hadde n nok esle sig hematt, og gåt ivegen rigti i Tin om Mårån òg. Men hain skulde da vøri på Arben att om Måndaseftan. Og da n så ailler kjem att, så synes Kamerata hass, det er rart. Dæmmerså laga en ta dom sig teil å gå hemåt a og lye etter, håss det er — om n kunde vara klén heill nå'. Før dom visste da det aille om n Reinhart, at hain førsømte itte en Time, uta det n jussom hadde ailvårlie Grunner før di. Men da n kjem dit, så har n itte vøri der.“

„Nei nei!“

„Dæmmerså går Main likt åt Leinsmainna, hain.“

Det blir stilt en lang Stund.

„Åja — det er lett å skjønne, å det har vørti ta a Reinhart,“ sier en i Flokken. „Nå, det er så my Gråben,“ lægger han til.

„Ja, det er itte vanskeli å skjønne,“ sier flere. De harker og spytter og flytter på sig, så det næsten høres ut som et helt Leven ovenpå den store Stilhet fra før.

„Å—å—,“ sier Embret Bakkhagan — „hain går nå itte lettli på Folk, da.“

„Hm — jo — så styggmy ta a som det er iår, så går n nok itte ta Vega før Folk.“

„Ja, je vet bære n Olai Haga om Tosdasmårån je. Hain jaga en føri sig like frå Musetgriin åt Taillholn. Når n da kjem borti et lite skogsnar, dæmmerså snur n sig og glise ti Teinnom åt a. Dæmmer tæg n Olai ei Raje ta Skygara, hain, og legg teil a over Korsryggen, så n ligg der.“

„Åja —,“ sier flere — „hain er nok itte så bask!“

Der blir pratet endnå en lang Stund om dette. Så letter Karene på sig.

En Time senere snor en lang, lang Række av skogsklædd Kar sig forbi det siste av de små Skogshem øvst oppe. De kommer ind på en smal Vei mellem høie skjæggede Graner.

Opi Raskop går en ung Kone blek og illsvien og gjør sin Gjærning messom isøvne.

Hun er så rædd, så hun hopper høit, bare Vinden skaker i en Dør. Og da det blir mørkt, går hun og jamrer sig høit — tør ikke være inde, tør ikke være ute. Hun synes, det kræker Styggdom frem av Røerne i Stuguen, og fra Skogen mener hun å høre all Slags fæl Låt.

Ånei, ånei, at noget så fælt kunde hænde! For en Ulykke, for en forfærdelig Synd og Forbandelse hun hadde drat over sig!

Og alene blev hun — Dag efter Dag — og sat og gruet sig i de lange svarte Kvælder. At han ikke kom att, han Ener! Hun hadde ikke set ham siden den Kvælden — han hadde gåt ut att, så hun ikke visste av det, om Natten, mens hun blundet på et litet Øieblik.

Nå blev vel han også borte — og hun vart att alene!

Hvad galt hadde hun gjort, siden han skulde dra slik en Ulykke over hende! — Ja, det var da ikke no rart om han ikke kom att — han hadde gjort hende nok vondt.

Men Gud trøste og hjælpe hende — hun voldte det nok selv også. Det var hendes Skyld. Hun visste næsten, da Ener gik åt Skoga den Morgenen, at han hadde noget isinde. Og hun hadde ikke sagt imot ham i det. Hun hadde været så rar og illsvien hele Dagen. Men hun hadde ønsket, det blev Ener, som kom att, og ikke Reinhart. Hun hadde ønsket det. Nei! — Hun skjønte ikke, åssen hun var blit!

Og så Reinhart, som hadde været så snil ved hende støtt!

Hun var vokset op der opi Raskop. Hun var bare en Småjente, da Reinhart begyndte å færdes opi Skoga der — for å hjælpe Far hendes å se efter Skogene hans Rosenkranz, som begyndte straks opi her.

Han Reinhart var alt voksen, han, og han kunde læse og skrive. Det lærte han hende om Kvældene, da de sat inde.

Første Gangen hun skjønte, han messom likte hende, det var da hun jussom var blet voksen og skulde ned i Bygden og tjene. Da var han så rar og stille, da han fulgte hende på Veien, og sa det, det blev nok mye morosammere åt hende dernedi.

Hun blev der i fire År. Siden hadde hun været to År i Byen. Å, hun kom så vel, så vel hau ifjorvinter, da Reinhart kom ind til hende i Kristiania og fortalte det, at Far og Mor hendes var døde — like efter hinanden. De skulde begraves begge på samme Dagen. Han hadde Skyss med for å hente hende.

Hun hadde grêti fælt på Veien. Han sat bak hende på Husken og visste ikke, hvad han skulde si. Men så hadde han lagt Hånden på Akslen hendes, så lint, så lint, og spurt hende, om det ikke var best, de slog sig ihop og hjalp hinanden for Fremtiden. Og da var det messom hun kjendte, hun fik slik Godhet åt ham med en Gang. Og han hadde da været så snil og hjælpsom mot hende hele Tiden. Hun hadde hat det så godt i alle Måter, så hun ikke kunde ønske sig det bedre.

Og nå hadde hun lønnet ham på denne Måten! Gjort alt det værste, hun kunde gjøre ham. Ånei, ånei, som hun angret sig!

Hun gråt ikke — hun hadde ikke fældt en Tåre, siden Reinhart blev borte. Hun bare gik stiv og kold og kjendte en nagende Smerte i Bringen. Hun frøs indvendig, og var uggen og rædd, endda hun brændte på Pesen både Dag og Natt. Mørkt turde hun ikke ha det.

Å, hun som aldrig hadde visst vondt av, før denne Gesælen kom!

Hvad Rett hadde han til å ta fra hende alt det, hun holdt av i Livet! Og gjøre hende så fattig, så fattig, så hun ikke visste, hvor hun skulde vende sig hen! Hvad hadde han med å klænge sig ind på hende, og fare slik åt hende, at hun ikke turde se noget Menneske i Øinene mer!

Men hun voldte det mest selv. Hadde hun git ren Besked med en Gang, så hadde ikke han Ener været den Karen, han hadde rørt hende. Såpas kjendte hun ham nå. Han var da real.

Men dette —!

Det var så fælt, så hun ikke kunde si, hvor fælt det var.

Nei! — Hun vilde gå likt åt Lensmanden og fortælle ham altsammen. Så kunde han sætte hende fast — likesågjærne først som sist. Så fik hun et Endskap på det. Kua og Grisen og Hønerne kunde hun slippe på Skogen, så Gråbenen tog dem. Så slapp de å langpines.

Det tuslet utenfor Døren, somom nogen satte no fra sig. Så famlet det ved Klinken, som av en gammel skjælv Hånd, fandt den tilslutt. Da blev den lettet forsigtig av — Døren gik sagte op.

Der kom en liten kroket Mand ind, bøid over en Kjæpp, han holdt rett foran sig.

Olaug stod blek og skjælv mitt på Gulvet.

Han, som kom ind, gik like borttil, tog hende stilt i Hånden, blev stående og se på hende længe —

der lå et tungt slitt Drag over de mest utslukte Øine.

„Nei, er det Di Far! Og håss har Di kunni orke å gåt så langt!“ slapp det endelig ut av hende.

Hun satte frem en Stol.

Den Gamle satte sig, strøk sig over Øinene med Hånden.

„En lyt orke sommetir.“ Han sat med begge de visne Hænder over Enden av Kjæppen, fremlut, og så fremfor sig.

Olaug fik hængt over Kaffekjelen på Pesen, gik og stelte frem Mat. Den Gamle sat og fulgte hende med Øinene — stilfærdig, uten å si no.

Så reiste han sig, stavret like borttil hende.

„Det har full vørti usteilt åt dig nå.“ Han var skjælv og rar i Målet.

Hun stod og så ned — det begyndte å skjælve omkring Munden. Så kastet hun sig ende ned på en Stol med Ansigtet i Armkroken over Stolkarmen og storgråt.

Den Gamle stavret efter, stod skjælvhændt og strøk og strøk hende over Hodet og Akslen.

„Åja — det er usteilt åt dig detti.“

Hun gråt længe, længe, og Gamlen stod over hende hele Tiden.

Endelig gav hun sig til å stelle igjen, og han satte sig — sat og fulgte hende med Øinene som før. Ingen av dem sa no — det blev så stilt og rart.

Så satte de sig borttil den vesle Skiven ved Glaset, der Olaug hadde sat frem det beste hun åtte. Gamlen spiste i Taushet. Hun sat og så sig i Fanget.

Bare hun kunde lette sig for nogen, fortælle alt det, som plaget hende! Så fik det gå, som det vilde, siden. Han sat der så snil — Reinharts Far — skulde hun si det til ham? Han vilde nok tilgi hende det. Hun så op som svintest flere Gange, tænkte på, hvordan hun skulde begynde. Men ombestemte sig likeså fort, blev sittende og stirre ned.

Da begyndte Gamlingen å tale — det kom stilt og sårt, rett som det var med en Matbite eller en Slurk Kaffe, som det tog adskillig Tid med, indimellem.

„Ja — det er rart detti. — Hain var messom så snil å vælmenenes me di støtt, n Reinhart. Ve Førеildra sine var n nå omframt snil."

Olaug bare sat og så sig i Fanget.

Atter blev det stilt længe.

Så begyndte Gamlen igjen:

„Det heinte mig nå' så besynneli rart dein Kveiln, n Reinhart vart borte — — enten je nå sat og sov, heill je var vakjin. — — Je sat og spikke Stikker mitt framma Pesa. Mea je fór me detta, så får je sjå, det a Gønner står framma Skiven bortme Glasi. Lys levanes sto a der, som dein Gongen a gik her på Jorn. — Slik sto a — og helt sig ti Bordkainta me dein ene Hain og tog sig åt Skailla me dein andre — je såg tydeli detta digre kvite Ére, a hadde på Hainlén etter det, a slo over sig dein kokenes Grisgrautgryta det Åre a Matja dødde. Je vart mest hælvlei di je. Men så kom je på det, en ska spørja Folk, som går att, å det er dom vil. Og så sa je det, je: — ‚Je spør rigti, å det er du går att etter, je, Gønner,' sa je. Da var det messom a seg unna og vart borte."

Olaug så op på ham brått — men bare et Øieblik, så tog hun Øinene til sig igjen, sat som før. Gamlen tørket sig om Munden, takket for Maten. Gik bort og satte sig på en anden Stol.

„Ja, du lyt full sjå åt å kommå åt Bygden, du og nå," sa han om en Stund.

Der gik likesom en rædd Trækkning gjennem hende.

„Her opi kain du full itte vara åt Vintera."

Hun bevæget Munden til et Ja.

„Hadde vi bære hatt det slik hos øs så! — Men det må full gå an."

Og han snakket videre om dette utover Kvælden.

Olaug gik med sine egne Tanker og kom sig ikke til å svare stort. Bare syntes hun, det var bedre og tryggere å ha et Menneske om sig. Så længe det varte.

Så efter et Erend, Gamlen hadde været ute, kom han ind igjen undren.

„Det kjem nok Folk niri her —? Det er mange som tala —?"

Han kom til å se på Olaug idetsamme. Hun stod frempå Gulvet blek i Skjæret fra Pesen, og hun skalv over hele Kroppen, Fingrene krøllet sig som i Krampe.

Der kom et ængstelig Glimt i den Gamles Øine.

„Blir du klén, Olaug?"

Han hjalp hende bort på en Stol. Der blev hun sittende med Hånden til Bringen, skalv som en Asp.

„Det er rigti usteilt detti!" Han står over hende hjælpeløs, tar ikke Øinene fra hende.

Da høres der Tramp av mange tunge Ben på Bakken utenfor, nogen tales ved lågmælt. Litt efter går Døren op — Embret Bakkhagan kommer ind.

Olaug rykker bakover på Stolen, så den skraper bortover Gulvet, stirrer forvildet på ham.

„Det er itte — je, som har gjort det!“ stønner hun. Hun siger ihop.

Begge de to Gamlinger hjælpes åt og får hende åt Sengen.

„Stakkar!“ sier de begge. De står over hende.

„Det har nok ti på a detti,“ lægger Embret til.

De steller erfarent om hende. Embret går ut — en kan høre, der blir talt lågt utenfor Døren. Om litt kommer han ind igjen. Derute høres Skritt av flere, som fjærner sig stilt — likesom på Tå.

En liten Stund efter falder der en stærk rød Lysning gjennem det ene Glaset ind over Stuen, flakker og flakker opover Væggen og Taket, skinner, så det blir endda lysere i den Ende av Rummet end i den, Skjæret fra Pesen når.

Olaug farer rædd op av Sengen — borti Glaset, der Gamlingerne alt står.

Da ser hun, at der er opgjort Varme like nedi Skogkanten — på trefire Steder — digre Nyinger — og Ildtungerne slår høit opover mellem Granerne, det flakker og flarer i den svarte Høstkvæld — ildrøtt nede mellem Granlæggerne, blodrøtt opover Topperne, og på Himlen står der en diger urolig Ljøske som av en fæl Skavarme. Det er lyst som Dagen nedi Skogkanten og opover Lykkjen nedenfor Stuguen.

Og omkring Nyingerne driver en hel Mængde med mørke Skikkelser — løper omhinanden med Økser og Kvist og lange Ragaterer. Det skinner røtt på dem på den Siden, som vender mot Varmen, så de ser mer ut som Dævler, som driver og graver i Ildmørje, end som Folk.

Og Ljøsken står rød og urolig over hele Skogen, glir som en rød Røk over i Mørket længst borte.

Olaug står blek med Hænderne klemt fast til Bringen.

Embret Bakkhagan snur sig til hende.

„Det er Maingarskara — dom ska vara der åt Natten," sier han forklarende.

Men Olaug bare ser på ham, forskræmt, uten å forstå.

Hele Natten ligger hun urolig, kaster sig hit og dit, taler i Ørsken. Sommetider farer hun op, stirrer vettskræmt omkring sig.

„Stakkar!" sier bare Gamlingerne. De våker hos hende.

Det har snedd i kold Luft hele Dagen — bittesmå fine trillrunde Kuler, med sagte susende Lyd over Skogen — og lagt et tyndt hvitt Lag over hele Skogbunden. Da Mandgardskarene kommer tilbars att, er der ikke et Sted, der Sneen ikke er nedtrampet. Men ingen har set noget Spor efter Reinhart.

Det var Auktion på Lamoen.

Der var meget, som skulde sælges av alle mulige Slag — Krøtter, mye svær Redskap, Indbo og Løsøre. Og Folk var kommet langveis fra i store Flokker. For så mange svære Ting, som de, som kom under Hammeren idag, var ikke hver Dag å få for Penge.

Der var Storkakser fra Gårdene rundt om i Hovedbygden — de gik fete og flotte omkring og krysset ingen. Der var Småbrukere fra Annekset — de var svært forsigtige og ydmyge, der de gik rundt næsten på tå og så på og såvidtdetvar rørte på en og anden Ting. Der var Kjærringer — store tykke Gårdkjærringer og tynde fattigslige og forsigtige Kjærringer. Unggutter var der også kommet endel av. De drev halvfulde og fôr med Gaperi nede ved Døren, ventet nok bare på, at selve Auktionen skulde bli slutt. For ute stod der og hang ved Hagegjærder og Skigarer i Halvmørket Jenter, som nok trakk sig frem i Lyset, når alt var opropt, og Åshagaguten begyndte å klunke på Fela.

Mætt av Folk var det både i Auktionsstuen og i Dørene til de Rum, som støtte til.

Og Sergeant Wold, som var Bygdens faste Auktionsholder, stod tykk og hæs og ropte op, så Svetten haglet. Men han var i godt Humør som alltid, og rett som det var rullet en skraldende Lattersalve gjennem Rummet, og Folk stod og godtet sig og så på hverandre en lang Stund efterpå. — Ja, hain Wøill er måkelaus teil å finja på!

Men litt efter litt ledes Opmærksomheten bort fra Sergeant Wold. Der blir kvisket og puffet og spurt, så det går som en eneste hvislende Sus bortover Forsamlingen. Det kommer nede fra Døren. Og eftersom det puffes og kviskes og spørres, snur alle sig dit — de bakerste strækker Hals og står og glåmer med undrende Øine.

Der er kommet en fremmed en ind — en diger svær Kar, urimelig svart i Hår og Skjægg. Og ikke ligner han ellers Folk flest i Bygden heller. Han blir stående rolig ved Døren, smiler et litet lunt Smil, men ser ikke på nogen.

Han byr på non Småting og får et par Gange Tilslaget, betaler kontant, men opgir Navnet sit så lågmælt, så ingen rigtig får Tak i det — endda de klemmer sig sammen i en Bundt like omkring Bordet.

Og Folk blir mer og mer nysgjerrige. Han kan ikke røre sig, uten at der snur sig en hel Skog av Hoder, og hvor han så vender sig hen, kjender han alle disse undrende spørgende Øine på sig, og hører han denne hvislende Kvisking bak sig. Om det så er de fattigslig klædde Kjærringer, som hele

Tiden har været optat av Storkakserne — hvad den gjør og den gjør — så står de nå og stikker Hoderne sammen, puffer og støter på hverandre aldeles iltert og glåmer på den Fremmede.

Da de kommer til Buskapen, kjøper han ei Ku. Men har Folk været glåmøide før, så blir de det over all Beskrivelse nå!

I Rummet, der de serverer Kaffen, sitter tre velsatte Gårdbrukere ved en Bordende og spiller Femkort.

Den Fremmede kommer borttil, står og ser på.

En av Karene blunker op til ham.

„Vil du vara me?“

Fremmedkaren smiler lunt.

„Hva går det om då?“ Han bryter på Målet.

„Å — om Kaffe. — Men vil du, kain vi gjinne spelle høgere.“

„Ånei — det får være om Kaffe — til å begynde med.“

„Jaja! — Sætt dig hit!“ De skyver frem en Stol til ham.

Fremmedkaren sætter sig, smiler sit lune Smil, mens han tar Kortene, som blir git, ordner dem hændt.

Omkring samler sig en hel Klump med Kar, som står og strækker Hals, den ene bak den andre, og ser nysgjerrig over Akslene på dem, som spiller.

Fremmedkaren taper kaffen og tar i den.

De tre Gårdbrukere har alt fåt litt tillivs av det Stærke og tindrer røde av Glæde og godt Humør.

„Vi får full spelle mer?“

„Ja! Vi kain full itte gji 's me detti!“

Fremmedkaren ler.

„Nei — gjærne for mig.“

En av dem bøier sig fremover til de andre.

„Men da spelle vi om en Pæl Breinvin!“

Fremmedkaren ser på ham.

„Er det å få her?“

Han, som først snakket til ham, slår ut med Hånden.

„Ja kors da!“ Men så tar han sig i det, blir sittende handfalden over det, han har sagt, og stirre på Fremmedkaren med både Øine og Mund oppe, får ikke frem et Ord mer.

De andre to blir også forfærdet og stirrer fra den ene til den andre.

Da ler Fremmedkaren høit.

„Ånei! — Di kan være trygge — inte skal di tro, at jeg hjælper non Mand i Klørne på Lensmand og Fut!“

„Å er du før Kar 'a?“ spør alle tre i Munden på hverandre.

„Jeg heter Ener Tuve.“

En av Karene spytter.

„Pføy Fan skin teil Navn og da!“

„Å er du frå 'a? — du som er så kvaint og fin i Prati?“

„Her fra Bygda.“

„Det laug du, din Skøttgamp!“

De andre to blir utålmodige.

„Nei, ska vi spelle, så får vi spelle!“

„Javisst ska vi spelle! — Men vi går sta og får ti Breinvine — åkken så kjem teil å betala det! Hain ligg baka Størhuse, hain, som har det."

„Ja — gjinne det."

Brændvinet blir hentet. Det blev Ener Tuve, som tapte det også og måtte betale.

„Du er en Tufs teil å spelle Kort!"

Han, som fik Ener med å spille, er blit muntrere og muntrere. Han blunker op til dem, som står bakkring og ser på, kaster Kortene i Bordet og roper:

„Nei, nå spelle vi om nå', som nå' er — sæt op Kua, du kjøfte, så sætt je femten Daler imot!"

Ener ler.

„Det var litt lite det — men la gå!"

Kortene blir blandet og git. Men dennegangen vinder Ener.

„Det var da Fan!"

Det blir mere Drikke, de fire ved Bordenden blir ivrigere og ivrigere og mere høimælte, større og større Summer blir vågd.

Der har efterhånden dannet sig flere Kortspillag. Men nå bryter de op fra Bordene fort vækk — alle samler sig om de fire.

Da Ener går på Morgensiden, er han tredve Daler og ei Ku rikere, end da han kom.

Opi Øverbygden blir Folk glåmøide da de står op om Morgenen. Nedi Veien går en diger Kar og drar på ei Ku —? Ingen vet, de har set ham før. De skjønner ikke, hvad det kan være for en.

Han er så urimelig svart i Hår og Skjægg, og ikke ligner han Folk der i Bygden. Nei dette er det rareste, de har set! Karerne gjør sig Erend ut på Gården, Kvindfolk og Unger klemmer Ansigterne flate mot Glasruterne. Da han er gåt forbi, kommer de ut, de også, står utpå Gården hele Haugene, skygger med Hånden over Øinene — endda det ikke er non Sol å skygge for — blir stående længe og se og se efter ham.

Det ser da mest ut, somom han har tænkt sig åt Skoga —?

Og de ser på hverandre med undrende og spørgende Smil.

En Dag senhøstes Aaret efter kom en Kar og et Kvindfolk ned Skogsveien forbi Falddalen. De gik nedover og kom på Bygdeveien.

Ham kjendte de av lang Lei — de hadde da set ham såmange Gange i den siste Tid, på Auktioner og slikt, der han hadde sittet og spilt Kort og vundet, så det var grove Tingen. Men hvor han holdt til, det hadde de ikke kunnet få nogen ordentlig Rede på. Ener Tuve hette han, det sa han da ialfald selv — men pytt da, det var ikke godt å vite, hvor langt en kunde tro slike.

Han var i Helgepuss også idag.

Men Kvindfolket, han hadde med sig? Hvem skulde de si, det var? Hun var liten og rund, så næsten ut som en ung Kjærring. Det lyse Hår kom fyldig frem under Hodetørklædet. Men hun var messom litt sliten å se på, og Øinene vek likesom unna, når nogen så på hende.

Jo — Karene som hadde været i Skogen, kjendte hende igjen. Det var hun Olaug Raskop, Kjærringen efter ham Reinhart, som blev borte så rart her et Året.

Nei nei!

Og bortover Gårdene og Plasserne blev Folk stående og se efter dem og undres.

Dom skal full åt Kjørkjen dessa, da?

Ja — det ser mest ut slik.

Nei, såmy rart!

Der kommer to Elgjagterer nedover efter Skogsveien fra Raskop. De har Næversækker på Ryggen. Børserne hænger opned over Akslen, støttet med fast Grep om Pipen av venstre Hånd. Bikkjerne er kjipne, vimser omkring, snuser og strammer i Båndene.

Karene går raskt på, så det dump i Bakken og klinger av Hæljønn mot Sten. Begge har de nok netop tændt på Piperne — der driver tynde blå Røkdotter opover mellem Grantopperne i still høstkjølig Morgenluft.

De går den ene efter den andre nedover Skogsveien.

Da de har gåt en Stund, sier den bakerste:

„Det er fælt teil Kongsgard det har vørti opi Raskop da!“

Den andre stanser op.

„Ja det kain du rigti seia!“

„Det må vara en fæl Arbesplugg, denna nye Main. Hain har høggi ner Skog og brøti Sten — det er mest vørti et lite Gardsbruk opi Skoga der på nån år. Og Husa har n steilt og sætt op ny

Låve òg. Je skjønne itte håss n kain ha røkki det ailt sommen heill je. — Nå skulle n legga Veg åt Bygden òg, sa n."

„Heh! Jadde sa n det Get! Hain har nok Skjellinger òg."

Den andre ler.

„Ja! Skjellinger lyt n full ha, hain, som dræg omkring me Kortstokka både sent og tili — og vindt støtt!"

„Ja — og så driv n nok å haindle og tuskes med Folk, som n messom syns n trur sig åt — og stygt snøtne er dom nå vørtne, aille dom je har hørt, har hat Affærer me a."

Han som går bakerst smusker og ler for sig selv en Stund, så sier han:

„Har du hørt hiti, håss n vart ve denna brone Gampen, n hadde?"

„Nei?"

„Jo — det var en rar Passasji me dein Gampa. Hain Ola Tryten — denna Hestsvensken du vet reste her så my — hadde vørti ifølje me a hemover att frå Hamarsmartna. Så sa n det, n Ener åt a Ole: „Nå kain du rese bent over Skogen nå," sa n, „åsså kain du vara hos øs inatt." Ja — n Ole takke da før det. Og der vart n traktert — en ska nå aillti ha slikt Traktemang, nå n kjem åt Raskop dama — og hain vart der teil utpå dein andre Dagen. Nå hadde n med sig tò Gamper hematt, denni Olen Tryten — en rigti fin bron en, rigti en Stasgamp, som var vært en fire fem hundre Kroner, og ei skarve Mær, som en kunne sælja teil Slagt, ånér det skulle vara — bet Krubba gjorde a òg, denna

Mæra. Men godt i Høill var dom nå båå. Så dein, som itte skjønte sig på Gamper, kunne full itte sjå nån større Førskjell paa dom da ve. — Håss det nå var, heil det itte var, så vart nå n Ener så opsteilt på denni Mæra — å, det var et lækkert Dyr! lét n på. Og denna Guldborg-Jinta hang omkring Hærsen på detta Dyre, og det var slik Stas på dom aille sommen. Ja, hain skjønne sig full ittnå større på det, tenkte n Ole Tryten. Da det så bjynne å li teil det, n Ole ska rese, så seie n det, n Ener: „Det blir nok teil det, je kjem teil å haindle Gamper ve dig je," seie n. — „Ja, det er ittnå likere end det," svara n Ole, hain. — „Ja, je skulde hat en skarve Gamp," seie n Ener. „Men du er full så dyr på dom du har, så det nytte full itte å by på dom ve." — „Ånei da," svara n Ole. „Håss vil du vi ska haindle?" — „Ja ja," seien Ener, „je gir dig 200 Kroner — men da vil je ha Lov teil å ta dein, je vil!" og så stryk n denna Mæra over Manken og kain messom itte få set sig mætt på a. — „Det er nok litt lite det," seie n Ole —, „men det er det såmmå — du kain ta dein du vil før 200 Kroner!" — Og dom går inn att og drekk Kjøpskål og blir sittan inne og prate — hain Ole bryr sig itte engong om å spørja, åkken det er ta Gampom, n Ener har vælt. Men da så n Ole skal teil å rese da, så går n inn på Stailn å bjynne å låså dein brone Gampen. „Nei, bi litt nå!" seie n Ener. „Detta er Gampen min det!" sa n. Men da bainnes n Ole Tryten stygt!"

Den andre ler.

„Nei skulde du ha hørt før en Kjeltring teil Kar!"

De to Karer kommer tættere indtil hverandre, så de næsten går ibredden, taler lågt og hemmelighetsfuldt, somom de er rædd, nogen skal høre dem — endda de er høit opi tykke vilde Granskogen, der Folk sjelden færdes.

„Kain du begripe dig på, å det er før Kar, denna Enern Tuve?“ spør den ene.

„Nei,“ svarer den andre. „Det er det visst ingen, som rigti vet.“

„Men håss kain n ha vørti kjendt me n Olaug?“

„Ja —? Hain fortæl det n kom over Skogen frå Odala, og så fain n henner ligganes klén opi ei lita Stugu mitt inni svarte Skoga uta nån teil å passe sig. Det var opi Raskop det, dama, og der vart n og passte a, teil a vart fresk att. Det var full ta di det vart da ve.“

Den andre rister på Hodet, taler endda mere hemmelighetsfuldt:

„Hm — nei! Je er itte go før å tru ainne, heill det er nå besynneli rart ti detta je da! Du kjem full hau det dom gik Maingar etter a Reinhart — Førmain hennes Olaug. Da var a så lidli klén, så a tala i ørsken. Hu hadde tala op så lidli mye rart, og hele Tia hadde a li og tala på en, som hette Ener.“

„Ja, det har du da jaggu Rett ti òg det!“

„Ja! — Nå har je spikkulert på det — skulde det itte vara rart, det hu låg å tala på en, som hette Ener, nå' det itte var den såmmå Enern? Og er det den såmmå Enern, blir det mye, som kjem teil å bli litt rart utsjånes.“

Den andre ser storøid på ham.

„Ja, det er det! — Hain ser førresten ut teil nå' ta hårt denna Enern."

„Ja! — Og har du lagt Mærkje på Kjæringa hass — det er stor Førskjel på henner nå, og deingongen n Reinhart levde. Kjem du hau, å morosam og glavæl hu var støtt, n kom dit — song gjorde a nå bestaindi. Og nå tør a da itte sjaa Folk i Aua engong, itte er det Ord å få ta n nesten."

„Nei, det er saint det! Men hu slit vist fælt ille òg — ti Åkergraving driv a nå som nån Kar, ettersom je har hørt. Og så mye, som hu har hat å gå igjønnom da — hu har itte hat mindre end fem Onger, mene je det er, og dom dødde som flugur aille sommen det Åre, Difteriten gjikk. Så nå har dom itte att fler end denna Guldborg-Jinta."

„Åja. — Men det er itte bære det. Jaggu ser hu ut teil å gå og bæra på nå' da, det får di mig itte frå."

Og de taler videre om dette nedefter Skogsveien.

Ener Tuve er ute og kjører.

Der er faldt etpar Kvart med Sne i de siste Dagene og Været har holdt sig næsten lint hele Tiden efter. Så Sneen er klam og kladder både under Meier og Hestehøver. Føret er slet ikke rart.

Og Skimlen! — Et gammelt brøtent, skindmagert og utkjørt Øk, som halter på høire Bakbenet, så den humper avsted som et flatklemt Velocipedehjul.

Men Ener Tuve kan å kjøre, han! Han har et eget Lag med å handtere Gamper, så han får dem til å flyge! Her har ikke giktbrøtne Øk, halvråtne Kjøregreier og dårlig Føre no å bety. Det kommer sig an på, hvordan han er, han, som kjører. Og den skiddenhvite Skimmel langer avsted, så Granlæggerne flyr bakover som svarte Striper — smir Skoene sammen med små rappe Klink, skyter Været og rister sig i Sælen.

Av og til flyr en rigtig diger Snekladd, godt ihoptråkt, brungrå på den ene Siden efter Hov og Sko, bakover og like forbi Ørene på Ener. Men Ener sitter, som han sitter, han — litt fremoverbøid i Husken med Sauskindspelsen opover Ørene, Pensylvanluen nedi Ansigtet, så der bare stikker frem en gild rød Næse og det strie svarte Skjægget, som der nå er kommet en hel Del hvite Haar i. I Fanget holder han en liten grå Tull, som sommetider rører på sig.

Været er mildt og stilt til Vinterdag å være, og Granerne står mørke og skjæggete kloss indpå Veien sommestan. Men der er bare små Flækker her og der med Sne på Baret.

Han kom forbi Falddalen, ned på stærke Veien, som bar ned i selve Øverbygden. Ikke for det — der vilde vel ingen komme og si, at den ikke var stærk nok, den Veien, Ener hadde lagt over Skogen til Raskop. Der skulde ingen klage på den.

Det gik fort utover Bakkerne.

Litt ovenfor Halvorset kom en gammel kroket Mand stavrende med Kjæpp. Den røde Toppluen hadde han drat nedover det ene Øret.

Da han fik se Ener, stanset han, stiltret sig helt bort i Sneplogkanten, stod der kroket i Knærne, tog til Luen.

„Dag!“ sa Ener. Han vilde kjøre forbi.

Men Gamlingen hyttet til ham med Kjæppen, stod og ropte noget.

Ener stanset.

„Jaså — er den Man ute og går.“

Halvor Halvorset stavret fort efter, rakte frem en kold vissen Hånd.

„Ja. Je hadde tenkt mig opåt Lærera. Men — je vilde gjinne fåt tala ve dig litt. Je —“

„Ja det kunne vel bli ei Rå for det.“ Ener var svært bli.

„Kainskje du vilde kjøre fram?“

Gamlingen fik Plass bak på Husken, og så bar det i fuld Fart ind på Gården på Halvorset.

„Du kjøre fort,“ sa Gamlen. Han sat og hikstet efter Været.

„Å ja.“

„Hm — det var rigti bra, je træfte dig og nå.“

Der kom en ung Gut og tog imot Hesten.

„Nei — bare binn n ve Skigaren,“ sa Ener. „Je ska strast lenger.“

Tullen, han hadde i Fanget, blev løftet ut av Husken, det var nok en liten Jente. Hun trillet efter Ener og Gamlingen ind i Stuen.

„Ja — det var det — je er kømmin i slik Førleienhet før tjugu Dale,“ begyndte Gamlingen. „Je unters på, om du kunne ha lånt mig —“

„Jo—o. Det måtte vel gå an — det.“

„Ja, du kunne fåt att dom teil Jønsok.“

„Å ja —.“

Ener er fort i Vendingen. Han tæller op tyve Daler og lægger dem på Bordet.

Gamlingen tar dem. Der blir hentet Blækk og Pen og Papir.

„Ja — du lyt mest skrive du,“ sier Gamlen bli. „Je dug så lite teil slikt, je.“

Ener skriver ut Gjældspapiret, skyver det bort til Gamlingen.

„Skriv under Navne dit der nå!“

Gamlen er bli, tar Papiret.

„Ja — je lyt full mest gjøra det — slikt det blir.“

Kjærringen kommer borttil, minst tyve År yngre end Gamlen, rapp i Vendingen.

„Je kain skrive je, ma!“

Hun får fat i Dokumentet, står og staver og læser.

Ener er litt illsvien, sitter og ser på hende.

Da ser hun op.

„Nei, var det trædve Dale, du skulde ha lånt da? Je trudde, du skulde ha tjugu, je?“

„Nei, det var nok itte mer heill tjugu.“

Kjærringen er forundret.

„Ja men — det står da trædve her —?“

Ener tar Papiret raskt, ser på det, klør sig i Hodet.

„Nei! — skulle du set slikt! — har je itte søtti og skrivi trædve!“ Han skynder sig å gjøre det om igjen. „Ja slikt er det å ha så mye å tænke på.“

Gamlen sitter og ler ydmygt godtroende.

„Nei jaså — sto det trædve!“

Ener reiser sig, hjælper Småjenten på igjen med Sjalene.

Gamlen reiser sig også.

„Nei! — Ska du itte bie på litt Kaffe!“

„Nei Takk! det får nok itte væra nån Kaffe nå.“

Litt efter kjører han ind på Gården på Nordstad.

Nordstaden har alt set ham og kommer ut.

Han står der liten og tynd, barhodet og i Uldtrøieærmerne og ser fælt forlegen ut.

„Å, je har itte vøri Kar teil å sjå mig nån Utveg teil å skaffe dig att dessa Peenga je! — Men je ska —“

Ener slår flott ut med Hånden.

„Det er itte så fali! — Je bære reste slik lell je — så tenkte je, je kunne lye innom.“ Han lager sig til å snu.

Nordstaden smiler endnå litt forlegen.

„Ja je skulle —. Du ser full inn!"

Ener sitter i Husken endda.

„Nei Takk! Itte nå lell. Je skulle ne ått n Helmer Bjønnsta et Æren." Han sitter og ser sig om på Gården.

Så reiser han sig brått, går bort til Skålen. Der står etpar fine nye Askeskjæker opreist efter Skålevæggen. Han står og snur og dreier på dem.

„Nei detta var da nån fine Skjæker! Å har du fått Tak i dessa henne?"

Nordstaden er kommet efter. Han står også og ser på Skjækerne.

„Dessa har je kjøft på Aksjona i Volonga."

Endda en Stund står Ener og vender og snur på Skjækerne. Så ser han på Nordstaden, ler en kåt Latter.

„Dessa synes je rigti, du kan gji mig!"

Nordstaden står litt, ser en Stund ned, en Stund på Ener, smiler litt usikkert, somom han vil bøie unna.

Ener står og betragter ham leende.

„Du vet, det er godt å væra tilvens me mig — sommetir."

Nordstaden står endda litt.

„Ja — du vet, du lyt få ta dom da."

Ener rækker frem Hånden med et stort Smil.

„Takk!"

Nordstaden står igjen, liten og tør, messom ihopkrøpen, og smiler et tyndt Smil, da Ener reiser av Gården med Skjækerne fastbundet til Husken.

Men Skimlen halter avsted i fuldt Firsprang længer nedover Bygden.

De sitter alt omkring Langbordet i Kjøkkenet og æter Middag på Bjørnstad, da Ener Tuve kommer ind på Gården der. De får høre det skrangler i Vækken.

Helmer Bjørnstad selv, som sat ved Enden av Bordet, går bort i Glaset, står der liten og tynd og blank i Hodet og ser ut. Hele Ansigtet er næsten gjemt bak et tykt brunt Skjægg og store Dusker til Øienbryn.

„Det er n Ener Tuve!" sier han. Han ser betænkelig ut.

Konen, som sitter med en liten en på Fanget, ser op næsten forskræmt.

„Har du nån Utveg teil å greie hainom nå da?"

Helmer står litt. Øinene ser næsten hundekloke ut under de store Bryn.

„Nei — je skjønne itte, håss detta ska gå."

Konen sitter bekymret, ser op på ham.

„Men hadde du veinte hainom nå da? Hain måtte da full nesten veta det, du itte har nå' åt a nå."

Helmer får Tak i Luen sin.

„Å — ja — je kain itte ainne seia, enn je nok tenkte, det itte skulle vara så lengi, før je hadde n nå." Han går til Døren. „Hain Ener kjem heilst, da n vet Folk itte har nå' åt a, hain," lægger han til.

Ener sitter i Husken, da han kommer ut.

„Dag!" sier han og rækker frem Hånden.

„Håss står det teil?"

„Å Takk. En får vara gla, så lengi n får Lov å gå på Benom." Helmer står og stryker sig i Skjægget.

Der kommer en halvvoksen Gut ut og tar imot Gampen.

„Du får værsgo å gå inn,“ sier Helmer.

Ener løfter med sig Tullen han har i Fanget og reiser sig op av Husken.

„Å Takk!“

Han går foran og leier Småjenten sin ved Hånden, Helmer efter opover til Stuguen.

Der står Konen og tar imot dem, liten og venlig, litt smal i Ansigt, noget sliten å se på, men tykkere, triveligere fra Brystet og nedover.

Da hun får se Klædestullen, som vagger ved Siden av Ener, sætter hun sig på Huk, får Sjalet unna Ansigtet paa den, gjør sig rigtig lækker i Målet, prater i et Vækk.

„Nei, je pøl jikti, om det er slike Storfolk ute å jese idag je! Hal n Far ti dig me sig nå 'a? Da var n nå snil å da lell. Nå lyt vi da rigti få ta dig litt, så vi får sjå, å det er før nå lite, pent ti denni Klæstulla!“

Og hun tar av det ene Tørklædet og Sjalet efter det andet, Hodetørklæ og Kåpe, mens hun blir ved å prate og godtale. Tilslutt står der en liten vakker Jentunge i rød Kjole mitt på Gulvet og smiler op til hende med etpar store mørkeblaa Øine. Håret falder i rike brune Krøller om Hodet.

Da slår Eli Bjørnstad sig på Knærne og roper ende over sig.

„Nei, ånei! — åsse så pen som du var da! Åkken har du fåt ailt detta vakre Håre ta 'a?“

Småjenten står og ser hende op i Ansigtet.

„Ta Jesus,“ næsten hvisker hun.

„Nei nei! Åkker har fortælt dig det 'a?“

„A Mor.“

„Å hete du, du 'a, som er så flink?"

„Guldborg."

„Hu ville så gjærne væra me" — forklarer Ener Tuve — „og idag syntes je Været var så pent."

Eli snakker til den Vesle.

„Ja du har full ailler vøri så langt før?"

„Nei."

„Nei" — sier Ener — „hu har nok pent løtti høille sig opi Raskop, a Gulborg."

To Småbarn — en Gut og en Jente — står bak Moren og skotter og skotter undselig frem på vesle Gulborg

Eli leier hende borttil dem.

„Ja nå får du moro dig me a Hans og n Margit ei Støin da, Bån, mea je finn teil litt Mat. — Du er full svultin, du, som har rest så langt." Dermed går hun og overlater Barna til sig selv.

Ener Tuve og Helmer Bjørnstad går ind i Storstuen og sætter sig. Ener opi Sofabænken indenfor Bordet, Helmer på en Stol ved Vinduet.

Ener klør sig i Hodet.

„Ja — det var nok dessa Penga, je skulle høre etter, håss det vart me."

Helmer Bjørnstad smiler stilt hen for sig.

„Ja — du vet full så omtreintli, håss det kain vara me dom nå."

Ener ser på ham litt overrasket, klør sig i Hodet igjen.

„Ja — det er — hadde je bare itte hat så vont om Penger netop nå så —. Men je har vørti aldeles ille ute nå. Je skjønne itte —"

Helmer reiser sig, går etpar Gange frem og tilbars på Gulvet, liten og tynd med Hænderne i Bukslommerne. Så stanser han foran Ener.

„Ja, det er da såmye je vet det teil en ain Gong, at dig ska je ailler låne Peeng ta mer!“ Han sætter sig stilt ned igjen.

Ener klør sig endda mer i Hodet.

„Ja, men du skjønner det, Helmer, at hadde je itte vøri så ille ute som je er, så hadde det itte vøri så fali me dom. — Åsså vet du det — je har da veinte dig lengi nå.“

Helmer sitter litt og ser ut i Været.

„Ja, det er ingen Sak å veinte, naar hundre Dale kain auke teil to Hundre og fem og tjugu på to År! — At det er Synn mot hainom, som har git øs sine Gaver å førvailte, det får bli din Sak — endda je har full Skull ti di, je òg, som har vøri me ti di. Men det er nå slettes itte pent å benytte sig ta det, en Main er ille ute, på dein Måten.“

Ener letter på sig, reiser sig utålmodig. Men sætter sig igjen.

„Ja men du skjønner da det, en lyt ha nå' att før det, n har Penga sine utestånes. En har itte Rå teil det helles. — Var det itte før det — —“

Helmer avbryter ham — ganske stillfærdig:

„Ja, men det er to Måter å låne bort Peeng på. Nå ska je fortælja dig, akkurat slik som det har gåt teil me denna Låninga.“

Ener rister på sig.

„Det vet full je likså væl som du!“

„Ja, men du kain ha godt ta å høre det opatt. Så kain du legga over me' Samvittiheta di, om du syns det er rigti.“

Ener blåser.

Helmer blir ved:

„Da je ba dig om å få lånt dessa hundre Dalen — —“

„To hundre Daler!“

„Ja, det har vørti det nå, det! — Det er itte vært å bynne me nå Kommedispell åt mig! — Ja — da je ba dig om å få lånt dessa hundre Dalen, så sa du, at det kunne je få. — „Ånér lyt du ha att dom ’a?“ sporde je. — „Å, engong, når du har så,“ svara du, du. „Men je lyt få skrive 150,“ sa du. — Ja — je var ille ute før Peeng, og je føgde dig ti di, endda je visste det, je gjorde Synn mot Vorherre. — Men tre Viku etter, så kom du att du. Og du var da så ille ute før Peeng, så nå laut du ha att dom, sa du. Men da je da itte kunne skaffe dig dom i Klypa me det såmmå, så sa du at du laut få skrive 175 — så du hadde att nåå før det, du måtte veinte. Og je føgde dig ti det òg. Sålesna har det nå vøksi teil 225. — Nå syns du full itte, du kain drive på lenger — heill ska vi skrive nytt Gjellspaper idag òg?“

Ener Tuve har hele Tiden sittet og ristet på sig utålmodig. Nå reiser han sig, går frem på Gulvet, stiller sig like foran Helmer.

„Nei. Je tenkje vi greier det på en ain Måte nå, je!“

Helmer Bjørnstad blekner til, men ser ham rolig i Øinene.

„Ja — det er full det beste det,“ sier han stilt, næsten for sig selv.

Ener lager sig til å reise.

„Jaja — du ska snart få høre frå mig.“

Ener reiser.

Men Helmer Bjørnstad blir sittende over Bordet med Ansigtet i Hænderne længe.

Konen kommer ind. Sætter sig trætt ned på en Stol like ved ham.

„Håss gikk det?“ spør hun stillfærdig.

Helmer sitter likeens.

„Det gik, som je trudde.“

Det blir længe stilt. Konen sitter og streker og streker med Fingeren på Bordenden. Om litt spør hun — hun har vondt for å få Ordene frem:

„Trur du — vi går frå Garn?“

Helmer sitter som før. Det kommer sårt og brutt:

„Det blir vist itte ainne.“

Konen hopper på Stolen, men sier ingenting.

Det blir så rart og stilt i Stuen.

Om en Stund sier Helmer:

„Men hain, som har hølli Hainna si over øs støtt før, hain styre full detti òg, så det blir teil det beste før øs.“

Konen sitter med Hænderne i Fanget og ser ut i Været, tungt og trætt. Der falder Tåre efter Tåre, stille.

„Gå frå Garn —! Å ska det bli ta øs da!“

„Vi lyt bøie 's før Guss Vilja, Æli — å tongt det så kain sjå ut før øs. — Du vet det, Gud har sagt: Kaster all eders Sorg på mig, ti jeg har Omhu for eder.“

Konen sukker.

„Ja. — Det er rart. Men hain mene det full teil det Beste.“

Endda sitter de en Stund. Ingen sier noget. Så får Helmer fat i Hånden til Konen, og som ved en fælles Tanke siger de ned påknæ ved hver sin Stol med Ansigtet i Hænderne.

Hans og Margit kommer stormende ind — Margit foran gråtende, Hans efter sint.

„Å, hain Hans har ti Skistaven — —!“

„Det er itte saint, det er itte — —!“

De blir stående ende op og ned og stirre på Forældrene med store rare Øine. Så tar de hinanden i Hånden, glir stilt frem til Forældrene, lægger sig påknæ ved Siden av dem.

Det hændte en senhøstes Kvæld, at der kom et Taterfølge over Skogen.

Det var tre digre Karer, to Magger, en gammel brøten Mær og en skranglete Stuttkjærre, og i Kjærren sat en Haug med skrikende Unger.

Den ældste av Tatermaggerne — en liten firkantet Kjærring med gnistrende svarte Øine, med Ringer i Ørene og Søljer og Rangel over de rødspraglete Tørklær og Sjal — kom ind i Raskop og bad om Husly for Natten. Resten av Følget hadde nok slåt sig til nede i Skogen og sat der og biet.

Men Ener hadde drevet nede i Jordet og var blit vâr dem. Da Maggen kom, stod han selv indi Kjøkkenet og tog imot hende.

„Nei!“ sa han tvært. „Slikt Pakk hyse vi itte her.“

Tatermaggen neiet ondskapsfuld og sa med tilgjort Ydmyghet i Stemmen.

„Man pleier gjærne huse sit eget Folk. Forresten er det mange av os — der vi ikke får Hus, der bruker vi å ta det, vi.“

Olaug sat fremved Pesen med Bundingen og skalv på Krakken. Lille Guldborg krøp tætt indtil hende, stirret vettskræmt paa Taterkjærringen.

Ener tog Bjønnstusseren av Væggen, satte Doppe på.

„Det hjælp itte, om så hele Skogen var mætt ta døkk, så får di ittnå Husrom her!"

„Huith!" sa Tatermaggen, hun neiet igjen. Det gnistret grønt i Øinene. „Du vil kanske ha endnu et Liv paa din Samvittighet!"

Ener hørte ikke på hende. Han løste begge Elghundene, som stod bundne inde, stod og holdt dem i Båndene.

„Det er nåa ta øs og!"

Hundene stod store og strie, reiste Bust, knurret og drog i Båndene, så Ener hadde vondt for å holde dem.

Maggen stod og fræste nede ved Døren.

„Du tror kanske, ingen kjender dig, Anders Røsvatten? Men jeg skal si dig, det er dem her nede i Skogen, som kan fortælle dig hele din Livshistorie, hvis du har glemt den. Og den er vist ikke for pen!"

Ener trampet i Gulvet.

„Nå ser du og pakker dig herifrå, dit rauspettete Styggels, du står der!"

Kjærringen lo ondskapsfuldt, satte begge Hænderne i Siden.

„Jeg har hørt fortælle om en Tjenestegut, som engang bad tyndt for sig hos de Reisende for å få Husly og Beskyttelse hos dem mot sin Bygds Øvrighet. Det var dengang han hadde plyndret og myrdet den gamle utlevde og gigtbrudne Førådskallen på Gården, han tjente på, og for å skjule sin Brøde lot den røde Hane gale over hans Hus. Altsammen for lumpne hundrede Dalers Skyld —“

Ener tog etpar Skridt mot hende.

„Pakk dig!“ skrek han hæst.

Maggen stod rolig og så på ham fra Siden.

„Du er nok feig, Anders Røsvatten, men en værgeløs Kvinde bruker du vel ikke din Magt på!“

„Je har bett dig gå, je!“

„Jeg skal gå, når jeg får talt ut. Jeg har forskjellige Ting å si dig, Anders Røsvatten, som du kanske kan ha Nytte av å ha lagt dig på Hjerte.“

Ener stod blek i Ansigtet og så på Taterkjærringen — han kunde ikke skjule, at han var spændt.

Hun blev ved:

„Nu sitter du trygg på Pinden med ranet Kone og stjålet Gods og har alle de fastboende Bønder og godtroende Småfolk i din Lomme. En hel liten Bygd regjerer du med de Penge, du har snytt dens Befolkning for. Når de møter dig, klør de dig på Maven for å komme i din Vold, og du vrænger Øinene og grynter av Velbehagelighet som en Gris. Men bak din Rygg ligger de og tvinder sig som Orm i en Myretue, og de giftige kløvede Tunger strækker og strækker sig til alle Sider for å nå dig — de bander og bespytter dig, de har de værste og vederstyggeligste Ting å fortælle om dig, når de hvisker sig imellem. Engang skal de nå dig. Da skal det komme over dig, alt det, du har gjort. Men værst, Gud bedre, vil det gå ut over hende, du har gjort til din Medskyldige — fordi hun har et bløtere Skind end du. Og dine Barn skal dra Skjændsel og Ulykke over hende — likeså meget som du har formådd å gjøre det selv.“

Ordene hadde rendt i en eneste Strøm. Nå pustet hun tungt ut, vendte sig mot Døren.

Ener stod blek i Ansigtet og holdt Hundene — de var så strie, så de næsten rykkte ham overende.

Maggen stod alt med Hånden på Dørklinken.

„Ja, husk på, hvad jeg har sagt dig, Anders Røsvatten — du skal en Dag få sande mine Ord!“ Dermed åpnet hun Døren, tren ut på Dørhellen.

Men idet Skjæret fra Lampen faldt ut i den svarte Høstkvæld, saa Ener to digre Karer, som stod utenfor og lekte med hver sin lange Tæljkniv.

De så spørgende på Taterkjærringen, da hun kom ut. Men hun bare vinket, at de skulde gå.

„Det nytter os ikke denne Gang — han er os for stærk, han derinde,“ sa hun.

Karene knurret.

„Forbanna Grusgubben!“

Men inde stod Olaug mitt frempå Gulvet — blek i Skjæret fra Lampen. Stiv som en Støtte stod hun der — Munden var åpen, så ut, somom den vilde skrike. Men der kom ingen Lyd. Øinene stod paa Ener hele Tiden, strie og stive, så det hvite syntes oventil. Etpar Gange var det messom hun værget for sig med Armene.

Men så var det med en Gang, somom hun tog sig sammen rigtig med Magt. Munden knep sig tætt ihop til en smal blåagtig Stripe — somom den aldrig vilde åpne sig mer — Øinene fik noget hårdt koldt, som mindet om Stål, ved sig. Hele Ansigtet stivnet likesom til, blev stramt og grått, uten Følelse.

Hun gik sta og hængte over Gryten til Kvældsgrauten.

Men hun så endda mer sliten og opgit ut, som hun gik omkring fra det ene til det andet.

Ener sat opi Kjøkkenbænken med Hatten på og så mørkt ut i Været. Skjægget strittet tafset og gråsprængt ut til Siderne. Poserne under de blodsprængte Øine var større.

Vesle Guldborg gik stille og rar omkring messom på tå og så sky fra den ene til den andre.

Opover Veien til Lofthus går det ene Følge efter det andet av Øvrebygdens Bønder i langsom besindig Gang.

Veien stiger i en eneste stor tung Bakke tværbratt ende op gjennem Lien til Lofthus, og der er kommet næsten et helt Kvart med Nysne utover Formiddagen. Så Karene blir både varme og andpustne, der de stræver sig opover i Helgepuss.

Somme kommer kjørende også. De må gå ut opover Bakken og la Hest og Kjørdoning gå foran — og de pæser og stønner fælt i Ulvskindspelsen.

I et litet Følge på firefem Karer går Even Nyset og Johan Synstrud og prater.

„Hain har nok rigti tenkt å teil å bravere, Raskoppen, nå, er det likt teil.“

„Ja, det ser ut før di.“

„Det er fælt som hain har ti sig op på nån År.“

„Ja, det er morskt det.“

„Men je unners nå stygt på, om n itte har dræft sig på denna Gardhaindeln likevæl — det ska mye teil å greie sig paa en slik Gard som Lofthus. Det er neggu itte så eneteil.“

„Pytt hain! — Hain har på det nemste innløst, hain!“

„Ja, je høre nok, dom seie det. Men det blir itte mig, di får teil å tru det.“

„Jo det! — Det er nok aildeles sikkert det. Raskoppen vet nok håss n ska greie det! Skulle det itte bli Peeng ta di, slik som hain har føri fram 'a! — Og nå tenkje n full å gjøra et Varp rigti, nå da ve, me denna Haindelsføreninga, n driv å strir me.“

„Jo, hain greie sig nok da!“ sier de andre i Følget — de blander sig indi.

„Ja, hain bravere da nok,“ sier Even Nyset.

„Hain tenkje full, det n ska flå 's rigti nå,“ sier Synstruden.

„Ja!“ — falder en høi alvorlig Mand i Følget ind i Samtalen — „Je tenkje vi snart ska lære å skjønne, nån hår ta 's, det, det er n Ener Tuve, som sitt på Lofthus nå!“

De andre ser på Emil Haugset. For de er vant til, at der kommer noget, som der er vært å lægge Mærke til, fra den Kanten.

„Hain har kjøft sig Breisla og nå,“ sier en anden.

„Ja det er itte mer enn rimeli — så fine Folk! Teil Sammars kjøpe n sig full Kallosjevogn òg og skaffe Parhest åt Tråvera.“

„Åt Tråvera? Har n kjøft sig Tråver òg?“

„Åt Skjemla ve! Hain er hailt på det høgre Bakbene og blind paa det vinstre Aue. Da lyt n full ha en åt a, som er hailt på Vinstersia og blind på Høgra!“

Det synes de alle er morsomt og ler en lang Stund.

„Det må vara mange, som intressere sig før denna

Haindelsføreninga — det er lidli så my Folk, som går dit."

„Å dom kjem full mest før å sjå etter håss Raskoppen styre på Lofthus."

„Det hete itte Raskop nå — det vart omattkrestne teil „Skogshavn", strast n Ener kom dit, ska je førtælja døkk!"

„Men nå kain det da vara det sommå, å det hete, nå n itte er der lenger."

Oppå Lofthus står der flere fremmede Kjøredoninger bortover Gården, og nedmed Stugulaftet har der samlet sig en hel Mængde Kar i høitidelig Drøftelse av et vigtig Spørsmål. Flere av dem har alt været inde og hængt av sig Lue og Utapåfrakk, og staar nå barhodet med Hænderne i Bukselommerne og småfryser.

Rett som det er kommer der nogen nye til. Der blir tat i Hånd og hilst: — „Dag! Jaså — du skar på Møte du òg." Og de Nykomne slår sig til med dem ved Stugulaftet, Spørsmålet blir drøftet videre. De blir så småt usamse og høimælte. Indtil en som efter en pludselig Indskydelse begynder at slå Benene sammen og riste på sig uggent. — „Nei! det er kalt ute — je mene, vi ser inn je?"

Limen ved Døren blir flittig brukt, der trampes dygtig i Svalen som av hundre klampete Støvler. Så åpnes Døren til Storstuen på Lofthus, og hele den mørkklædde Række av Kar kommer tungvint klampende indover Gulvet, høitidelig som en Kirkefærd.

Idetsamme Emil Haugset står uti Svalen og skal gå ind, er der en, som napper ham i Ærmet.

Det er en tykk liten svartskjægget Mand, som står foran ham og rækker frem Hånden.

„Det er førsætt!“ Han rister paa Hodet.

„Ja, du kain så seia!“ Haugsetten taler lågmælt, forat de inde ikke skal høre. „Trur du, det er ainne end nå Skarvstykkjyr, hain har før sig att 'a!“

„Je sætt mig nå mot me Næbb og Klør, je da — om je så ska bli ålene!“

„Ja, je òg!“

„Kain du skjønne, håss n kain ha førdriste sig teil å kjøpe en Gard som Lofthus 'a, du!“

Emil Haugset ler.

„Åhå! — det har je da veinte på lengi! Dein Karn kain å snu sig. — Bære veint, teil detti Møte er slutt, så tenkje je, du vet det, du behøve å veta, je!“ Han står alt med Hånden på Dørklinken.

Håkon Stubstad napper i ham igjen, hvisker:

„Je såg Kjæringa hass ista, je, Get — hu går omkring og skjælv, messom a skulde vara reidd øs aille sommen.“

Emil Haugset står og ser på ham en Stund.

„Åja — stakkar!“

Så tar han kvasst i Døren, og de to Bønder går ind like i Hælene på hinanden.

Derinde sitter der aldeles fuldt av Karer — på Krakker langsmed Væggene, på Stoler fremover Gulvet. Og der er høitidelig Stilhet over den store Forsamling i den rummelige lågloftede Stue på Lofthus. Alles Øine er vendt mot Ener Tuve — der han sitter opi Sofabænken indved Tværvæggen mellem de to Slagglas med Protokol og endel Papirer foran sig på et stort Bord og taler ivrig ved Tore Opset og Erik Håvoldstad — de, som gjælder for Bygdens rikeste Kakser! Endda de tre taler ganske lågmælt, får de omkringsittende Tak i et og andet Ord. For det er så stilt, så når én en Gang imellem slipper en Klyse Skråtobaksspytt, hører en over hele Stuen, hvordan den dætter i Gulvet med et fett Klass, sprækker og slår Stråler omkring sig.

Endelig flytter Ener Tuve sig, så han blir sittende mitt i Bænken, ser utover Forsamlingen som den, som vet, hvem han er.

Han er blit noget aldrug å se på — det ramsvarte Hår og Skjægg er næsten halvblandet med sølvgrått, hænger tafset og ugreit, Ansigtsdragene er skarpe med dype Furer under Øinene, de, som er endel fremspringende og nokså blodsprængte.

Han taler fort på Bygdens eget Mål, men med et Tonefald, som fortæller, at han ikke er opvokset i det.

„Ja — je har kailt døkk ihop åt detti Møte idag. — Di vet aille sommen, at det ofte kain vara fælt tongvint og klunnersamt, det n itte har nån Kræmer her opi Øverbygden, men det vi lyt ailt neri Hovedbygden etter ailt det, vi ska ha — både ti 's og på 's. Nå har je kjøft denni Garn — så je jussom høre teil her i Bygden, je og — før har je nå messom vøri utafør Folkskikken, je, dama. Og når n kjem åt ei Bygd, så blir det messom en bjynne å intressere sig før Affærn åt dein Bygden. Det je fyst og framst har kømmi teil å fæste mig ve, er detta Kræmerspørsmåle.

Som di vet, je ofte har tala på åt døkk en og en, så har je tenkt på det, vi borde sjå åt å greie 's sjølve, så vi slapp å gå om Bygdinga me det, vi ska ha. Og det kunne vi gjøra om vi fekk istain ei Haindelsførening i Bygden, som vi var ihop om aille. Da kunde vi kjøpe ta 's sjølve da — og tene på 's sjølve — isteille før å ligga og gjø op denna tjukke Grisen, denna Skryfstan neri Bygden."

Tore Opset retter sig på Stolen, tynd, men rød som en Glo over hele Ansigtet, slår ut med Hånden.

„Ja vi lyt få istain Haindelsførening og det strast òg det! Je er me på, å mye det er."

„Ja je òg!" svarer Håvoldstaden til. Han sitter der gråsprængt og trind med en diger dissende Vom.

Det begynder å kræmte og røre på sig nedover i Forsamlingen.

„Jo, jo," sier flere, „det går itte an å seia ainne end det er klunnersamt, som det er nå."

Der stod frem en liten tør Mand, blank i Hodet og med næsten hele Ansigtet gjemt bak Skjægg og Øiebryn. Han talte stillfærdig med ydmyg Røst — næsten somom han skulde tale på et Opbyggelsesmøte.

„Ja — je har hørt mye Tale på denna Haindelsføreninga i det siste, og je kain itte ainne seia, end je sympatiserte me dein. Før det er tongvint å løtja ailt åt Bygden etter ailt de, n ska ha. Men da je hørde, åkken det kom ifrå, da lyt je teilstå, je vart litt førundre. Itte akkurat, førdet det var hainom, som hadde fønni på det, men førdet det er så mange, som har tala på, dom vilde vara med ti di — da dom visste, det var n Ener Tuve, som skulde stå før di. Da vart je førundre. Før er det en slik Main, vi ska betru Midla vore åt, da vil je på det ailler innsteindigste åtvara døkk mot å ha nån Befatning med di."

Det begynder å bli urolig nedover Forsamlingen, flere harker og spytter og mumler. Så roper en Stemme:

„Nei, det vil vi itte!"

Helmer Bjørnstad blir ved, og han er harm å høre på:

„Je mente, vi aille skulde kjinne dein Main nå —"

„Ja, hainom kjinne vi!"

Uroen vokser til Larm.

„— en Main, som driv Åger, så det er både Synd og Skam og veta det — én som Folk tør seia høgt, å gæli det ska vara, om — og hainom går vi sta og — —"

„En Kjelltring!" roper en.

„Hyrsch!"

„Det, som er mye værre!"

„Hyrsch!"

Larmen blir større og større.

Emil Haugset har reist sig, står høi og alvorlig og venter på, at det skal bli stilt. Og det blir stilt, når Emil Haugset vil tale.

„Denna Haindelsføreninga kain je ailler i Live vara me på — aillerminst, når det er n Ener Tuve, som ska stå før di. En Main, som vi itte kjinne nå' teil, heill vet nånting om. Det lyt bli Slutt me det, vi bit på Kroken og læt øs dra etter Nasan, strast det kjem en fræmen Kar åt Bygden og bjynne å bravere. Je syns det er fælt bra, slikt det er, je. Det går Mjålksjuss åt bygden hår ivi Gud skafte Dag, så Kræmerbu er det itte vondt å få. Og det å bjynne å drive Haindel før Folk, som itte har nåa Greie på slikt, det blir akkurat, som om du og je vilde ta Bøken åt Præsta og teil å laga teil Prekena åt Heljen det."

Tore Opset står tør og tynd opmed det ene Glaset, rød som en Mort i Ansigt og Øine, skræver ut i de lange Skaftstøvler, støter rett som det er utålmodig i Gulvet med en Kronglekjæpp, han holder rett foran sig. Det blir han ved med, mens han taler.

„Du tala Tull, som du pla, du, Emil Haugset! Helles før di, så er det ingen, som har sport åkke dig heill n Helmer Bjønnstad, om di vil vara me ti Haindelsføreninga. Hain Helmer er full sint, førdet n Ener Tuve laut drive n teil Aksjons før å få det, n hadde teilgoes ta 'a. Så di Midla hain har, behøve n visst itte å vara reidd før å betru åkke åt a Ener heill nån ain. Og Haindelsføreninga greie sig full, om a itte får nå ta dein Rikdommen, som er på Bjønnsta, teinkje je! Je synes di skulde vara gla teil, je, Godtfolk, at det er kømmin en Main hit, som vil rette på nå' ta di, som er tufs her, og som teg op detti Spørsmåle. Vi får ofte nok høre ta dessa Helvetes Bygdingom, at vi er bære Annekse vi. Nå vil je spørgja døkk, som her sit — å Fan er det dessa Bygdinga har å skryte og gjøre sig teil ta? Å Fan er dom mot øs! Der avle dom Silkje og kaille det Høi, og der sætt dom Potteter og tæg op att bære skjære Grønkarten. Teil Åres sope vi ut både Engstan og Bjartingstan og n Syvrin Hol og n Even Sigfrista tur Ælmeningsstyre og sæt inn Øvrebygdinger isteille, og når det blir Kommunevalg kaste vi Hosmestan så det søkk i Vommen på n, og får Ordførern her i Bygden. Å Fan blir det att ta dom da, spør je! Det eneste dom har å gjøra sig teil ta, er denna Skryfstan, som vi Øvrebygdinga lyt gå om, nå vi ska teil Kræmers —“

„Jo“ — sier flere i Munden på hverandre — „det vart nok bra å få Haindelsførening. Det går itte an å seia ainne, end det er tongvint, som det nå er.“

„Ja! er det itte saint!“ Tore Opset blir bli over det Medhold, han får, svinger med Kjæppen over Hoderne på dem, som sitter nærmest og er Kar. „Og det vil itte slike Hemføinger som n Helmer Bjønnsta og n Emil Haugset vara me ti!“

Helmer Bjørnstad reiser sig atter, han står og ser utover Forsamlingen med et næsten sørgmodig Blik under de store Bryn.

„Je synes det er rent ut førgæli — slik som n Ener Tuve har føri fram — dersom di som er her ikveill, skulde læ døkk lokke teil å bli me ti nå slikt. Trur di det, etter det Kjeinskape di har åt a, at det er før nå ainne end å dra Nytte ta det sjøl, hain legg ivegen å arbe me nå slikt? Vil di betru Peenga dørøs åt en slik Main?“

„Nei, på ingen Måte!“ skriker flere.

Ener Tuve er blek, der han sitter, og Årerne blir store og blå ved Øinene og i Skallen på ham. Men han smiler usikkert.

„Det har bære vøri om å gjøra før mig å få igang ei slik Haindelsførening,“ sier han spakt. „Sea kain di greie med di, åkken som vil før mig. Je har itte tenkt å søke på Posten som Haindelsbestyrer.“

Julius Liltberg letter på sig.

„Å — du hadde full ei lita Mening me di, tenkje je!“ kommer det tørt.

„Ja, det hadde n nok!“ roper flere.

„Åja — n Ener Tuve vet nok, å n gjør!“

Og atter begynder de å skrike i Munden på hverandre — den ene høiere end den andre.

Nedved et av Vinduerne står en Mand og skriker den ene Gangen efter den andre:

„N Ener Tuve vil vi itte ha mer me å gjøra, end vi har hat!“

Og for hver Gang svarer en femseks av de nærmeste, at „nei, det vil vi itte.“

Andre hysser. Litt efter litt blir der slikt et Helvetes Leven, så en ikke kan høre Mands Mål. Sinte Mandsrøster bjæffer og skriker, Stoler skraper bortover Gulvet, en Krakk vælter. Mange springer op på Stolene, står der med Hatten på Hodet, hujer og slår ut med Armene. Omkring Bordet, der Ener sitter, samler det sig til en eneste svart Klump av Kar, som puffer og støter og vil frem.

Ener har reist sig, Munden går på ham ustanselig, uten at nogen kan høre, hvad han sier. Da blir han flyende sint, tar Bordet, løfter det og sætter det i Gulvet den ene Gangen efter den andre, så Blækkhus og Papir flyter til alle Kanter, og Benene knækkes, skriker over alle de andre:

„Nå går di herifrå, dørøs førdømmede Pakk! Men di ska få høre frå mig både den ene og den andre ta døkk me det fyste. Di ska kommå teil å angre det, di har gjort døkk ut me a Ener Tuve — det ska je førtælja døkk, det!“

Og mot Døren bærer det — under samme Spetakel, under Skrik og Skjældsord. De trænger på, som en Saueflokk, blir sittende fast i Døren.

Ener slår igjen Døren efter dem, så det skrælder.

„Helvetes Grusgubber!“

Bare en ti tolv Stykker blir igjen.

ANDEN BOG

GULDBORG

Der drev en ung Gut og harvet nedpå Bjørnstadjordet.

Det var alt Kvælden for en lang Stund siden — det hadde ringt både på Opstad og Lofthus. På Bjørnstad hadde de ingen Matklokke — de gik tilmåls, når de andre ringte.

Men Hans vilde gjærne bli færdig med denne Åkeren, før han gik hjem tilkvælds. Og nå drev han Hestene, så det bare stod efter, skrek og huserte. Det gik ratt op og ned på Åkeren.

Det var da så det gik an å arbeide og nå da. Så passelig kald Trække i Været. Om Dagen var det så hett, så det var umulig å røre sig både for Folk og Krøtter.

Han var forresten så lei og argsint av sig om Dagen, Hans — straks færdig til å bite, når det gik ham det minste imot. Og nå var det Gampene det gik ut over — disse elendige late Gampkrøttera, som det skulde være Kjærringer til å handtere og ikke stærke arbeidsvante Karer! De fik den ene Snært efter den andre av Tømmelykken. Og de skaut Været, visket med de lange Rumperne og mere fløi, end de gik. Og når de skulde vende, tråkte de næsten ned hverandre, så fort gik det.

— — — Forresten var det no stort Tull av Hans å gå og tænke på dette! Når hun ikke var likere, så var hun ikke så mye værdt. Og så være så dum og godfjottet, at han lot sig forstyrre av noget slikt! Der var flere å få att — Hans var slett ikke av dem, som var mest skydd av Jenterne.

Ånei — det var ingen slik som hende Guldborg likevel! Nei! — han trodde, han blev tullet, hvis han ikke fik hende! Ånei, Herregud, hvorfor skulde det være slikt! Han kunde gråte, når han tænkte på det. — Åja — gréti hadde han da gjort mange Ganger — under Skindfælden, efter at han hadde lagt sig om Kvældene.

Han hadde ikke talt med hende så mange Gangene. Det var vel ikke stort mer, end det de var blit ifølge hem att fra Sjøenden, sist det var Dans der. Da hadde de git sig att toene. Da de andre blev borte i Lauvskogen, hadde hun bare sagt, at — „nei, nå blir vi visst att!“ hadde hun sagt. — „Å, det gjør ingenting!“ bad han, fik fat i Hånden hendes og klemte den. Han hadde kjendt, det steg op messom så rart i Bringen med det samme. Og han blev jussom så varm.

Siden hadde han tænkt på hende hele Tiden. Ikke fåt hende av Tankerne.

Hun var så pen vørtin. Så staus og lubben. Ikke tynd og hængslete som de andre Jenterne i hendes Alder. Og når hun gik — med Hodetørklæ skutt litt bakover — så satte hun Benene i Veien, somom der var Fjærer i dem. Og slike Øine og slikt Hår da Get! Nei, det blev bare Småtteri alt det andre han visste av mot hende!

Å pføi da! — han trodde slett ikke, han Jon Opset kom non Vei med hende. Han hadde nok drevet og skysset hende av og på Læsinga Førsommeren, og han hadde vel hat hende med på den Utflugten, Ungdomsforeningen hadde til Gauklivatnet ifjorsommer, og hat Gamp og kjørt Storkar da også. Men pføi da! — han Jon var da slikt et Kræk til Kar, så han — Hans Bjørnstad — vilde da ikke ta i ham for å dænge ham engang.

Han måtte vel like det, Far hans, da vel, siden han lot den Guthajen få Gamp og Doning både hit og dit — endda han ikke kunde handtere en Hest engang.

Åja — når han rigtig skulde ta det på den Måten, så var det vel noget stort tiltat av Hans å spekulere på Datter hans Ener Tuve.

Forresten var nå Ener Tuve slett ikke av dem, skikkelige Folk skulde trakte efter å få no Samkvem med. Men det var besynderlig med en slik Kar likevel — dér gik Folk og sa det grøvste, som tænkes kunde om ham på Baken. Men hvem var det som turde si det bent opi Øiesyna på ham! Neida! — dér gik Folk og smisket og slisket for ham — åjada! — det var så gromt alt så. Hans vilde nå se, hvor længe det gik da! Det gik an, sålænge de hadde en slik gammel Ståterkonge til Lensmand. — Men morskt til Rikdom var det nå hos de Folkom, skulde være — selv om den nå var blit til bare ved Skarvstykker og Kjæltringstreker.

Men pføi da! — Hans hadde så godt Vett som nogen anden, og Arbeidskar var han som forslog. Fik han no om Hænder non Gang, så skulde det ikke minke mellem Fingrene på ham lell. Og han vilde se den, som hadde så stort Mot.

Men Pengene var nå det, han hadde fæstet sig minst ved. Rik skulde han bli, om han ikke hadde mer end to tørre Næver å begynde med. Han skulde kjøpe den gildeste Gården i Bygden og drive den op til et Mønsterbruk, og han skulde kjøre med de spidskeste blankeste Hester. Det skulde de få se på det!

Så den, som fik ham, blev ikke dårligst faren.

Til Høsten skulde han til på Landbruksskolen — jo han skulde det! Far hans hadde nok bare ristet på Hodet og sagt, at det nok ikke blev non Råd for det, de Gangene Hans hadde talt bortpå det litt åt ham. Men pføy da! — Når Hans rigtig hadde sat sig no i Hodet, så pleide det gjærne gå, så han fik det til. Han skulde! på Landbruksskolen Hans Bjørnstad og dermed basta!

Nei, der skulde ingen komme og si, det var Pengene, han så efter. Han tænkte, det var nogen hver, som skulde ønske sig en slik Jente som hun Guldborg — om hun så ikke eide Klær på Kroppen engang. — Åja, det blev nok dem, som kom til å misunde ham!

Hun var nok yngre end ham — hun gik og lés Året efter ham. Men det gjorde ingenting. Forresten skulde de være et eller to År yngre, når det var rigtig.

Han kvilte på litt — like under Trærne på Opsiden av Åkeren. Satte sig og tændte på Pipen. Hestene gik og gnog langs Kanten.

Jordet, han drev og harvet på, lå litt avsides fra de andre, avdelt fra dem ved en smal Stripe Lauvskog. En bare såvidt så i de røde Teglstenstakene på Bjørnstad gjennem Trærne.

På Nersiden skrådde Jordet i en liten Bakke nedover til Veien og fulgte Skigaren et Stykke opover.

Og Veien gik så flat og fin dernede — likesom stukket op efter en stram Snor — til den blev borte i fin småbladet Lauvskog opi Hovoldstadbakkerne.

Nedkring lå en smal Stripe av Sjøen og skén kvældkjølig gjennem Trærne.

Å ja ja ja san!

Nei — det var vel best å drive på, skulde det bli Kvælden engang. — Hopp! nå får di lea på døkk litt att da!

Da fik han se, det kvitnet på et Hugutørklæ nedi Veien et Stykke. Han stod og så nedover.

Jo —? det var da visst hende! Hjertet begyndte å slå i ham.

Å pføi — han tog vel feil nå som alltid ellers. Støtt når han hørte nogen lo eller snakket, så gik han og lydde og indbildte sig, det var hende. Nå skulde der kanske ikke kunne gå et Kvindfolk nedi Veien engang, uten at han trodde det var hende Guldborg!

Forresten var han en stor Haj! Kunde ikke hun lande, hvor hun vilde for ham! Når det ikke var så, så var det ikke da — det var ikke no å gjøre ved det.

Det var ikke længre siden end om Lørdagskvælden, han hadde set hende ihop med Jon Opset oppå

Lofthussletten. Det var så rart med dem, som var Søn til Storkakserne.

Han Jon — pføi da! Hun Guldborg var ikke tjent med slike kalde Gutter som han Jon Opset og slike. Det var ingen andre end Hans, som passet til hende. Det burde hun da indse selv også.

Forresten skulde Hans bli Kakse selv han — så god som nogen av de andre. Men på en anden Måte. Der skulde komme til å spørs, der Hans Bjørnstad fór!

Og han skulde få med sig en Jente, som var dobbelt så pen som hende Guldborg. Da kunde hun angre sig da!

Neide om han det, som var så stort og gromt vilde tale til. Han vilde ikke se til den Siden hun gik!

— — Jo —? — Det var nok Guldborg likevel! Han stod og så og så. Jo, det var nok hende! Det var ingen, som gik slik ellers!

Han fik det trabelt med å få Hestene iveien igjen. Hjertet dunket, så han hørte det, der han kjørte nedover.

Der så hun opover. — Jo! hun sagtnet Gangen litegran, så han skulde komme tidsnok!

Han gjorde sit Beste for å se mer og mer likegyldig ut, eftersom han nærmet sig hende.

Hun gik, somom hun ikke så ham.

Å — så staus! — med Hodetørklæ skutt tilbake, så det brune Håret kom frem i fyldig Rull i Panden.

Han vendte Hestene. Da var hun like ved. Han drev på med sit, lot somom ingenting var. Men han likesom kjendte, at hun sagtnet Farten.

„Efta!" Hun lo litt.

Han så op.

„Efta!“

„Ser du itte kjends Folk, heill du 'a!“ Hun stod og svingte att og fram med Kuntkurven og lo litt undselig.

„Du driv og harve.“

„Ja — je fær me di. Og du har vøri teil Kræmers.“

Hun stod og satte det ene Benet på Græskanten ved Veien.

Han støttet sig på Skigaren. Lot Hestene gå og gnage.

„Det er fint Vårøinvær om Dagen.“

„Ja — rigti så fint så.“

Hun stod der foran ham så ung og rødlet, det rike brune Hår krøllet sig svakt om Panden, det glinset i det som i Silke. Og der var noget så varmt, så varmt i hendes mørke Øine.

Han aldeles fik vondt for Ord.

Hun flyttet på sig. Da blev han rædd, hun skulde gå.

„Har di gjort av mye ta Vårøinna opi hos døkk ennå 'a?“

„Å — vi har da sætt Poteten nå da — da ska full det grøvste vara gjort da ve.“ Hun stod og sopte i Sandet med Støvletåen.

Det blev stilt en lang Stund, og hun drev på med det.

„Nei —,“ sa hun endelig — „je lyt nok gå je.“ Men hun bare flyttet såvidt det var på hvert Ben.

Han stod litt og så på hende. Han tænkte, han skulde ærte hende litt med det, han hadde set oppå Lofthussletten. Men så kom det no sårt op i

Bringen med det samme — han fik sig ikke til å si no.

Hun flyttet atter på sig litt og sa, hun nok laut længer. Men det blev ikke no dennegangen heller.

Endelig sa hun — hun stammet litt:

„Dom ska full teil å samles att på Sjøstadsletten, Ongdommen, og nå?"

„Ja — det blir full itte lengi teil nå."

Hun slængte ivrig att og fram med Kunten.

„Nei. — Om Lordagskvælden hørde je."

„Jaså?"

Atter blev det stilt en lang Stund. Han stod og brøt Bork av Skigaren, hun som før og slængte med Kunten.

Så sa hun igjen, og dennegangen kom det endda mere anstrængt, næsten skamfuldt:

Du kjem full bortpå der du og iår? — — Så det kain bli nån mene je."

Han ser brått op på hende — Øinene er store. Så begynder han å flække Bork, ivrigere end før.

„Ånæi — — je får full itte det."

Litt efter, og det var næsten, somom det ikke vilde op av Halsen:

„Hain kjem full dit n Jon Opset ve?"

Hun så på ham et Øieblik, forundret — der kom likesom no varmt og messom svartere i Øiene. Men bare et Øieblik. Så sa hun:

„Ja, det gjør n full." Og litt efter pånyt:

„Næi, je får full sjå lenger, je."

„Ja, je lyt full harve je — ska je bli fælu teilkveills."

Der kom trefire Unggutter i rask Marsch efter en Sti langs Sjøkanten. De hadde det nok rigtig trabelt, for de stampet avgårde, så det dump i Bakken, og de var fælt andpustne, der de drog frem, den ene efter den andre langs den smale Sti under Gap og Leven. Og de så ut, somom de var både spændte og oplagte på Galninger.

Stien, de gik, fulgte Sjøkanten hele Veien — sommesteds like nedtil. Der smøg den sig frem gjennem høit bølgende Stargræs. Sommesteds gjorde den en liten Sving opom Skogen og blev kronglet og stenet og lei å gå.

Men Gutterne ænset ikke det — de drog frem under Blistring og Latter og Leven.

„Je unners, om det blir nåa Moro, je.“

„Ja Moro! Det borde itte bli det ikveill heill kanskji!“

„Bære det blir nåa så!“

„Å dom kjem nok ikveill, det er så godt Vær.“

„Trur di, det blir nåa Jinter 'a, Kara?“

„Ja, Jinter! — det er Jinten, som heilst pla kommå.“

„Men vi borde hat en Spellmain.“

„Å Spellmain kjem det nok — hain Jens Gjærslistugun møte nok fram me Bæljespelli.“

De marscherte på, den ene bak den andre.

Opi Skogen kom sekssyv Gutter ned en anden Vei.

„Har di inga Jinter med døkk?“

„Næi, Get!“

„Å di er nåa dålie Kara!“

„End di ’a!“

„Nei, vi bryr øs ittnå’ om Jinten vi.“

„Jamen vi har da Bæljespell me ’s vi lell!“

Jens Gjærslistugun begyndte så småt å spille på det.

„Ja, det er bære Jinter, som fål nå da.“

„Å pytt — Jinten kjem nok!“

„Spel op da, Jens!“

„Ja det er best å lokke på dom.“

Og under fuld Musik bar det bortgjennem Skogen. Flere og flere kom og sluttet sig til — rent som skutt op av Jorden. Og der danset to og to Gutter bortover Skogsveien.

Ved et litet Hem like ovenfor Sjøen stod firefem Jenter og hang langsmed Skigaren. De var i Helgepuss alle, og så ut, somom de ventet på nogen.

Gutterne så dem av lang Lei.

„Kveill Jinter!“

„Nå lyt di vara me sta å dainse!“

Jenterne så på hverandre og lo.

„Ja, di vil full itte indbilde ’s det, det er nå ainne, di står og fundere på! — Kom nå!“

Atter så de på hverandre og lo. Så seg de efter.

„Men det blir lite å greie sig me detti!“

„Ja, du, Nekkolai, som har så pene Bokser, du lyt gå sta å finja fram nåa flere Jinter!“

„Å pøy da! — det kjem nok Jinter, når det bære blir mørkt!"

„Tih! — Det er nok Jinter, høres det ut før, bortpå Sletten!"

De stod hellende stille en Stund og lydde, hele Følget.

De hørte Rop og Latter og Leven av en hel Del, som måtte ha det rigtig morosamt — både Jenter og Gutter. Jenterne skrek, så en kunde høre dem av lang Lei, og deres Latter og Hvin ljomet i Sommerkvælden.

Og det store Følge av Ungdom fik det trablere endda med å komme frem.

Maken til Sjøstadsletten hadde nå ingen set da. Den lå så lunt nederst i Lauvskogen — messom i en stor Grop med flat Bund. Oppå Kanterne stod digre brede Bjørker og hængte sit lysegrønne Lauv i fine Flætter utover. Indimellem dem igjen høie Ungbjørker med smækkre hvite Lægger. Det var næsten som en stor Stue å komme ind i. Og så var det det, som var det rare ved Sjøstadsletten, at en kunde trampe og tråke såmeget en vilde, så voks Græsset der like tætt og grønt. Den var som skapt til å moro sig på. Og moret sig der hadde all Øvrebygdens Ungdom gjort, sålænge en kunde mindes.

Men på Nersiden lå Sjøen still og blank med næsten hvit Flate og skén gjennem Lauvet.

De drev og kutet Enke på Sletten, da Følget kom frem. Lauvskogen stod tung og tætt og stængte, så det var mørkere der end andre Steder. Det svartnet på Karerne og kvitnet på lysklædde Jenter, der de løp om hverandre i Dunkelheten nede på Sletten.

Der var forresten både unge og gamle, som moret sig dernede. Dér holdt netop Martin Kurud, som var både gammel og kroket og hvit i Hår og Skjægg, på å fange en liten lyslett Jente. Han fløi i Skjorteærmene og kavet og prøvde å nå hende med Kjæppen. De andre stod kroket av Latter, hvergang hun lot ham komme like indpå sig, men så i siste Øieblik smatt unna, så han blev stående igjen å kave.

„Ånei — je er nok vørtin før gammail i Kvindfolkvegen, je!“ Han lo lunt og tandløst, mens han tørket Svetten med et rødblomstret Lommetørklæ.

Men Spillmanden hadde sat sig under en Bjørk og begyndte så småt å prøve sig frem på Bælgespillet. Og da Ungdommen bortpå Sletten fik høre i Trækspillet, var det likesom Leken ikke rigtig vilde gå længer. Den ene efter den andre tydde sig over til ham, som hadde det. Tilslut blev der en hel Flokk. Og med Leken blev det stilt.

Jens Gjærslistugun blev opmuntret ved det. Han lot Fingrene løpe bortover Knotterne til en munter Begyndelsesstrofe, tog så en liten sørgelig Visestump. Og før de visste av det, feiet en svingende Massurka utover i Kvælden.

Jenterne begyndte å tråke Takten, etpar av dem fik Tak om hinanden og la ganske småt ivei med å danse og synge. Flere gjorde det samme — til å begynde med bare Jenter. Gutterne stod bare og så på — ingen syntes, han vilde være den første til å lægge iveien.

„Nei! Skamme di døkk itte! Er det Ongkara slikt 'a, synes di!" Martin Kurud stod mitt opi Ungdomsflokken kroket og halt, med et skøierkynt Blunk i Øienkrokene.

„Je lyt full ivegen, je, da ve — ska det bli nåa Gjærd på det!" Han gik sta og bukket for den vesle lyslette. „Je heill mig åt dig, je, Krestina. Men du seie full ittnå om, det je tæg me mig Kjæppen? — Nå får du spelle, så det læt, Get! Huff, Get!"

Han og Krestina danset toene en lang Stund — de andre hadde nok med å se på. Og den ene Lattersalven efter den andre rullet bortover Sletten.

Så syntes nok Ungutterne, de ikke kunde stå tilbars længer heller, og snart feiet det ene Par efter det andet avsted bortover Græsbakken — til det blev en eneste yrende Mauertue. Og Bælgespillet jublet sine Toner i vild Lek utover Sjøstadsletten — ut i den milde, sommerstille Kvæld ved Sjøen.

Der stod en Unggut i Svalen på Bjørnstad. Han var arbeidsklædd, høi og opløpen, Ansigtet djærvt og ungt.

Han stod og lydde og lydde. Alle Sanser var åpne, Øinene store og blanke. Og han kjendte en sviende Længsel i Bringen.

Han hørte den feiende Låt av Bælgespillet, og han hørte den friske klingende Latter av Jenterne, de illske Hvin og de glade Rop borte fra Sletten.

Men for ham blev det Sorg i Trækspillåten, og de kåte eggende Jentehyl skar ham med en kilende Smerte i Halsen og Bringen, næsten som når en pirker med en Nål i et åpent Sår. Det satte sig trått i Halsen.

Han var så tungsindig, så tungsindig, kjendte det mest som han fik Vand i Øinene.

Herregud, hvorfor kunde han ikke være med! Hvorfor kunde han ikke være med og moro sig som de andre? Forældrene hans vilde det ikke. Pføy da! — det fik de vel finde sig i. Noget fik en vel ha Lov til å ta sig til! Forresten var det så kjett blit hjemme og så —. Men på en uskyldig liten Moro måtte han da kunne gå uten akkurat å spørre Forældrene sine. Det var da flere andre av Ungerne til dem, som var av Læsarne, som gik på Danser.

Forresten var Hans voksen — og rådde sig selv. Nei, for det skulde han da gå! Men det var det, han hadde sagt til hende Guldborg, at han ikke kom. Han visste forresten slett ikke, hvad det skulde være til av ham å si det. Men nå hadde han sagt det nå — og da gik det ikke an å vise sig som en, en ikke kunde stole på.

Ja, nå drev vel han Jon Opset og danset med hende Guldborg, nå. Og han var vel selvskreven til å følge hende hjem att ikvæld også.

Å Guldborg, Guldborg! Det stakk så besynderlig sårt i Brystet, det grov og gråt så tykt i Halsen. Det var næsten, så han kunde tvinde sig, så vondt gjorde det å tænke på hende.

Kjære kjære Guldborg!

Ånei, hvorfor skulde det være slikt!

Å, han så hende for sig — å så høi og så rank og så vakker. Dette pene, mørkebrune Hodet og de store varme Øine, som kunde se på en, så en kjendte det helt ned i Tærne.

Han led — led — å, så forfærdelig vondt — der han stod i Svaldøren den milde sommerstille Kvæld og lydde og lydde — om han ikke skulde få høre noget til hende. Og han tænkte på, hvor mon hun var akkurat nå og nå.

Kunde det være så rart, om han gik dit? Bare gik borttil, så han fik se, om hun var der. Han kunde gå, som han var — det behøvde ingen å få se ham.

Han studerte frem og tilbars på det. — Så slapp han sig likesom viljeløst ned på Dørhellen med det ene Benet, drog det andre efter — og så seg han nedover Gården med Hænderne i Bukselommerne. Men så sig tilbars på skrå opover mot Stugubygningen.

Utpå Jordet begyndte han å gå fort. Han gik bent bort gjennem Jordene, kløv over Skigarer, kom ind i Skogen. Der lå Sjøen og skén, hvit og still mellem Trærne.

Han gik langs Kanten. Der var slik Ro og slik Stillhet omkring ham. Bare Spillet og Latteren og de kåte Jenteskrik stod som en hel Storm i Kvældstillheten — men det var messom så langt borte.

Først da han stod helt fremme ved en av de store Hængebjørkene ved Sletten, stod Latteren, Levenet og Trækkspillåten imot ham i et eneste stærkt Surr.

Han stiltret sig så langt frem, han kunde, stod og kjék og kjék utover det yrende Liv i Halvmørket dernede. For det meste var der aldeles tætt av Lauv omkring der. Så han kunde gå ganske nær uten å bli set. — Bare ingen hadde stukket sig tilside mellem Buskerne!

Han blev ikke vâr hende noget Sted. Hørte hende ikke engang.

Der skjøt en glad Tanke op i ham! — kanske hun ikke hadde gåt dit, fordi hun hørte, han ikke kom! Ånei kanske!

Han stod så stille — han hørte tydelig, Hjertet slog i sig, endda de spilte og styrte nede på Sletten.

Dér så han en Gut kom frem mellem to digre Hængebjørker nedmed Sjøkanten. Der kom en Jente like efter. Han kunde ikke rigtig se, hvem det var. De gik til hver sin Kant, så ingen skulde skjønne, at de hadde været ihop — neida!

Han stod og fulgte Jenten med Øinene. Dér var det en, som bød hende til Dans. Det bar iveien, så det kost. Nå kom de hitover.

Da kjendte han hende! Han fik messom et Styng i Bringen. Det aldeles svimlet for ham.

Rent somom han skulde været fuld, sjanglet han ind gjennem Skogen — længer og længer — kom forbi endel Småhem — tilskogs igjen. Han gik og drev og drev uten å bry sig om, hvor det bar hen. Længe, længe. Han satte sig ned, gik igjen, sommetider løp han. Alleslags Tanker jaget gjennem hans Hode. Og hvor han så gik, så hørte han Bælgespillet og Latteren og Kvindfolkhvinene nede fra Sletten — som et underlig Surr op til sig gjennem den stille halvkjølige Sommernatt.

Men alle Kvindfolkhvinene syntes han var hendes, og det skar ham i Hjertet å høre, hun var så glad nå.

Så drev han tilbake igjen til Sletten. Stod og kjék. Så atter tilskogs.

Han skjønte, det snart måtte bli slutt dernede. Da slog han ind på den Veien, Guldborg måtte gå, når hun skulde hjem. Han visste ikke hvorfor — han gjorde det næsten uten å vite av det. Hun gik da sikkert ikke hjem att alene. Og var hun alene, så vilde han da slett ikke tale til hende — nå!

Han gik av Veien — kom ind på den igjen.

Bare se hende! Være nær hende — en eneste, eneste Gang til!

Han hørte, det begyndte å bli folksomt bak sig. Stakk sig snøgg tilside indimellem Trærne. Der sat han, mens den ene Flokken efter den andre drog forbi — gapende, støiende.

Han sat hellende stille, turde næsten ikke dra Pusten.

Nå begyndte det å bli Par for Par. Ganske sagte gik de, og taltes lågmælt ved.

Men Guldborg hadde han ikke set endnå.

Endelig — længe efter alle de andre — kom hun. Ifølge med en Gut. Jon Opset! Og de gik sagtere end nogen anden.

En dump sviende Smerte tog Hans, der han sat. Han åpnet Munden for å høre, hvad de sa, og han stiltret sig på Tærne frem for å se efter dem. Så sank han ned igjen — blev sittende længe — længe. Det hulket, hulket i Bringen av Kjærlighet og Sorg, og det kokte i ham av Sinne og Hat mot ham, som gik der ved hende!

Så reiste han sig brått. Fløi frem, så det knaket i tør Kvist. Stod litt. Han så ingen og hørte ingen. Det var så stilt, så stilt. Og Veien, han stod på, var så myk, så det var som å stå på bare Barnåler.

Så begyndte han å gå. Han stormgik, så det dump i den myke skogsvei — sommetider fløi han. Han var sansesløs!

Han hadde ikke længe gåt, før han så et Par foran sig. Det var dem!

Først tænkte han på å ta en Omvei. Nei! Han var da ikke folkrædd heller! Han gik og gik. Nå var de like foran. Han gik endda raskere på — gik forbi uten å se påside eller hilse.

Han hørte, de begyndte å snakke litt høiere bak sig. Så ropte Guldborg:

„Je spør rigti, å du ska hein, je Hans! Det bær full itte på Hemleia før dig detti.“ Hun lo litt.

Hans stanset brått, stod litt forfjamset.

„Je ska —.“ Han visste ikke rigtig, hvad han skulde finde på å si, og blev stående.

„Førresten så er je itte skjyllu nån nå' Regnskap på å je ska hein!“

Guldborg blev storøid.

Jon Opset lo en stille ydmyg Latter, der han stod liten og skutrygget og så Hans op i Øinene i Halvmørket.

„Jaså, er det slike Kara ute og går så sent.“

Hans stod foran dem som en sint Hane.

„Er det mig, du flikje åt, Jon Opset!“ Han var så sint, så han skalv i Målet, satte Knytnæven like bortunder Næsen på Jon.

Jon fór rædd tilbars, men smilte endda mer ydmyg — likesom for å bøte av.

„Nei, je har da itte flikt åt dig, je lell, Hans!“

Guldborg vek også tilbars.

„Nei, men Hans da!"

Men Hans gik like ind på Jon.

„Har du itte flikt åt mig, seie du! Men je ska syne dig det, je itte er nån Smågut — fordømmede Hajen!"

Dermed drev han til Jon med Knytnæven mitt i Ansigtet, så han datt som en Sækk. Kastet sig over ham og slog og slog.

Guldborg var på Gråten.

„Ånei, men je spør rigti, å det har gåt åt dig, je, Hans! Nei, men Hans da!" Hun rykkte og slet i ham, men fik ham ikke av Flækken.

Endelig — da Hans syntes, Jon hadde fåt nok — reiste han sig, pustet tungt ut. Han var blek i Ansigtet og stod og så sig omkring — så besynderlig rar og vild i Øinene.

Guldborg stod og gråt.

„Ånei Hans! — detta kunne je ailler ha trudd om dig lell!"

Jon hadde fåt samlet sig — han fór op, så Blod og Skum stod ham av Munden, gråt og skjældte — like på Hans, spændte og slog.

Da drev Hans til ham igjen, så han stupte. Men han var oppe att med det samme — på Hans igjen.

Guldborg gik imellem.

„Nei, nå skar di vara Folk!"

„Heill du me a kainskji!" skrek Jon. Han grét av Sinne.

„Nei, det gjør je itte — så simpel Kar har je ailler set, je! Men nå heill du stilt, du òg!"

Hans snudde — slang bortover Veien, drev tilskogs igjen. Han var så skjælven, at han ristet både i Hænder og Knær. Og så sår indvendig!

„Så simpel Kar har je ailler set,“ hadde Guldborg sagt. Han kjendte sig så liten og stakkarslig. Han skammet sig som en Hund.

Å, Guldborg, Guldborg!

Han gråt, han tvinnet sig, der han gik.

Han visste ikke av, før han stod opi Lien like ovenfor Lofthus.

Han skræmte op to Unggamper, som stod og hang med Hoderne indimellem Trærne. De satte avsted i Kut med Rumperne i Været. Han hørte Bjælden langt indgjennem Lauvskogen.

Næsten uten å vite av det, smøg han nedover, kløv over Skigaren og kom like ned på Gården på Lofthus.

Han gjemte sig bak Stabburet. Han vilde se, at Guldborg kom — om hun hadde Følge nå også — eller om hun kom alene.

Kanske han Jon fik Lov å være med ind! Han blev kald over all!

Han var den simpleste Kar, hun hadde set! Å, han vilde kaste sig ned foran hende og si, at han hadde ikke visst, hvad han gjorde. Han var bare så gla så gla i hende. Det var derfor, han var blit så sint, så han ikke styrte sig, da han så, at Jon fulgte hende.

Men det blev så længe å vente. Det hadde sikkert gåt mange Timer, mens han sat der bakkring Stabburet. Han begyndte å bli så kjed i Ryggen og så stiv i Øinene.

Montro hun alt var kommet hjem att — mens han drev i Skogen?

Han reiste sig. Det sved i Knærne. Han gav sig til å gå rundt Stugubygningen, gik og så op i Glasene. Så satte han sig på Stenhellen foran Storgangen med Haken støttet i Hænderne. Det var så fredelig og stilt på den store Gård, der alt sov — ikke engang fra Fjøset eller Stalden hørtes Tegn til Liv.

Hans sat slik længe.

Dér begyndte en liten Fugl å spille i en Rogn like nedenfor Stugulaftet. Den fik Svar av en anden fra Syrentræme nedi Hagen. Og somom disse to hadde urodd alle de andre, begyndte det å flakse og røre på sig både på det ene og det andet Sted borti Trærne og opunder Takskjæggene. Dér fløi en Sulu tvært over Gården — fra Stuguen og bort til Låven.

Hans så op og la med en Gang Mærke til, at det var blit så lyst.

Og nå dunket det av Horn mot en Bolk nedi Fjøset, reiste sig tungt og drunnet besindig. Det skranglet litt — støtvis — av en Kubjælde. Litt efter gol Hanen, så det skar gjennem den kjølige duggvåte Sommermorgen.

Han reiste sig kjed — begyndte å gå nedover messom i Ørsken.

Men på alle Sider sang Fugl. Alt våknet og kom i Rørelse. Men der nedenunder ham lå Bygden trygg og still og sov. Det skén på Sjøen her og der — der den kom frem av Lauvet. Men både bortefter den og Jordene lå tynde grå Skoddedotter og svam i still kjølig Morgenluft.

Solen så han ikke endnå. Men der langt nedi Hovedbygden stod der ildrøde Luer i Vinduerne og flammet og flammet.

Det gik fort for Hans nedover Jordene, og benest til satte han.

Da han kom frem på Gården på Bjørnstad, kom Bikkja frem av Hundehuset, gapte digert, kvén litt og strakte sig, så Bakbenene stod rett ut.

Men Hans gik forbi uten å agte på den. Smøg sig stilt ind i Kammerset sit, klædde av og la sig.

Så godt hadde det aldrig smakt å komme ind under Skindfælden. Han krôk ihop med Knærne opunder Haken.

Hans våknet Morgenen efter av, at det var nogen som talte fælt høimælt uti Stuen ved Siden av.

Han kjendte Målet — det var Tore Opset! Han var nok sint.

„Det var nok Sån din, n Hans, je skulle ha tala ve.“

„Jaså?“ hørte han Farens Stemme lågmælt og undren.

„Det bjynne å bli livsfali å fæles etter Vegom her!“

„Jaså —?“

„Ja — Sån din ligg å lure etter fredeline Folk og overfeill dom.“

„Hain Hans?!“

„Ja, hain Hans, ja! Sjå nå bære på n Jon — sjå håss n ser ut! — Ta ta dig Binne og syn fram dig, Get!“

Det blev stilt en Stund — bare en yngre lågmælt og ydmyg Stemme drev likesom og forklarte noget.

Så gnældret det i:

„Ja! — Der ser du Kjeltringstreka åt Såna dine!“

Så forsigtig fra Faren:

„Og detta er det n Hans, som har gjort?“

„Ja! Hain er full ittnå førgo teil di! Det er pene Sløssbikkjer di dræg op, di, som er ta Læsærom — det er fin Hælm! Men je ska slø n, så n itte er go før å kraka, je ska bryne n, så n visst ska kommå teil å sainne det, n Tore Opset itte er å spøkje me! Be n å kommå hit, så je får ti n, ska je ta n og kline n på Veggen som ei Klyse og skrapa n ta att me n Tæljkniv! Er det Mening ti å fara åt skikkelie Folk slik 'a! Sjå på Guten, seie je! Men je ska syne døkk det, n Tore Opset itte er ta dom, som gir Synsførladels og Miskunnhet åt dom, som angre og gjør Bot — hain straffe Synna i trea og fjorde Led — og straffe, så det tæg Klæm! Hain Hans ska itte ha skamsli Sån min før ittnå — det kain du helse a frå mig på, din bibelsprængte Benskrangel, du står der — Førresten så vil je itte tala mer ve nån ta døkk — je ska rese åt Leinsmainna og meille døkk, hele Synagogen, om di er ailler så kapitelførjaga. Så kain di møte fram da — får vi sjå, å langt di kjem me Evangelia og Førjættelsa dørøs! — Kom du, Jon!“

Det klampet fort bortover Gulvet i Stuen, Døren blev slåt hardt i.

Hans strakte sig fremover i Sengen og så ut gjennem Glaset. Der gik de fort nedover Gården — Opsetten først, tynd og tør i lange Skaftstøvler — det lyste på de hvite Skjortærmer. Jon efter, liten og krugget — med stort hvitt Bind om Hodet! Der danset en liten grå Finnehund om Benene på dem.

Hans var illsvien, klædde fort på sig.

Mens han holdt på med det, kom Faren ut i Kammerset til ham. Han lukket Døren omhyggelig efter sig.

„Er det saint det du har fløgi på n Jon Opset?“

Han stod der mitt frempå Gulvet i Skjorteærmerne, liten med Huk i Knærne, Øinene stod alvorlige — næsten hundeagtig sørgmodige under de store buskede Bryn.

Hans sat bare og så trassig i Gulvet.

Faren tog stærkere i:

„Er det saint, spør je!"

Men Hans sat likeens.

Faren stod litt.

„Du borde skamme dig, Get, håss du fær åt! — Å hadde hain gjort dig?"

Hans lette og lette, men fandt intet å svare.

Faren blev ved:

„Skjæmme bort både sig sjøl og Føreildra sine på dein Måten! Du kjem på Straff òg før detti."

Det rykket litt til i Hans, men han sat like ens.

Faren stod og holdt i Dørklinken.

„Je syns, du borde skjæms, je, Get! — Jo detti blir ei pen Historie — før øs aille sommen."

Han hadde op Døren og skulde til å gå ind. Men betænkte sig og lukket.

„Du har sagt, du vilde på Lainbruksskula, og teil Høsten blir du atten År, så du skulde vøri innskrivin der da — nå kain du da slå di Tanka ta Hugen. Dom vil itte ha slike Kara der."

Hans spratt op, somom han skulde ha brændt sig. Men satte sig ned igjen med det samme. Stirret i Gulvet.

Faren gik.

Det gik sent med å få klædd på sig. Da han var færdig strøk han ut. Drev rundt alle Jordene. Han var skamfuld som ei Bikkje, og han gruet sig. Så gik han tilskogs, gik og gik. Det led langt over Middag, og endda hadde han ikke smakt Mat.

Han kom ned til Sjøkanten, satte sig ytterst utpå og énstirret i Vandet.

Som han sitter slik, får han høre, det knaser i en tør Kvist like ved sig. Han ser op.

En ung barhodet Jente med stort hvitt Forklæ på sig kom næsten løpende frem mellem Lauvet. Det var Søster hans.

Han reiste sig brått, vilde gå.

Da ropte hun.

Han stod — så bare mørkt på hende.

Hun kom like borttil.

„Neimen Hans! Å er· det, je høre om dig!"

Han svarte stutt:

„Å — det er full itte værre, end de har vøri gjort slikt før."

„Ja men dom seie det Leinsmain ska ta dig?"

„Hain får så da." Han stod og skar i en Bjørkkvist.

Hun så på ham, fattigslig uten rigtig å vite, hvad hun skulde si.

„Men hain hadde full gjort dig nå, hain Jon, sea du flaug på n?"

„Hain hadde gjort mig nok!"

Hun stod igjen og så på ham.

„Ska du itte fram å ha Mat da?" spurte hun endelig. „Dom har veinte på dig så lengi så."

„Nei — je vil itte ha nån Mat."

Hun så på ham næsten fælen. Litt efter sa hun:

„Ja je er nå sikker på det da, at du hadde itte gjort a Jon nå', hviss itte hain hadde gjort dig nå' fyst."

Han svarte ikke no på det.

Hun la Armen om Livet hans, Øinene var store og fulde av Tårer. Og hun sa litt undselig:

„Du har sli mig mye du, Hans, og føri lidli trøillette ve mig, men je heill ta dig likevæl je.“

Hans blev så rar og mjuk ved dette — han strøk ganske fort over Håret hendes med Hånden, men blev skamfuld i det samme og tog den raskt igjen. Han satte sig stilfærdig ned.

Og hun satte sig ved Siden av og la Armen over begge Akslerne hans.

Slik sat de længe.

Så sa han:

„Du Margit!“

„Ja —?“

„Je flaug nok på n Jon, uta n hadde gjort mig nån skapanes Tingen.“

Hun så forundret op på ham.

Han ned på skrå bort fra hende.

„Ja — je — je var messom så rar — je kunde itte styre mig. Je visste jussom itte, å de var je gjorde. — — Ja hain Jon hadde da godt ta litt Juling. Men det var det — hain er slikt et Kræk teil Kar, så vaksi Folk skulde høille sig førgo teil å ta ti nå slikt. Det er det je er så lidli skamfull ta!“

„Neimen, Hans — å er det du seie — flaug du på n, uta n hadde gjort dig nå!“

Hun så rædd på ham.

Han sat litt.

„Å ja — åt dig kain je førtælja det, akkurat som det er — bære du vil låvå mig å itte seia det åt nån?“

Nei da, det kunde han være ganske trygg for.

Og han fortalte fra først til sist, slik som det var gåt for sig. Hun satte sig tættere ind til ham og tog fastere om ham, eftersom han fortalte. Hun hadde store blanke Tårer i Øinene.

„Men detti fortæl du ailler åt ei Menneskje!" sa han, da han var færdig.

„Ånei da, Hans!" sa hun. „Det gjør je mi Ei på." Men pludselig fór det til i hende, hun så på ham med store rædde Øine:

„Men kjem du itte hau dein Spådommen, som dein Taterkjæringa hadde lesi over n Ener Tuve og aille hass."

Hans så brått på hende, så drog han på Akslene.

„Pføi da — du trur da full itte på slikt!"

„Ja, men det har gåt i Opfyldels det meste ta di."

Hans sat længe og tænkte.

„Det hjælp itte — je kjem ailler teil å høille ta nån ain end henner Guldborg je."

Hans drev like ovenfor Gården og færet Skigaren, som delte mellem Bjørnstadjordene og Hagan. Solen var stekende het, og Hans arbeidet hardt, så Svetten silte. Han var glohet i Ansigtet og kjendte den som kjølige Drypp nedover Skallen og Kjakerne der den randt i små blanke Bækker og satte igjen svarte Grimer. Klærne sat, somom de var klistret til Skrotten.

Han stanset på litt, hugg Jønnstangen i Bakken, så det skranglet i Sten, lænet sig til et Lauvkjær, så Kvister og Lauv gav efter og la sig som et kjølende Forhæng omkring ham.

Han stod og så ned på Gården.

Husene lå gamle og grå dernede på den flate Gård — dårlige var de også non av dem. Men der var en fin Hage nedkring Stugubygningen med mange digre Apaller i og store tætte Syrenbusker i stærk Blomstring. De strakte sig helt fremkring Bygningen og laget et pent Lysthus i det ene Hjørnet av Hagen. Bent fremfor Stugubygningen stod to svære Rogner — en på hver Side av Svalen. Og de blomstret også.

Det var slett ingen stygg Gård Bjørnstad lell — om

Husene kunde været litt nyere og penere. Pent lå den til også — nedi en Dalsænk messom. Og Lauvskog stod tykk og grøn til alle Kanter og gjemte næsten selve Gården.

Veien smøg sig i en fin Snoning mellem Trær og Kjær ut på selve Almanveien, som gik like nedi der. Og dér blinket det, og dér blinket det, og dér blinket det på Elven, som gik bred og still like nedenfor Husene.

Og Jorden var bra på Bjørnstad — det var god svart Muldjord, som det var en Hygge å stelle med. Og så slik som det voks da!

Det fik ikke hjælpe, om det var litt litet.

Men bare vent! — til Hans fik no å si. Når han bare hadde fåt været på Landbruksskolen så. Først på Jønsberg og så på Ås. Da skulde der bli en Gård av Bjørnstad, som der skulde stå Ord av. Han visste alt nå så omtrent, hvordan han vilde ha det. Bare vent, til det blev ham, som var Brukeren på Bjørnstad!

Først så vilde han nå sætte op ny Låve. Nei — han vilde vente litt med det — til han fik se så omtrentlig, hvor stor han behøvde den. For han vilde kjøpe attåt en hel Del Jord. Det kunde han begynde med straks det, for det var no, som lønte sig. Om han kjøpte av ham Anton Slettvold den Engen, som støtte like indåt Bjørnstadjordene, så var det alt mange Mål det. Og så kunde han kjøpe hele Lekvolden av ham Syver. Da var alt Bjørnstad en pen Gård. Det kunde han betale, bare han hugg litt i Skogen. Det behøvdes ikke å fare no ille åt Skogen for det.

Ja, han kunde da godt lægge an å bygge ny Låve straks for den Del. Det var snart gjort å slå over å mye Avling han fik opi Slettvoldengen og på Lekvolden.

Den Stugubygningen, de hadde, var da rent forliten. Den laut nedrives og en ny sættes op i Stedet. Det skulde bli en stor fin Bygning med to Etager — slik som den på Opstad — og der skulde være en flott Veranda, som der snodde sig tætte Flætninger av Humle opefter. Taket skulde skrås av i begge Ender. Hele Bygningen males hvitgrå — det hadde han set på slike fine Gårder, og det var fælt pent.

Låvebygningen og Fjøset og Stabburet skulde rødmales. Og han skulde ha fint hvitt Stakit rundt Hagen — istedetfor det gamle nedråtnede Pargasset, som stod der nå. Over Elven vilde han få bygd en slik fin hvit Bru, som han hadde set på Gården til han Kammerherren på Eidsvold, dengangen han var med Far sin dit med Præmiehingsten.

Å du lidlig for Gård det skulde bli!

Folk, som reiste efter Veien, skulde ha liten Formening om, hvad det var for en Kongsgård, som lå gjemt bakkring Lauvskogen på Vestsiden der!

Forresten kunde han gjærne hugge unna en liten Glotte lell — såvidt de fik se ned på Gården.

Åja — det blev nok kostendes Penger alt dette. Men pføy da! Han behøvde vel ikke å gjøre alt på engang, han fik ta det litt efter litt.

Forresten så var han nå Amtsagronom der i Bygden, når han overtog Gården. Så han krysset ingen.

Når fremmede Folk kjørte efter Veien, så pekte de med Svipuen ned på Bjørnstad, og de skrek ende over sig av Forundring.

„Nei, hvem er det, som eier den staselige Gården?"

„Jo, det er nok Amtsagronom Hans Bjørnstad det."

„Nei, jasså, er det her han bor!"

Så kunde det hænde, der kom en fin Trilleskyss opgjennem Alléen fra Bjørnstad og svingte ut på Veien, med to store svarte Gamper foran, så blanke, så blanke så det skén i dem.

Og Folk snudde sig efter Veien og stod og énstirret efter dem.

For de, som kjørte, det var Amtsagronom Hans Bjørnstad og Fruen hans! — — —

Det stakk til i ham — så sårt, så sårt. Alt det freidige Glade, det lysende i Øinene stivnet likesom til — han sank matt ihop, det var somom det illskrek i ham:

Å, Guldborg, Guldborg!

Han seg bortover til Gjærdingen sin igjen, tog Jønnstangen messom viljeløst. Men hugg den i Jorden, blev stående med Hænderne oppå hinanden over Enden av den, Haken hvilende på Hænderne.

Slik stod han længe og énstirret ut i Været. Det var næsten, somom han blev vassen i Øinene.

Da blev han var en svartklædd ung Kar med hvit Halsskjorte, som kom raskt opover Gården.

Det klakk til i ham. Det var han Skillingberg, den yngste Kontorkaren hos Lensmanden! Han gik ind i Svalen.

Hans slapp Jønnstangen, blev stående og stirre på det svarte Gapet i Svaldøren. Han var, somom han blev magtstjålen, likesom så rar og lealaus i Knærne.

Jaså! Åja — han hadde ventet på det!

Men han stod og skalv over all.

Lensmandsgutten blev ikke længe inde, han gik rask og ledig nedover Jordet att.

Hans blev litt lettere.

Pføy da! det kunde være mye rart Lensmandsgutten hadde på Bjørnstad å gjøre. Det var nå ikke værdt å indbilde sig det værste støtt heller.

Enda så han nedover til Svalen.

End om han gjorde sig Erend ned, så fik han da høre.

Ånei, det var ikke vært å syne sig somom han var rædd heller. Forresten var det, at det var ham, han Skillingberg gik efter, no stort Tull, som han bare indbildte sig.

Han hugg Jønnstangen i Bakken så det gren i Småsten og sang og gnistret på større Sten. Gjorde Hull — først på den ene Siden, der Skigaren skulde være, og så på den andre, tæljet til Stauer og satte dem i. Tog til med Jønnstangen påny.

Men Angsten tog til.

Var det om ham, så måtte da nogen ha kommet og sagt det til ham, syntes han.

Så begyndte han på en anden Måte:

Er det Sten under her, så er det åt mig!

Han hugg Stangen i, så det sang og lugtet svidd Sten!

Så hugg han på et andet Sted.

Er det itte Sten under her, så er det itte åt mig!

Men der var Sten der også.

Ja, men det er trea Gongen, det er nå sæten!

Og han prøvde tredje Gangen, men det blev også da til, at det var ham, Lensmandsgutten hadde Erend til.

Da han så op, fik han se Faren nedpå Gården. Han var litt ulik om Dagen, så han ikke var god for å gjøre stort. Derfor var Skjorteærmerne hans aldeles drivhvite, så de lyste av lang Lei i Solen, der han gik over Gården.

Jo da! — der kom han op bakkring Stabburet. Sagte og alvorlig kom han opover langs Åkerrenen, der Hans drev og gjærdet, bøide sig og tog op en Kvist, som han kastet over og ind i Hagan, dér, en Sten, som gik samme Vei, dér. Passet sig vel for å tråke indpå den nytilsådde Åker. I den ene Hånden bar han et Papir.

Endelig var han fremme, flydde Hans Papiret, sa ingenting, bare blev stående og se på ham, mens han læste.

Hans var besynderlig skjælvhændt, og Bokstavene danset for Øinene på ham.

— — møte på Tingstad — — sigtet for Legemsfornærmelse mot Jon Opset — —

Han blev stående og stirre på Papiret — opfanget nogen Ord her, nogen der, men fik ikke nogen samlet Besked om, hvad det indeholdt. Så stod han og brettet det sammen og brettet det ut igjen. Det var likesom han kom ind i en Slags Sløvhetstilstand. Men gjennem Sløvheten stakk der op en nagende Uro for det, som skulde komme.

Ja, nå hadde han fåt en svart Flækk på sig, så han ikke kunde se skikkelige Folk i Øinene.

Og Faren stod der foran ham, så på ham med det stilfærdige, næsten sørgmodige Blikk under de store svartgrå Bryn. Han hadde ikke Hatt på — det skén lyserødt på hans bare Hode. Men litt ovenfor Ørene gik der ut en stri Krans av Hår, som messom fyldte hele Ansigtet og gjorde, at Øinene fik noget hundeagtig trufast ved sig.

„Jaha," sa han endelig, „nå er du vørtin innstævnt da." Han sa det stille og var likesom rusten i Målet. Blev stående og se på Hans.

„Det blir ittnå ta å kommå på Lainbruksskula nå da," la han til.

Det rykket til i Hans.

„Du fekk bæra dig åt som Folk, dama," blev Faren ved, like stilfærdig. „Det er stor Skam før øs og detta — Foreildrom dine."

Så snur han og begynder å gå nedover att.

„Ja, det er rigti førsætt!" Han rister på Hodet.

Da Faren er blit borte indi Svalen, siger Hans ihop, der han står. Sitter med Ansigtet i Hænderne, og stirrer i Bakken.

Det var stilt og lummert i det store Kjøkkenet på Lofthus, og der var næsten skumt derinde, endda det var på Forsommeren og bare et Stykke på Eftan.

Men der vilde aldrig bli ordentlig lyst i Lofthuskjøkkenet. For det var så lågt opunder Taket og like utenfor de to smårutede Vinduer stod gamle ærværdige Apaller og stængte for Solen med tætte grønne Klaser av Lauv.

Der lå en egen trykkende Luft over Rummet. Det var næsten så, en med en Gang kunde skjønne det, der aldrig blev talt stort der. Og om det så var Fluerne borti Glaset, så surret de søvnig og halvdødt.

Mor og Datter gik derinde og vasket op. En hørte bare Lyden av Tallerkener, som blev løftet fra de andre i Vaskevandet av Moren og tørket og sat op i Hylden av Datteren, og de små Skridt på Gulvet for hver Gang.

Begge så ut somom de gik i store Studeringer.

Moren liten og tynd med et slitent og opgit Drag over Øinene. Datteren høi og fyldig. Så ut somom hendes Tanker var langt borte fra det hun gjorde.

Oppå hørte de, at Ener drev og rumsterte.

Litt efter kom han gjennem Kjøkkenet. Det var messom han fyldte hele Rummet.

„Je går på Aksjon på Håvoldstad.“

Olaug bare så op litt som Svar.

Stillheten i Kjøkkenet blev messom endda større, da han hadde skrældt igjen Døren efter sig.

Endelig spurte Moren:

„Var det teil Bjønnsta Jinten skulde?“

Guldborg lo litt.

„Nei — dom drog da vist på Aksjon!“

Hver driver med sit. De blir færdig med Opvasken, får ordnet alt på Plass.

Moren ser på Datteren litt usikker — flere Gange — så sier hun forsigtig:

„Lag dig teil da, Bån — så går vi teil Bjønnsta!“

Guldborg ser op undren.

„På Opbyggelsen —?“

Moren blev forlegen — næsten fattigslig.

„Je hadde — bære Moro ta å høre denna nye Prekern — — — det ska vara slik en svær Mainn —“

Guldborg stod litt.

„Ja — — vi kain gjinne gå dit,“ sa hun endelig. Hun så næsten ut, somom hun var glad, da hun gik ut for å lage sig istand.

Men hun syntes Moren var så rar — hun måtte rett stanse op flere Gange, mens de holdt på å klæ på sig, og se på hende.

Hans Bjørnstad stod fremved Låvebroen i svarte Helgeklær og var kjed og lei sig.

Op Veien, som svingte ind på selve Gården nedmed Laftet på Låven, drev der og kom Folk. Det var mest Kvindfolk. Små dukknakkede Kvindfolk med Salmebog under Armen. Både unge og gamle. Karer var der også endel av, men næsten ingen rigtig unge. I stilfærdig alvorlig Tog gled de opover mot Svaldøren og ind, andægtige, så en kunde se, det var Opbyggelsesfolk.

Hans Bjørnstad kjendte dem allesammen, der han stod og så på dem, eftersom de kom. Likevel følte han sig fremmed og på Avstand.

Og især idag. For han hadde skjønt det, de snudde sig efter ham, sa non Ord og ristet på Hodet, jussom de korset sig over noget. Han hadde medengang fåt slik Motvilje mot alle disse Hellige. Jøsses joda! — han var den værste Sløssbikkja, som fandtes i Bygden, han!

Han hadde selv været med og laget til indi Stuen — med Planker til Bænker. Margit hadde sørget for Bordet oppe ved Tværvæggen, der det stod Vandkaraffel og Glass og lå Bibel og Salmebog færdig. Mellem Bordet og Væggen stod en Stol til han Haug og ved Siden av en til Faren.

Forresten var det nå besynderlig med dem, som skulde være Brødre i Herren, at de ikke var forlikte. Der i Bygden hadde de delt sig i to Flokker, som ikke tålte se hverandre. Det var Far hans, som hadde været Skyld i det alt sammen — Far hans, som gik av Veien for ei Flue, fordi han ikke skulde skaffe den det Umake å gjøre en Omvei! Det var det, han hadde kommet til å få hit ham Haug til å preke på Bjørnstad en Gang de hadde bestemt Møte på

Missionshuset, dama. Han hadde ikke visst om, at der var Møte der Far hans. Og nå var det blit to Sekter — eller hvad det nå hette — i Øvrebygden. Mellem Verden kaldtes de Haugianerer og Missionshuslæsarer. Han Haug hadde kommet og gjort etslags nye Haugianerer, han, dama — he he! Og endda Hans ikke kunde skjønne andet, end de lærte akkurat det samme, så forbandte Missionshuslæsarne sig på det, at Haugianerne gik Benveien til Helvete. Og det samme sa Haugianerne om Missionshuslæsarne. Så der var nok ordentlig Uvenskap mellem Vennerne!

Nei —? —

Var det ikke hun Olaug Lofthus —? — Og Guldborg? — Nei nei! Han blev stående og undres på dette.

Olaug kom bortom ham, håndhilste liten og fattigslig. Men Guldborg var blit aldeles rød, med det samme hun fik se ham. Hun stod et Stykke fra og ventet, til Moren kom tilbake. Fulgte like i Hælene på hende — ind.

Hans stod og undredes.

Nå var de nok begyndt inde. Både Døren og Vinduerne stod oppe, så han hørte tydelig Sangen helt ut på Gården. Den lød tung og alvorlig derindefra.

Han stod litt. Mon han skulde gå ind? Det var kjett, men —. Skulde rigtig undres —?

Han gik med slængete Skridt bortover Gården — listet sig forsigtig ind og satte sig på den første tomme Krakkenden.

Der helt nede ved Døren — likesom bortgjemt bak alle de andre — sat Olaug Lofthus. Liten og fattigslig, så ned hele Tiden. Ved Siden av hende Guldborg — fælt undselig hun også.

Og de andre Opbyggelsesfolk kjék nedover, dit de sat, nysgjerrige, undrende. De hørte nok ikke stort på det, han Haug sa idag!

Det gjorde ikke Hans heller forresten. Ordene gled bare forbi ham som en høitidelig Dur, som steg og faldt. Bare skvatt han litt til, hvergang Haug skrek i som værst.

Han sat og så bort på Guldborg. Men hun hadde Øinene i Fanget hele Tiden.

— Nei han skulde rigtig undres — ?

Opbyggelsen blev slutt. Folk begyndte å gå. Men Olaug Lofthus blev sittende like ens. Hun sat nok og grêt. Guldborg reiste sig, satte sig igjen, reiste sig p占ny. Sa no til Moren.

Men Olaug sat som før.

Da reiste Guldborg sig og gik bort til Margit, som stod ung og lys i Døren, og smilte sit gode Smil, da hun kom. De to unge Jenter gled ut.

Men det så slett ikke ut, somom Folk vilde gå ikvæld. Der var flere end ellers, som blev igjen. Han Haug gik om fra den ene til den andre, formante og godtalte. Han kom ned til Olaug. Satte sig ned på Bænken ved Siden av hende.

Hans kunde ikke la være å se dit — endda han stod og funderte på, hvor Guldborg og Søsteren var gåt hen.

Han hørte, at Olaug Lofthus sa no slikt, som at hun hadde tænkt længe på, hvordan hun skulde få tale med Haug. Og nå grêt hun endda mer — rigtig så hun ristet i de smale Akslene.

Folk stod og så og undredes.

Da reiste både Haug og hun sig. Han gik og leide hende i Hånden ut i det vesle Kammerset til Margit. Der var ingen som kunde se Ansigtet hendes, der hun fulgte med liten og likesom hun var rædd alle. Døren blev stilt lukket efter dem.

I Opbyggelsesstuen stimlet Folk ihop i en eneste Klump, og der blev en Kvisking og Forundring. I alle disse Ansigter var der en besynderlig Nyfikenhet — nei, nei!

„Stakar!“ — sa somme og skulde være rigtig medfølende — „hu har nok nå', a bær på!“ Men Nyfikenheten fik Overtaket.

Da med ett snudde alle Ansigterne sig mot Døren. Og det var somom de krôk ihop — indåt Væggene, og gjorde Plass. Så på hinanden næsten som Unger, som har gjort no galt.

I Døren stod Ener Tuve! Diger og kantet, så han fyldte hele Åpningen. Han stod og så fra den ene til den andre med et besynderlig Blik, som en skulde synes kunde gå tvært igjennem en. Det bustede grå Skjægg strittet til alle Kanter.

„Er a Olaug her?“ spurte han.

Ja — ja hun var da det også —

„Å er a hess?“

Jo — hun var da uti der —

Han strøk til Kammersdøren, rev den op.

Han blev stående og kaldflire.

„Jåså! — det er her du driv!“

Prækeren og Olaug fór til hver sin Kant. Olaug krôk likesom ihop i en Krok.

Ener stod som før og kaldflirte. En lang Stund. Sa ikke no.

Men Olaug smøg sig liten og tynd forbi ham — likesom en Hund, som hadde fåt Bank — tog ikke Øinene fra ham. Kom gjennem Døren — ut av Opbyggelsesstuen.

Endda stod Ener litt, så fra den ene til den andre, kaldflirte som før.

Så strøk han på Dør.

Der sat fuldt av Kar i Skjellistugun, som det pleide om Lørdagskvældene. Unggutter, arbeidsklædde og i Helgepuss, Husmænd og Småbrukere — de kom, som de hadde gåt i Arbeide om Dagen. De sat late og likegyldige og strakte sig og suget og suget på svarte stutte surkede Piper, så der stod en stram blågrå Skodde av Skråtobaksrøk om dem. Somme sat og diskuterte i en døsen Tone det, som hadde gåt for sig der i Bygden, siden sist de træftes, andre sat og hørte på og smilte et matt Smil, hvergang det var no å le åt. Bare en Gang imellem, når non gik uti Veien, kom der litt Liv i dem. For da skulde de allesammen se, åkken det var — og de reiste på sig, strakte Hals og bøide sig fremover for å få se ut gjennem de små firkantede Glas. Og et Ord hadde de å si om hver og en, som gik der — til vondt eller godt.

Av og til kom en eller etpar ind gjennem Døren — somme seg bare ned på den Stol eller Krakkende, som var nærmest, andre kom sig bort i Kjøkkendøren og sa slapt: — „Å, få je en Femøring.“ Av og til reiste en eller etpar sig, strakte sig litt, gjæspet

— og gled bortover til Døren, fandt Klinken og hadde op. Døren gik igjen efter dem.

Den eneste, som hadde det trabelt, var hun Lavina selv. Rød og varm løp hun omkring mellem dem, satte frem et Brett med en Femøring og Biteti her, tog imot Kaffepenger der, tog att et Brett og strøk av Bordet med Hånden en anden Stan. Og når Karene så ut gjennem Glaset, måtte hun også dit, pratet, undredes og forklarte som de andre — bare mye, mye rappere.

Da var det en, som sa:

„Der kjem Bygdinga, Get!"

Alle fik det lidlig trabelt. Nå nøide de sig ikke med bare å lette pa sig litt — alle, som bare kunde, skulde borti Glaset, stakk Ansigterne like indpå Ruten.

Uti Veien kom der kjørende firefem Trillskysser, pakkende fulde av lystig leende og syngende Ungdom. I fuld Fart kom de, Gutterne skrek til Gampene, Jenterne lo.

Utenfor Skjellistugun stanset de — drog i Tømmerne og prottet, så det bare stod efter. Da de steg ut av Vognene, holdt de et Helvetes Leven.

Hestene bandt de langs Skigaren ved den vesle trekantede Plass, som blev av Veiskillet, ret utenfor Stuguen. Jenterne stod og biet — lysklædde, med Kåper og Kufter over Armen.

Og Karene inde i Kaffestuen blev ikke trætte av å se.

„Nei, der er a Dagmar, Get! Nei sjå a nå!"

„Nei nei! — neringa langt nepå Magan, Get, og bærarme helt oppå Akseln!"

„Ja, det er full ittnå nytt — hu møtte op ve Kjørkjen slik fjorten Dar sea."

„Så lidli mye det er ta dom idag 'a."

„Ja, det er a Dagmar, som trække."

„Det er groft teil Kommers det har vørti opi her, sea hu kom!"

„Je skjønne itte, håss Opstan kain vilja hyse nå slikt je!"

„Nei, det kain du seia. Men det er n Erik, Sån hass, som har fåt a dit frå Byn, dama. Og det er messom Austen hass det. Hu er full jussom førlåvå me hainom da ve — ska vara. Hain har vørti Fullmægti inni der nå, høre je."

„Ja det er grove Tingen! — Det er full messom n Jon Opset som har vørti ve a her da ve — du vet slike lyt ha nån, hå dom kjem dom."

„Men å seie a Guldborg åt di 'a?"

„Å pøi, det blir dom nok førlikte om — hu Guldborg driv å tuskes me a Håkon Rognsta hu — den likeste Gardguten i hele Bygden."

„Ja, seie du det?" — Ja, je mene a heill sig åt hainom utpå her òg, je — hain driv å hjælpe og dræg ta n Kåpa nå, ser je. Detta skulde Bjønnstaguten sjå!"

„He! he!"

„Dom får vara me ti dessa Utflugtom Jinten opi her òg nå — det er ittnå Småtteri på en Kjælke."

„Ja, dom har vørti Fan så gjæve Jinten opi her, sea denna Byjinta kom. Det var full bæra a Guldborg i Fystninga — hu Dagmar og hu heng nå ihop som to raue Kjyr. Så er det full henner, som har fåt me sig fler."

„Hu er itte lite opi det, a Guldborg, Get! Men så skar n nå lete lengi etter så staus Jinte òg."

„Nei, hu er nok opi det."

„Hu ska full ha så styggmy Peeng, denna Dagmara, da ve."

„Ja — dom seie det. Men pytt di Peenga —!"

„He! he!"

„Ja, hu ska veinte en diger Arv. Men — je trur nå, a lyt veinte lengi, je da."

„Ja, dein vil je nå sjå fyrst!"

Men Lavina hadde fåt det frygtelig trabelt. Hun fór ind i Øststuen, ordnet og pusset, satte Stolene på sin Plass, gjorde det så fint, som det var nogen Råd — det var derinde Kakserne pleide sitte, når de kom indom Skjellistugun og kjøpte Kaffe. Så tog hun sig et Tak i Håret med begge Hænder for å få stelt på det, ordnet på Kjolelivet. Var fælt illsvien.

Nå var de derute færdige med å binde Hestene. De gapte og flirte og holdt Leven. Så kom de stormende ind — styrte like på Døren til Finstuen. Der stod et frygtelig Vær av dem, der de kom. Der skrapedes av Stoler, taltes høirøstet og braverende mellem Gutterne. Jenterne lo og hylte.

Og Karene uti Kaffestuen lydde. Lavina løp som en pisket Katt med det ene Brettet efter det andre fuldt av Brus- og Seltersflasker. Selskapet derinde blev muntrere og muntrere.

Da de endelig var færdige og stormet ut igjen, var det som et eneste Surr av Latter og høirøstet Skravling — Kvindfolkstemmer kvén og Karfolkstemmer brølte om hinanden. Og en, som hadde Bælgespill, drev og gnæket på det.

Så steg de op i Kjøredoningerne igjen — jo hun Dagmar kom opi ved Siden av ham Jon Opset, og hun Guldborg til ham Håkon Rognstad! Det bar avsted under Latter og Spetakkel. Han som hadde Bælgespillet, spilte op en fykende Galop, så det rigtig kost, opover Veien. Og Gampene foran de fuldpakkede Triller fløi, så det duret under Hjulene.

Litt senere på Kvælden gik en par-tre Unggutter efter Veien og drev. En fjerde kom op nede ved Haugsrudgrinden.

„Kveill, Kara! Å er det di driv å spikkelere ti?“

„Å — ittnå heill. Å er det du har tenkt dig hein?“

„Det vetjeitt. Ska vi sjå bortpå Sjøstasletten?“

„Nei! Å Fan ska vi der! Det fins itte Jinter. Dessa Helvetes Bygdinga har ti aille di likeste Jinten frå ’s.“

„Ja, det er da ailldeles stilt der nå — om Lordas- og Heljekveilla.“

„Ja det er Fan og! — Ja da går vi åt Lokali og spelle Kort.“

„Ja, det gjø vi!“

Det bar i rask Marsch bortover Veien. Etpar av dem blistret høit i Takt med det, de gik. Ingen sa no større.

Endelig brøt en av dem ut med stor Inderlighet:

„Ja er det itte svartbreinte Fan!“

Og som ut av samme Tankegang faldt en anden ind:

„Joggu er det Fan!“

„Skulde dom itte ha Jinter nok neri Bygden ’a — så dom slapp å rese ailt hit etter dom?“

„Ja det er det såmmå å dom har, så kain dom høille sig her ifrå. Det fins itte ei Jinte, det er nå ve lenger, som itte er me på dessa Turom doms åt Gauklivatne.“

„Neidde om det det er!“

„Gjorde vi rigti, så tog vi og smorde op dom.“

„Ja, vi skulle slø dom, så dom itte var go før å kraka. Så lærde dom en Gong å høille sig hos sig sjølve.“

„Åsså sætte dom Nasan litt lågere.“

„Og så storagtue på det, dom har vørti, dessa Jinten, som jussom er me dom. Sjå bære på a Jørgine Enger — hu går og vrikke på sig og ser itte teilsis på en ta øs.“

„Men sei mig en Ting — skulle vi itte gjøra ailvor ta å denge dom. Vi kunne samles en hel Del ta 's.“

Der kommer op tre Gutter Stopbækkgutuen. De stanser, da de får se de andre.

„Kveill!“

„Kveill!“

„Vi driv å tala på det, dessa Bygdinga rese av me di likeste Jinten opi her.“

De andre ler.

„Jaså gjør di det.“

„Ja, nå driv vi og legg over det, vi ska denge dom.“

„Ja — he!“

„Jamen, synes di itte det 'a! Vi legg øs ihop en hel Hau ta 's, seie je, og så møte vi op imåra Kveill, nå' dom kjem att, og så smør vi op dom rigti åntli.“

„Ja, det gjø vi jaggu!"

Der blir flere og flere Unggutter, eftersom de kommer længer bortover Bygden, og borti Byn — der Handelsforeningen ligger på den ene Siden av Veien, Meieriet og Arbeiderlokalet på den andre, og Skjellistuguen med Kaffeutsalget mitt i Veiskillet — alt rundt den trekantede Plass, de kalder Torvet, — der er der fuldt op av dem.

Dér lægger de over, hvordan det skal gå for sig.

Ener stod som før og kaldflirte. En lang Stund. Sa ikke no.

Men Olaug smøg sig liten og tynd forbi ham — likesom en Hund, som hadde fåt Bank — tog ikke Øinene fra ham. Kom gjennem Døren — ut av Opbyggelsesstuen.

Endda stod Ener litt, så fra den ene til den andre, kaldflirte som før.

Så strøk han på Dør.

Der sat fuldt av Kar i Skjellistugun, som det pleide om Lørdagskvældene. Unggutter, arbeidsklædde og i Helgepuss, Husmænd og Småbrukere — de kom, som de hadde gåt i Arbeide om Dagen. De sat late og likegyldige og strakte sig og suget og suget på svarte stutte surkede Piper, så der stod en stram blågrå Skodde av Skråtobaksrøk om dem. Somme sat og diskuterte i en døsen Tone det, som hadde gåt for sig der i Bygden, siden sist de træftes, andre sat og hørte på og smilte et matt Smil, hvergang det var no å le åt. Bare en Gang imellem, når non gik uti Veien, kom der litt Liv i dem. For da skulde de allesammen se, åkken det var — og de reiste på sig, strakte Hals og bøide sig fremover for å få se ut gjennem de små firkantede Glas. Og et Ord hadde de å si om hver og en, som gik der — til vondt eller godt.

Av og til kom en eller etpar ind gjennem Døren — somme seg bare ned på den Stol eller Krakkende, som var nærmest, andre kom sig bort i Kjøkkendøren og sa slapt: — „Å, få je en Femøring.“ Av og til reiste en eller etpar sig, strakte sig litt, gjæspet

— og gled bortover til Døren, fandt Klinken og hadde op. Døren gik igjen efter dem.

Den eneste, som hadde det trabelt, var hun Lavina selv. Rød og varm løp hun omkring mellem dem, satte frem et Brett med en Femøring og Biteti her, tog imot Kaffepenger der, tog att et Brett og strøk av Bordet med Hånden en anden Stan. Og når Karene så ut gjennem Glaset, måtte hun også dit, pratet, undredes og forklarte som de andre — bare mye, mye rappere.

Da var det en, som sa:

„Der kjem Bygdinga, Get!“

Alle fik det lidlig trabelt. Nå nøide de sig ikke med bare å lette pa sig litt — alle, som bare kunde, skulde borti Glaset, stakk Ansigterne like indpå Ruten.

Uti Veien kom der kjørende firefem Trillskysser, pakkende fulde av lystig leende og syngende Ungdom. I fuld Fart kom de, Gutterne skrek til Gampene, Jenterne lo.

Utenfor Skjellistugun stanset de — drog i Tømmerne og prottet, så det bare stod efter. Da de steg ut av Vognene, holdt de et Helvetes Leven.

Hestene bandt de langs Skigaren ved den vesle trekantede Plåss, som blev av Veiskillet, ret utenfor Stuguen. Jenterne stod og biet — lysklædde, med Kåper og Kufter over Armen.

Og Karene inde i Kaffestuen blev ikke trætte av å se.

„Nei, der er a Dagmar, Get! Nei sjå a nå!“

„Nei nei! — neringa langt nepå Magan, Get, og bærarme helt oppå Akseln!“

„Ja, det er full ittnå nytt — hu møtte op ve Kjørkjen slik fjorten Dar sea.“

„Så lidli mye det er ta dom idag 'a."

„Ja, det er a Dagmar, som trække."

„Det er groft teil Kommers det har vørti opi her, sea hu kom!"

„Je skjønne itte, håss Opstan kain vilja hyse nå slikt je!"

„Nei, det kain du seia. Men det er n Erik, Sån hass, som har fåt a dit frå Byn, dama. Og det er messom Austen hass det. Hu er full jussom førlåvå me hainom da ve — ska vara. Hain har vørti Fullmægti inni der nå, høre je."

„Ja det er grove Tingen! — Det er full messom n Jon Opset som har vørti ve a her da ve — du vet slike lyt ha nån, hå dom kjem dom."

„Men å seie a Guldborg åt di 'a?"

„Å pøi, det blir dom nok førlikte om — hu Guldborg driv å tuskes me a Håkon Rognsta hu — den likeste Gardguten i hele Bygden."

„Ja, seie du det?" — Ja, je mene a heill sig åt hainom utpå her òg, je — hain driv å hjælpe og dræg ta n Kåpa nå, ser je. Detta skulde Bjønnstaguten sjå!"

„He! he!"

„Dom får vara me ti dessa Utflugtom Jinten opi her òg nå — det er ittnå Småtteri på en Kjælke."

„Ja, dom har vørti Fan så gjæve Jinten opi her, sea denna Byjinta kom. Det var full bæra a Guldborg i Fystninga — hu Dagmar og hu heng nå ihop som to raue Kjyr. Så er det full henner, som har fåt me sig fler."

„Hu er itte lite opi det, a Guldborg, Get! Men så skar n nå lete lengi etter så staus Jinte òg."

„Nei, hu er nok opi det."

„Hu ska full ha så styggmy Peeng, denna Dagmara, da ve."

„Ja — dom seie det. Men pytt di Peenga —!"

„He! he!"

„Ja, hu ska veinte en diger Arv. Men — je trur nå, a lyt veinte lengi, je da."

„Ja, dein vil je nå sjå fyrst!"

Men Lavina hadde fåt det frygtelig trabelt. Hun fór ind i Øststuen, ordnet og pusset, satte Stolene på sin Plass, gjorde det så fint, som det var nogen Råd — det var derinde Kakserne pleide sitte, når de kom indom Skjellistugun og kjøpte Kaffe. Så tog hun sig et Tak i Håret med begge Hænder for å få stelt på det, ordnet på Kjolelivet. Var fælt illsvien.

Nå var de derute færdige med å binde Hestene. De gapte og flirte og holdt Leven. Så kom de stormende ind — styrte like på Døren til Finstuen. Der stod et frygtelig Vær av dem, der de kom. Der skrapedes av Stoler, taltes høirøstet og braverende mellem Gutterne. Jenterne lo og hylte.

Og Karene uti Kaffestuen lydde. Lavina løp som en pisket Katt med det ene Brettet efter det andre fuldt av Brus- og Seltersflasker. Selskapet derinde blev muntrere og muntrere.

Da de endelig var færdige og stormet ut igjen, var det som et eneste Surr av Latter og høirøstet Skravling — Kvindfolkstemmer kvén og Karfolkstemmer brølte om hinanden. Og en, som hadde Bælgespill, drev og gnæket på det.

Så steg de op i Kjøredoningerne igjen — jo hun Dagmar kom opi ved Siden av ham Jon Opset, og hun Guldborg til ham Håkon Rognstad! Det bar avsted under Latter og Spetakkel. Han som hadde Bælgespillet, spilte op en fykende Galop, så det rigtig kost, opover Veien. Og Gampene foran de fuldpakkede Triller fløi, så det duret under Hjulene.

Litt senere på Kvælden gik en par-tre Unggutter efter Veien og drev. En fjerde kom op nede ved Haugsrudgrinden.

„Kveill, Kara! Å er det di driv å spikkelere ti?“

„Å — ittnå heill. Å er det du har tenkt dig hein?“

„Det vetjeitt. Ska vi sjå bortpå Sjøstasletten?“

„Nei! Å Fan ska vi der! Det fins itte Jinter. Dessa Helvetes Bygdinga har ti aille di likeste Jinten frå ’s.“

„Ja, det er da ailldeles stilt der nå — om Lordas- og Heljekveilla.“

„Ja det er Fan og! — Ja da går vi åt Lokali og spelle Kort.“

„Ja, det gjø vi!“

Det bar i rask Marsch bortover Veien. Etpar av dem blistret høit i Takt med det, de gik. Ingen sa no større.

Endelig brøt en av dem ut med stor Inderlighet:

„Ja er det itte svartbreinte Fan!“

Og som ut av samme Tankegang faldt en anden ind:

„Joggu er det Fan!“

„Skulde dom itte ha Jinter nok neri Bygden ’a — så dom slapp å rese ailt hit etter dom?“

„Ja det er det såmmå å dom har, så kain dom høille sig her ifrå. Det fins itte ei Jinte, det er nå ve lenger, som itte er me på dessa Turom doms åt Gauklivatne.“

„Neidde om det det er!“

„Gjorde vi rigti, så tog vi og smorde op dom.“

„Ja, vi skulle slø dom, så dom itte var go før å kraka. Så lærde dom en Gong å høille sig hos sig sjølve.“

„Åsså sætte dom Nasan litt lågere.“

„Og så storagtue på det, dom har vørti, dessa Jinten, som jussom er me dom. Sjå bære på a Jørgine Enger — hu går og vrikke på sig og ser itte teilsis på en ta øs.“

„Men sei mig en Ting — skulle vi itte gjøra ailvor ta å denge dom. Vi kunne samles en hel Del ta 's.“

Der kommer op tre Gutter Stopbækkgutuen. De stanser, da de får se de andre.

„Kveill!“

„Kveill!“

„Vi driv å tala på det, dessa Bygdinga rese av me di likeste Jinten opi her.“

De andre ler.

„Jaså gjør di det.“

„Ja, nå driv vi og legg over det, vi ska denge dom.“

„Ja — he!“

„Jamen, synes di itte det 'a! Vi legg øs ihop en hel Hau ta 's, seie je, og så møte vi op imåra Kveill, nå' dom kjem att, og så smør vi op dom rigti åntli.“

„Ja, det gjø vi jaggu!“

Der blir flere og flere Unggutter, eftersom de kommer længer bortover Bygden, og borti Byn — der Handelsforeningen ligger på den ene Siden av Veien, Meieriet og Arbeiderlokalet på den andre, og Skjellistuguen med Kaffeutsalget mitt i Veiskillet — alt rundt den trekantede Plass, de kalder Torvet, — der er der fuldt op av dem.

Dér lægger de over, hvordan det skal gå for sig.

Kvælden efter var der et frygtelig Leven borti Byn. Det yret av Unggutter uti Veien, en hel Del voksne Karer var der også. Og fulde var de næsten alle — Fanden vet, hvor de hadde fåt det fra! De skrek og husserte, bandte og styrte, så de hørtes over halve Bygden den stille halvmørke Augustkvæld. De slang bortmed Skigarene, brautet og bar sig. Nå skulde de Fanden æte mig flås, disse Helvetes Bygdingerne, som tog Jenterne deres!

Og der kom stadig fler og fler. Snart var de vel der alle de Unggutter, som fandtes i Bygden. Flasker stakk der op av Lommerne på de fleste av dem.

Da det led til den Tiden, de mente Bygdingerne skulde komme, drog de i vældig Optog, syngende, skrikende, hujende, opover Veien. De tog fat på fredelige Folk, de møtte, enten de var unge eller gamle, ristet dem i Trøiekraven og spurte, om de vilde ha Juling. En gammel Kjærring, som kom gående, kringsatte de, skræmte næsten Vettet av hende. Og længere opover bar det med et Leven som kunde høres over hele Bygden.

Opi Haugsetbakken slog de sig ned og ventet, satte sig i Veiveten i to lange Rader — en på hver Side av Veien. De bandte, så det lyste om dem, skrøt og brautet. Av og til hørtes en Vise, sunget med lallende Røst og med lange klagende Slutningstoner for hver Strofe.

Der var tætt Lauvskog på begge sider av Veien, der de sat, og Kvælden var mørk og mild med tunge blågrå Regnværskyer lågt nede. Så på Avstand kunde en bare skimte som en lang Række av noget mørkt noget, som rørte sig, den Mængde Unggut som sat i Veikanten.

De begyndte å hysse på hverandre — det var best, de lå hellende stille, så ingen blev vår dem, før de var like indved — og så skyte sig frem alle på en Gang.

Men så forjolede længe det blev å vente! De begyndte å bli utaalmodige, enkelte reiser sig.

Da får de høre, det durer opi Bakkerne av Folk, som kommer kjørende. Men det er langt oppe endnå.

Karene lægger sig hellende stille.

Jo! det er nok Latter og Lystighet på dem som kommer, later det til. Der høres Bælgespillåt og Sang. Og det er så stilt, så stilt, så det er likesom Støien fra dem, som kommer kjørende, fylder hele Kvælden.

„Bære veint, så skar det nok gå ta Moron, dørøs fordømmede Mæraflåerer!"

Nå kommer de nærmere og nærmere. Snart skimtes den første Skyss opi Bakken. Og Bælgespillåten, Sangen, Latteren og Lystigheten kommer som et helt Vær utover.

Karene i Veikantene holder sig stille.

Da de første Skysser er mitt indi Rækkerne, farer begge Rønningsgutterne frem, griper den første Hest i Tøilerne, så den stanser. Alle de andre Hester kommer i fuld fart efter, så de render like indpå Kjøredoningerne til dem, som er foran.

Håkon Rognstad slår fremover med Svipuen.

„Å er detti her før nå'!"

Jenterne skriker.

Da skyter alle de andre frem av Veiveterne, som på et givet Signal.

„Det ska vi nok syne døkk!"

De stormer ind på Kjøredoningerne. Fra dem blir der slåt med Svipuer, så det kviner i Luften. Men det hjælper ikke. Karene blir drat ut av Trillerne, ut på Veien. Der blir et frygtelig Leven. Der hagler med Næveslag, så det dundrer, det dump av Spænd. Fulde Folk skriker og hujer og bander, Kvindfolk kviner og flygter. Der tumler om hinanden i Mørket en eneste svart Klump av mørkklædde Karer, indimellem hvitner det på lysklædde Kvindfolk.

De, som holder Hestene, blir overfaldt, og rett som det er farer en Hest avsted utover Bakken, så det durer — uten Kar.

Der står et Slag, som høres over hele Grænden.

Frempå Gården på Bjørnstad står en ung Gut med Hænderne i Bukslommen. Han har netop været sta og vatnet Hestene, som står itjor bortpå Jordet. Nå står han og ser på Været litt, før han går ind og lægger sig.

Det er mørkt og stilt omkring ham med lummer regnværsmættet Luft. Og de gamle Bygninger omkring på Gården står som digre svarte Kladder mot Luften. Jordene næsten bare anes nedenfor dem, og Trærne går aldeles iétt som tætte Lag av mørkt stærkt Grønt.

Hans er slettikke bli, der han står — barhodet og med Hænderne i Lommerne. Det var så kjett og leit alt så! En kunde likeságodt gå sta og hænge op sig! De har Moro alle uten ham! Han er ikke med av dem, som kjører Storkar — det er ikke av hans Jævnlike det. Og dem, som driver nedi Arbeiderlokalet og spiller Kort, har han ingen Lyst til å slå Lag med.

Bare det hadde blit, så han kom på Landbruksskolen endda! Men det så da ikke ut for det heller nå. Bestyreren hadde da lovt så sikkert å gjøre det han kunde for ham. Men nå var det alt langt uti August, og først i September begyndte Skolen. Det var snart på Tide han fik Besked nå da! Men han hadde ikke hørt no lell. Hvis han skulde få begynde, så var det rent rart også det, for både han Nekolai Svinberg og han Elias Myre hadde alt fåt Brev.

Ånei! Den som itte har no, han —! Han fik nok finde sig i å bli stående der en står. Da Hans en Dag rigtig hadde gåt Far sin ind på Livet for å få Hjælp, hadde han løtti ut med, at det nok var ham Ener Tuve, som så å si åtte hvert skapendes Gran på Bjørnstad, og han kunde finde på å drive dem fra Gården, ånér det var.

Det hadde tat alt Mot fra Hans. Han hadde da idetmindste trodd, at den vesle Gårdlappen var deres.

Ånei! — Hans Bjørnstad var ikke føtt til å stå på Stas og æte Havre, han!

Efter dette var naturligvis ikke hun Guldborg noget å tænke på for ham. Men han var glad, fordi det ikke længer var ham Jon Opset, hun messom holdt sig til. Var det nogen, han slett ikke undte hende, så var det ham!

Forresten brød han sig ikke såmeget om hende nå som før. Det var begyndt å gå over igjen. Han skulde være dum, om han skulde gå hele Livet og sørge over en, han ikke fik!

Nei bare — bare han kom på Landbruksskolen! Så kunde han komme bort fra alt ihop. Åja — kom han ikke dit, så skulde han nok se sig Utvei til å komme over til Amerika. Det var da ingen Moro å drive og arbeide hjemme på Bjørnstad længer heller nå, da han visste, det var andre, som åtte det.

Pføy! — han spyttet langt bortover.

Da blir han vâr.

—?

Hvad var det for Huj og Leven opi der? — Gudbevaramigvæl!

Han står og lyer.

Nei det blir da værre og værre! Nei du taler på Slagsmål dette må være! Han løper nedover Jordet, glemmer, at han er barhodet. Stanser av og til og lyer.

Nei! — Du fæle Væla!

Han flyr det forteste han orker, kommer på Veien, lægger ivei opover!

Da hører han nogen kommer kjørende, som et helt Uvær, Hestehøverne slår i Veien i strakt

Galop, og det ramler under Hjulene, somom hele Lien kom rullende nedover.

Han står og lyer og undres, til han hører, det er like opi Bakken ovenfor sig. — Der ser han Hesten, en diger svart Gamp, som sætter Hodet ende tilværs og flyr i taenes Kut med en Trille efter sig.

Han vil akkurat til å kaste sig tilside. Da illskriker det — en Kvindfolkstemme!

„H—j—æ—l—p!"

Og der ser han en lysklædd Jente, som står i Trillen færdig til å kaste sig ut. Det er for mørkt til at han kan se, hvem det er.

Han tænker sig om et Øieblik — men bare et Øieblik — så kaster han sig frem i Hodet på Gampen, får Tak i Tømmerne like indved Mulen.

Han blir hængende der en Stund, kjender, at Hestebenene slår mot Knærne sine. Men han holder krampagtig fast, biter Tænderne sammen. Tilslutt får han Tak i Næsen på Gampen, klemmer til med et Grep som av Stål. Hesten sagtner Farten.

Da hopper Jenten, som sat i, ut, blir liggende i Veiveten.

Litt efter står Hesten. Den skjælver og spiler Næseborene ut.

Først da blir Hans vår Jenten, som ligger i Veiveten.

Han roper opover:

„Håss gik det?"

Men får ikke no Svar.

Han studerer et Øieblik.

„Å ja — skidt i Gampen!"

Han slipper den — den traver avsted igjen. Går bort til Jenten. Hun ligger på Ryggen med den ene Armen utstrakt — blek.

Da kjender han hende!

„Ånei, Guldborg, Guldborg!“ Han lægger sig flat nedover hende, lyer efter Åndetakene og Hjertet. Løfter hende varlig op.

Hun slår Øinene op, værger likesom for sig med Hænderne. Så kjender hun Hans — da smiler hun litt.

„Håss gik det med dig, Guldborg?“ Han har Hodet sit like ned-til hendes.

Hun smiler igjen, tar sig i Bakhodet, så sier hun:

„Nei, je spør rigti, om det er du, Hans!“

Hans kjender efter i Bakhodet hendes. Nei, det er ikke noget Hull.

Men da hun skal til å reise sig, har hun så vondt i Benet, at hun næsten ikke orker stå på det.

Da kommer en Skyss til farende.

Hun griper rædd i Hans, gjemmer Hodet til ham.

„Å Hans! Læt øs kommå her ifrå!“

Da Hesten får se de to i Veiveten, skvætter den tilside, ut i den andre Veikanten, tørner med det ene Hjulet mot en Stabbesten, så Splinterne fyker, Trillen hopper høit i Været — farer videre i rasende Fart.

Men dér sat der ingen i.

Guldborg ser med store rædde Øine på Hans.

„Nei detti er fælt!“

Hans må støtte hende, så vondt har hun for å gå. Han holder den ene Armen fast om Livet hendes, hun lægger sig tungt ind til ham, stryker Håret like ind til hans Kind. Han kjender Duften av det. Så betagen er han ved at kjende dette unge varme Legeme tungt mot sig, at han slettikke mærker, at han selv skjælver både i Armer og Knær efter Anstrengelsen med å stanse Hesten.

De slår ind på en Benvei, som går gjennem Lauvskogen til Lofthus.

Det er så mørkt mellem de tætte Klynger av Lauv, så de næsten ikke kan se hinanden, så forunderlig stilt, og der står en egen syrlig Kjølighet av de friske Blade.

„Denni Gongen får full je Lov teil å følje dig, da ve!“ sier han lågt og lykkelig.

Hun svarer ikke — bare læner sit Hode endda tættere til hans.

Da husker han ikke længer, at hun har vondt Ben — han griper om hende, klemmer hende, så det næsten knaker, kysser og kysser hende — på Kinderne, Øinene, Panden, på den halvåpne Mund — — der han kan træffe — løfter hende høit i Været, slipper hende ned igjen, tar hende ind til sig atter og atter, glemmer aldeles sig selv og jubler høit!

Og hun lar ham gjøre det, bare smiler glad og stille med halvlukte Øine.

De går videre som før — sier ikke stort nogen av dem.

Så kommer de ind på Skogsveien, der Hans hadde overfaldt Jon Opset, og han blir messom skamfuld, vil til å gå fortere.

Hun ler en liten Latter.

„Kjem du hau her? — sist?“

Hans vrir på sig. Men litt efter svarer han:

„Vet du, åfør je gjorde det?“

„Nei —?“

Han klemmer, klemmer hende til sig!

„Å, det vet du nok!“

Atter ler hun — litt skøieragtig.

„Nei! — håss kain je veta det!“

De går en Stund. Så sier hun stilt — hun hvisker det næsten:

„Du hadde itte behøvd å flyge på n Jon.“

Han ser på hende.

Da sier hun endda stillere:

„Det var ingen, je heiller vilde ha Følje ta heill dig, ser du, Hans.“

Atter ser han på hende — han er næsten endda mer undren end glad.

„Men oppå Lofthussletten dein Gongen da? Je hadde sagt, je vilde gå dit!“

Hun ser brått op på ham.

„Var du der 'a?“

„Ja det var je full! Men da var det ailt nån føri mig.“

„Ånei! — og så mange Gonger, som je har tenkt på det, du itte kom dein Gongen!“

„Men n Jon da?“

„Ja, hain kom hain, dama. Je kunde itte bea n gå.“

Hans slap hende, stod og så på hende en Stund — så tog han hende og løftet hende høit.

„Nei du Guldborg, du Guldborg — en så gla Dag har je ailler levd!“

De siste Dage av Sommeren svandt fort. Dagene blev stutte, Kvældene længere og længere og mørkere.

All den Mængde Lauvskog, som Øvrebygden var så fuld av — i Lier og Lunder, i Snipper og Dalsænkninger mellem Jordene, langs Veier og efter Åkerrenerne, omkring Husene på Gårdene — den gulnet sagte og stod og lutet sørgmodig i kolde skoddegrå Dager under sit våte visne Hegn av Blade.

Og langs alle Veier, i Alléerne op til Gårdene lå nedfaldent Lauv i brune klissede Hauger eller i flate Tæpper — nedtrampet under sølete Støvler.

Åkrene var ribbet for alt det, som var vokset på dem isommer, hvorhen en så. Havre- og Byggåkrer stod med gul Stubb efter Skåronnen og med hundre nakne Kornstaurer sprikende kvasse i Været. Bortover de snauslåtte Kløver- og Timoteivolder stod lange ribbede Hængerader med avbrøtne Klaker og Rajerne halvt avslængt og så sørgelig mishandlet ut.

Sommesteds var Høstpløiningen begyndt — den rå Jord var vendt op og lå svart og fét og glinset i lange Fårer.

Men det mest øde og forlatte av alt, var de kolde jordgrå Potetåkrer, der de lå klissede og bredte sig overalt med brungult nedtrampet Potetgræss, med sundhakkede Poteter og Groer, som Regnet hadde vasket, så det kvitnet på dem. De hadde noget av Graven ved sig, og av lang Lei stod den rå Potetlugt av dem.

Og Kråke lettet sig tung og svart bortover Jordene, eller på Skigarsstaurene langs Veien. Når nogen skræmte den, seilet med lange besindige Vingeslag og satte sig litt længer borte — eller den fløi ihop i store Flokker, som en eneste svart Sky, skrek i Munden på hverandre i et forfærdelig Spetakel — Kra! kra! kra!

— Så kunde det hænde en Middagsstund, at Sol stod rent sommerlig varm på høi blå Himmel. Da blev der Liv i alt sammen med et Slag. Det røk av Jorden — en forunderlig vakker Røk, som en så i alle Regnbuens Farver —, det glinset som Krystaller i Dugperlerne på de gulnede Græsstrår og Blade. Og over Lien stod et stærkt fuldt Skjær, som fik den til å prange festlig i alle sine kraftige pragtfulde Farver — i skinnende Gult som Silke, i frodig Brunt, i dæmpet Lyserøtt og i stærkt blodig Røtt. Og for å gjøre det hele endda mere vakkert og virkningsfuldt stakk hist å her et friskt saftiggrønt Kjær frem og lyste med sin stærke Farve.

Men bare en Stund — så sank Solen under gyldne røde Skyer, kastet et siste bleknende Skjær over de strålende Farver og dukket sin rødflammende Skive bak den borterste Åsrygg.

Og Skyggerne kom mørke lange snikende frem unna Skogkanten — tog først Jordene og det som lå nederst nede. Så løftet de sig sagte, favnet Huser og Trær, møttes med Nattens store tause Skygge ovenfra — og så lå alt i grålig stilt Mørke, så allting såes som gjennem et tætt sort Slør.

Men Himlen hvælvet sig rund og grønagtig høit ovenom alt sammen og så ned på Jorden med hvite små Stjerner, som glimtet og glimtet. Og da det led på Kvælden kunde en medett bli vâr, at det begyndte å bli så forunderlig lyst ute. Der stod Husene, Trærne og Skogen, kastet lange mørke Slagskygger bortover Bakken og så ut som svarte Skiver med skarpe Kanter, som stakk besynderlig klart av mȯt en lys skinnende Himmel, der Månen stod høit oppe med kold hvit Skive.

Guldborg kom gående op gjennem Gutuen, som bar opover fra Lofthus.

Der stod tætt av Trær på begge Sider av Gutuen, og det var lunt og stilt og mørkt indimellem. På Jordene utenfor skén Månen, så en tydelig kunde skjelne alt derute.

Guldborg var barhodet og Håret faldt i en tung Flætte nedover Ryggen. Hun gik ganske sagte og nynnet — bare for å få sig en Tur, før hun la sig.

Da hører hun nogen rope på sig. Hun snur sig. — Det roper igjen — det er Dagmar.

„Ja—a—a! Her er je.“

Dagmar kommer andpusten.

„Å Gud, som jeg har lett efter dig, Guldborg!“

„Jaså? Je bære vilde gå litt je."

Dagmar får Armen sin indi Guldborgs, hænger sig kjælent i den — liten og let.

„Du! Jeg har et Forslag å stille dig, du — et udmærket. Forslag!"

Guldborg ser på hende litt forundret, smiler litt.

„Å er det, det går ut på 'a?"

„Jo, nå ska du høre — der kommer to knakende kjække Gutter hitop ikvæld."

Guldborg ser forskrækket på hende.

„Du er da full itte på Steill!"

Dagmar klasker hende på Kinden, ler skøieragtig.

„Nå da, Jåla mi — still dig ikke så hellig an! Kan du gjætte hvem det er? Det er ikke non av disse Domskallerne her fra Bøyden, ser du — nei det er to stramme Gutter fra Hovedbygden, er det. Kan du gjætte hvem det er?"

„Nei — det kain je full itte."

„Ja, så skal jeg si dig det, jeg, du — det er — han du vet — og så er det han, du vet. Er ikke det godt gjort av mig kanske!" Hun puffer hende i Siden og ler overgivent.

Guldborg står og ser på hende — næsten rædd.

„Je skjønne itte —"

„Du behøver ikke skjønne no heller, ser du. — Ja, nå ska du høre — jeg traff Håkon på Veien idag — han hadde vært ved Kvenna. Ja, så ba jeg ham ta med Kristian og komme herop ikvæld. Og nå kan vi vente døm til hver Tid. — Vil du være med?" Atter dunker hun hende i Siden.

Guldborg står.

„Ånei — du vet, je kain itte det, je."

„Å blås med dit „kæn itte“! Bli med ned og få på dig no nå, og gå med mig —.“ Hun danser nedover.

„— utpå Livets Vei!
Vil du gifte dig?“

Men Guldborg står endnu. Ser alvorlig på hende, næsten bebreidende.

„Nei Dagmar — det kain je itte vara me på lell!“

„Uff Guldborg,. jeg skjønner ikke, hvordan du er blit — aldrig går det an å få dig med på non Ting! — — Men denne Gangen er du nøtt til å være med — det går ikke an å narre Folk slik!“

„Je har itte hat dig teil å bea dom kommå.“

„Nei, hør nå her Guldborg — vær nå litt fornuftig — du vil da ikke sætte en gammel god Veninde i Forlegenhet! Du kan være så tro som Guld mot din Hans, du, for det, ser du.“

„Å, du vet håss dom er!“

Dagmar blunker.

„Ja, om han nå kysser dig litt og klapper dig litt, hvad gjør det da, Ven min! Det behøver da ingen Hans å få vite no om det! Og det har han vel gjort før og tænker jeg.“

Guldborg blir næsten sint.

„Næi! Det har n rett ailler gjort, før det har n itte fåt Lov teil!“

„Bryr du dig ikke det Spor om ham da?“

„Å du vet, n var fælt snil.“

„Og så pen da! Du skal lete længe før du finder en så pen Gut.“

„Å —“, Guldborg blir litt rød — „je vet ta en helles som er pen òg je.“

„Ja, det er sikkert. Det var domt, at ikke han var med os forresten. — Men han er jo ikke her, han jo! Åssen kan du være så klosset å utstyre dig med en Kjærste, som ikke er her da!"

„Men hain Erik er da heme att og nå — å seie hain om det, du flyg slik me andre?"

„Pytt, han da — han skulde bare prøve! Så reiste jeg med en Gang! Han sitter forresten nede hos din Far og spiller Kort ikvæld."

„Ja, denna Kortspellinga!"

Dagmar blir utålmodig.

„Nei, kom nå, Guldborg! — vi må skynde os!" Hun knipser. „Se der! Nå kan du gjøre akkurat, hvad du vil,

Nå danser jeg min Hjertenskjær imøte!"

Hun danser nedover Gutuen.

Guldborg blir stående og se efter hende. Jo, der kommer to svarte Skikkelser mellem Trærne!

De snakker og ler. Så roper Dagmar opover:

„Kom nå da Jåla mi!"

Guldborg står litt uvis. Hun hører Håkon Rognstad:

„Å er a hess?"

Da flygter hun nedover Jordet. Han efter! Det blir en hel Jagt. Og de andre står og ser efter dem og ler.

Endelig har han hende — han griper hende, idetsamme hun skal hoppe over en Bækk, der det står tætt av Kjær på begge Sider.

„Nå er du mi nå!" sier han stakåndet. Han holder hende fast om Livet, tætt indtil sig, stryker sin Kind til hendes.

Hun er trætt og varm, puster kort og tungt.

„Nå ska du seia om, åfør du flaug frå mig?" hvisker han like indi Øret på hende.

Hun smiler litt.

„Je fekk det Indfaille."

Han klemmer hende.

„Skøyermægga mi!"

Hun rykker, vil løs.

„Nei! — nå lyt du sleppe mig!"

Han ler.

„Neide om je nå sleppe dig, når je har fåt ti dig lell!" Han vil kysse hende. Men hun vrir sig unna.

„Slepp mig, høre du!"

Han bare holder hende endda fastere, får Hånden under Haken hendes. Hun strir og strir imot.

„Sleppe du itte, blir je sint!"

„Ja det skulde rigti vara morosamt å sjå dig sint!" Han holder hende.

Hun vil si mer, men idetsamme kjender hun hans Mund trykket tætt indtil sin. Slik holder han hende længe. Og hun vet ikke rigtig hvorfor — hun lukker Øinene, og siger likesom viljeløst over til ham.

Så går de bortover til de andre — han med Armen rundt hende.

„Se nå kan jeg like dig nå! Slik skal det være!" sier Dagmar muntert. Hun stikker Armen sin ind i hans, hun er ifølge med, danser og synger Kristianiaviser ved Siden av ham.

Dagen efter var en Søndag, og det første Guldborg så, da hun vaaknet langt utpaa Formiddagen, var, at det sidregnet i grått kjølig Høstvær ute.

Først blev hun liggende og se på dette en stund. Men litt efter litt kom det for hende alt fra igårkvæld. Hun reiste sig op på Albuerne, stirret forskræmt ut i Rummet. Ånei, Herregud, — å Herregud, å Herregud! Hun lot sig synke matt ned igjen, lå og lukket Øinene og tænkte.

Hun så Hans for sig, slik som hun hadde set ham såmange Gange, høi og kjække med mørkt viltert Hår og små mørke Dun under Næsen, som klædde ham så godt. Og Øinene hans! — de lyste av Vilje, og til andre Tider kunde de se på en så godt, så godt. Nei, der var ingen slik som Hans! Og så godt som hun hadde likt ham hele Tiden — han hadde da ikke været ute av hendes Tanker! Og hun gjennemlevet pån y den Kvælden. Hun så ikke i Mørket, hvem det var, men hun skjønte det, da han hev sig frempå Hesten, at dette kunde ikke være non anden end Hans! Og så, da han fulgte hende! Hun hadde været så glad, så glad, så hun hadde aldrig været så glad!

Og nå hadde hun båret sig åt slik! Hun turde ikke se ham i Øinene mer — nei, det turde hun ikke! Hun kjendte Hans, han var ikke å spøke med.

Ånei, også hun, som hadde trodd, at herefter skulde alt bli så godt! — Nei nå vilde hun reise langt bort og gjemme sig — både for Hans og alle andre.

Hun hatet Håkon Rognstad — vilde ikke se ham for sine Øine mer! Og Dagmar! Hun var bare en Tøs, som skikkelige Jenter skulde holde sig forgod til å være i Lag med.

Ånei, også hun som kunde fåt det så godt!

Hun stod op, klædde fort på sig. Hele Dagen gik hun i Otte.

Utpå Eftermiddagen kom Dagmar. Hun så blek og medtat ut, var næsten en Smule forlegen.

„Takk for igaar, du!" sa hun, med det samme hun kom.

Guldborg var stutt:

„Å, du skal itte bry dig!"

Dagmar satte sig ned. Hun var endda mer forlegen.

„Å, du Guldborg! Tror du, jeg kunde få Lov til å være her hos dere non Dage — til jeg reiser tilbake til Hovedstaden. Jeg kunde jo hjælpe til i Huset, vet du."

Guldborg blev glåmøid.

„Ja for jeg skal si dig — jeg har gjort det forbi med Kjærsten min. — Da vet du, det er litt pinlig å være der længer."

Guldborg slog Hænderne ihop.

„Je spør, å det er du seie!“

„Ja, tror du det går an da, du?“

„Jo—o — du vet, det går full an.“

„Ja, for jeg skal snart reise, ser du.“

Guldborg ser på hende en Stund, så sier hun eftertænksomt:

„Da trur je, je rese teil Byn me det sommå.“

Dagmar blir glad.

„Ja gjør det, du!“ Du kan tro, vi skal få det koselig sammen derinde.

Jon Opset hadde været tilkræmers, hadde kjøpt en Gang Hestskor og no Småtteri ellers. Saa gjorde han en liten Snært indom Kaffestuen.

Det var alt bortimot Kvældset, og de hadde tændt Lampen i Skjellistugun.

Der sat en firefem Karer derinde før. Jon hilste, satte sig og fik en Femøring og no å bite i. Pratet litt om Vær og Vind.

Da kom Johan Tallholen ind.

„Nå har a vørti førlåvå att denna Dagmarjinta,“ sa han.

Jon fik det trabelt med Kaffedrikkingen, slog ned en diger Skvalp, blev sittende og stirre i Brettet.

„Nei, nå lyg du!“ svarte en.

„Neggu gjør je heill! Hu kom att frå Hamar nå og hadde blank Guldring på Høgerhain.“

„Du er full itte på Steill!“

„Jo det er så saint, så je ska. — Je såg det sjøl innpå Haindelsføreninga nå je — hu var innom der.“

„Nei, nå har je ailler hørt Måken! Åkken er det me 'a?“

„Det ska nok vara me a Krestjan Hosmesta.“

Jon Opset så fælt rar ut, der han sat, stirret i Bordet som før.

En av Karene snudde sig til ham — det var ikke fritt for, han var litt ondskapsfuld.

„Har du hørt nå hitti detta før, du ’a Jon?“

Jon skvatt litt til idetsamme, men svarte rolig:

„Ja, je har visst ta di lengi, je.“

„Å ja — du har full det. Men je mente, du drev og spikkelerte litt der du og, je?“

Jon reiste sig, prøvde å høres spøkefuld ut. Men det var ikke fritt for han var litt rar.

„Jo — du kain skjønne je laut vara me, je og.“

Så strøk han brått på Døren, glemte å betale Kaffen.

Men på Opset kom Jon ind blek i ansigtet, så Moren, som drev og tog av Bordet igjen efter Kvældvoren, blev rent fælen. Han satte sig tungt ned i Bænken paa Indsiden av det lange Bord, tog fat paa Grauten uten et Ord. Stakk bare såvidt det var Træskeen i den. Så skjøv han Fatet fra sig, slikket av Skeen, tørket av den på Håndbakken og satte den fra sig opi Rækken over Hodet sit.

Moren stod og så på ham undren.

„Je spør rigti å det går åt dig, ikveill, je, Jon, sea du itte ét?“

Han reiste sig tvært.

„Ja, nå kain di ha det ailt sommen før mig — åkke som vil!“ sa han. Dermed strøk han mot Døren.

Moren stanset ham rædd.

„Je spør rigti, å du ska hein, je!“

Jon stod foran hende blek.

„Di behøvde itte å ha vøri slike, som di har vøri, n Far og du, så hadde itte a Dagmar gåt sta og førlåvå sig me nån ain heill mig!“ Han var skjælv i Målet og så forstyrret ut i Øinene.

Moren var illsvien.

„Ja — vi visste itte, det var så my om å gjøra.“

„Det borde di ha visst!“

„Jamen — det — det måtte full gå an å steille på det ennå, det!“

„Nå! — nå er det gjort nå!“ Han stod med Hånden på Dørklinken.

Moren tog ham lint i Armen.

„Vi kain da gå ne teil Lofthus og tala ve a Dagmar fyst — je ska bli me dig je.“

En liten Stund efter kom der en liten trillende rund Kone med Sjal over Akslerne ind på Lofthus. Hun var fælt bli, så det skén i det fete røde Fjæs.

„Det var nok a Dagmar, je fælt gjine vilde få tala enpar Ord ve.“

Dagmar blev hentet.

Berte Marja Opset var endda bliere. Hun blunket.

„Det står en utpå Garda her, som gjinne vilde få tala litt ve dig!“

Dagmar trakk Øienbrynene iværet.

„Jeg har aldeles ikke no å snakke me non utpå Garden her om!“ Hun gjorde et Kast på Hodet og vilde gå.

„Nei, bi litt da ve! — Du kain da tala ve n!“

Dagmar ler kjølig.

„Ja kan jeg gjøre n non Tjeneste med det, så kan jeg vel gjærne det.“

Hun følger med ut.

Jon stod et Stykke bortpå Gården i Mørket og var undselig.

Berte Marja gik like på Saken:

„Hain Jon har vørti så uta sig ta de du gjik sta og førlåvå dig, så je ailldeles vart reidd n skulle gåt sta og gjort av me sig, je."

Dagmar lo koket.

„Det var vel ikke meget å bry sig om — der er så mange unge Damer igjen."

Berte Marja lo indsmigrende.

„Ja men det er full messom det itte er nån ain åt hainom da ve — det er så rart me dein Kjærliheta — he he!

Dagmar lo. Hun stod liten og tynd og småfrøs med Hænderne indtullet i Forklædet.

Berte Marja blev ved:

„Hain unters på om det itte gjik an, du gjorde om att denna Førlåvelsesgreia og tog hainom isteille?"

„Det er nok desværre forsent det nu."

Berte Marja puffet hende indsmigrende i Siden.

„Du vet, du fekk det godt — hain er enarving, hain Jon. Det er itte så ille å bli Kjæringa på Opset heill."

Dagmar betænkte sig.

Berte Marja drev på:

„Det ska itte vara så godt om Peenga, der du kjem."

Endda stod Dagmar i Funderinger.

„Hvad tror du Kristian vilde si til det?"

Berte Marja blunket.

„Å, det greie sig nok — bære du vil så!"

Endnå en Gang tænkte Dagmar sig om.

„Du kunde kommå at øs me det såmmå,“ skyndte Berte Marja sig å si.

„Ja — hvis bare Kristian vilde gi Avkald på mig så —“

„Ja, det ska vi greie det!“

Tidlig Morgenen efter reiser Tore Opset til Bygden. Han kommer til Hosmestad utpå Formiddagen og ber om å få tale med Kristian.

Da han kommer tilbake igjen, er alt ordnet — han har betalt Kristian fire Tusen Kroner for å la Forlovelsen gå om igjen. Han er nok litt grætten, der han sitter i Karjolen og kjører. Men når Gutten er så opstelt på det, så er det vel ingen anden Råd, han får føie ham!

Der kom en Karjolskyss opover Øvrebygden. Opi sat Håkon Rognstad i sin beste Helgepuss.

Det var en mild stille Dag senhøstes, og Trærne stod halvribbede på begge Sider av Veien og hang med de få Klaser av gult Lauv, de hadde igjen. Det gliste på Stammer og nakne Grener overalt, og tørre svarte Kvister stakk sprikende ut til alle Kanter med et Blad eller to hængende på Nippet til å falde. Langt nede i Vest stod Solen surøid på kjølig Himmel og magtet bare såvidtdetvar å sende et blekt Skjær bortover den ribbede Lauvskog.

Veien var fugtig efter flere Dages Regnvær, og Bladdyngerne lå visne og våte, så ingen Vind fik Bugt med dem. Karjolhjulene rullet stilt med logn Dur.

Håkon Rognstad sat stiv og høitidelig i Fatingen og så sig omkring på Jordene, han kjørte forbi, som den, som visste, hvem han var.

Ved Grinden nedenfor Lofthus steg han ut og lukket op. Lot Hesten gå igjennem, lukket att. Han måtte gå de bratte Bakker, som bar op til Gården. Det skén i blankpussede Støvler og lyste lang Vei av nystrøket hvitt Stivtøi, der han gik.

På Lofthus stod Guldborg oppå Gården og undredes fælt på, hvad det var for en fin Kar, som kom. Hun holdt Hånden over Øinene og så og så nedover. Først da han var like nedkring Låvevæggen, kjendte hun ham.

Det gik kaldt gjennem hende! Hvad kunde han ville her — idag? Og så i fuld Puss? Hun tog sig til Hodet med begge Hænder. Å, Herregud! Så la hun på Sprang — opover Gutuen.

Ener Tuve hadde også set ham — fra Salsglaset, der han hadde sittet alene med en Flaske Cognak. Han skyndte sig ned i Kjøkkenet til Kvindfolkene — rød i Hodet og i godt Humør.

„Nå kjem det Storfræmen, Kjæring! Skund dig å lag teil Kaffe!"

Olaug stod liten og blek ved Komfyren og blev rent fælen.

Ener fór ind i Stuen, så efter at alt var i Orden, så strøk han ut.

„Dag! Jaså — er det slike Folk ute å kjøre."

Han tog imot Hesten selv.

Så blev Håkon vist ind i Storstuen, der alt var nypusset og fint, så det næsten lugtet Maling. Og Ener var fælt bli, han satte frem Stol.

„Du får værsågo å gi dig innpå og sætta dig!"

Håkon var litt undselig.

„Å Takk." Han rømmet sig litt.

Men Ener pratet ustanselig, la ut om Året og Avlingen, og snart var Samtalen i fuld Gang.

Litt efter kom Konen med Kaffen. Hun satte fra sig Brettet, håndhilste svært undselig og laget sig til å gå ut i Kjøkkenet — hun brukte aldrig å sitte med når Ener hadde Kaffefremmede.

Da ropte Ener oprømt.

„Du får finja dig en Kopp å sitta me 's du og, Kjæring!“

Hun så på ham litt undren.

„Ånei — je får full itte det ve.“

„Jovisst får du full det! Skunn dig, heill så drekk vi op før dig, vi!“

Hun gled still som en Skygge ut gjennem Kjøkkendøren. Kom ind igjen med en Kopp og satte sig.

Og Ener pratet.

Endelig blev der en liten Pause. Håkon Rognstad rømmet sig, kræmtet, så ned i Kaffekoppen sin. Han var medett blit svært alvorlig.

„Det var nok — henner Guldborg, je gjinne hadde villi fåt tala litt ve.“ Han kjendte, han blev rød.

Der blev lang stilhet. Konen så næsten rædd bort på Ener. Men han sat der rød og tindrende og hadde vondt for å la være å vise, hvor fornøid han var.

Han ristet på Hodet skøieragtig.

„Jaså! jaså! — ja dein Ongdommen!“

„Så begyndte han å se sig om, reiste sig, gik ut i Kjøkkenet, siden kunde de høre ham klampe gjennem alle Rummene både nedenunder og ovenpå.

Og de to ved Bordet sat igjen, så op på hinanden engang imellem, glimtvis, stjålent — sa ingenting nogen av dem.

Endelig kom Ener igjen.

„Je skjønne itte, å det har vørti ta Jintongen? — Du får få a hit du, Kjæring!“

Hun reiste sig, næsten somom hun skulde være glad ved å slippe bort — gik ut Kjøkkenveien.

Det blev stilt mellem de to Karer, da hun var gåt. Håkon Rognstad var medengang blit så stø. Ener sat gråsprængt og bustet i Hår og Skjægg, kløddé sig i Hodet, så av og til bort på Håkon med de blodsprængte Øine.

„Fan teil Førkje og! — flyge bort!“ mumlet han flere Gange.

Olaug kom igjen.

Nei — hun skjønte ikke —? Nå hadde hun lett både høit og lågt, men ingen Guldborg var å finde —?

Atter blev der stilt en lang Stund.

Så slog Ener over i en gemytlig Tone.

„Ja, da vet je inga bære Rå, en du får tala åt øs je! — Så får vi bæra fram Bue.“

Håkon sat og strøk sig med Hænderne op og ned over Bukselårene.

„Ja — det var —. Nå har je jussom vørti ve Garn ta a Far —“

„Ja, je såg det ti „Stiftstidna“ —. Ja det er itte så liten Gard å overta det!“

„Ånei — hain er itte så liten. — Ja åsså lyt n messom ha Kjæring dama — teil å styre dein Delen ta —. Hu Mor blir litt før gammaill og slitin hu og dama.“

„Ja, åsså kjem dom nå gjinne best overens dom, som er onge.“

„Hm — ja — det ska full vara så da ve. — Ja — åsså har det messom vørti slik me mig, så ska je ha nåa Kjæring, så lyt det bli a Guldborg det."

Atter blev det stilt. Olaug sat og så på Ener en lang Stund ængstelig — så på Håkon, likesom prøvende. Hun kunde ikke si, hun syntes ille om ham heller. Øinene hadde likesom noget tryggere ved sig, da hun tog dem til sig igjen. Hun blev sittende og pusse og pusse på en Flækk på Duken.

„Jaha — det er så det," sa Ener endelig. „Je kain itte ainne seia, enn je skulle syns godt om det Giftermåle."

Atter Stilhet.

„Har du tala ve a Guldborg a — så du vet, å hu synes?" spurte Ener.

Atter stod Olaugs Øine ængstelig prøvende en Stund på hver.

Håkon kræmtet litt.

„Nei — itte akkurat om det — men — je trur da, je kain seia, je har førstî, at itte hu har nå imot di." Han ser op som svintest, men slår Øinene ned igjen straks for Olaugs ængstelig prøvende Blik.

Ener reiste sig, gik etpar Gange op og ned på Gulvet.

„Åja — det greie sig nok!"

„Men er a itte litt før ong ennå, a Guldborg?" spurte Olaug forsigtig — hun var litt skjælv i Målet.

Ener slår ut med Hånden.

„Før ong! Pøi da — det er mange, som har hat ti Par Tvillinger, som itte er så store og stærke som a Guldborg! — Men å blir det ta Førkjen 'a — hu må da engong kommå! Je får finja teil en liten Kaffeknært sålengi."

Han henter en Literflaske, som han sætter på

Bordet. De lager sig hver sin Dokter og blir røde i Toppen og pratsomme begge to.

Håkon blir på Lofthus til Kvældvors også, blir traktert på det beste.

Men endda er ikke Guldborg kommen. Håkon må reise.

Ener er grinet.

„Fanken teil Førkje òg!“

Sent på Kvælden kommer en ung barhodet Jente nedover Jordet ovenfor Lofthus. Hun smyger sig tætt ind til Kjærene for ikke å bli set i det skarpe Månelys — bakmed Stabbursvæggen, fremover Gården. Forsigtig seende sig for.

Fremme ved Svalen tar hun Støvlerne av sig. Så puffer hun Gangdøren forsigtig op, lister sig stilt op Trappen.

Oppå Gangen stanser hun og blir vår. Der høres nogen underlige lange snærrende Lyd — det er nogen, som snorker hardt derinde. Nå er naturligvis Faren fuld igjen og er sovnet indpå Salen!

En fæl Følelse av Væmmelse og Avsky tar hende, idet hun lydløst lister sig ind på Kammerset sit.

Det er litet og mørkt derinde. Bare Månen kaster en hvit rislende Strime gjennem det vesle firkantede Vinduet, så hun kan skimte de enkelte Ting i Rummet. Det glimter på Småtingene på hendes Komode.

Hun klær fort av og lægger sig.

En hel Hær av Tanker jager gjennem hendes Hode. Hun ligger på Otte, blir rett som det er tat av forfærdelig Angst.

Da får hun høre sagte bærføtte Trin opover Trappen — bortover Gangen. Litt efter famler det ved Klinken på Døren hendes, finder den og kommer ind. Månelyset falder stærkt og klart på Morens hvite Nattrøie og mørke Understakk.

„Er du vakjin Guldborg?“ spør det sagte — kommer bortover til Sengen.

Guldborg rører på sig.

Moren sætter sig på Sengekanten, sliten og klénhelset.

„Hain Håkon Rognsta har vøri her idag,“ begynder hun forsigtig.

„Ja, je vet det!“

„Å seie du om det ’a, Guldborg?“

Guldborg snur på sig.

„Je flaug åt Skoga — som du såg.“

Moren tier litt.

„Hain heill visst ta dig,“ sier hun så. Hun venter på, at Datteren skal svare. Da hun ikke gjør det, blir hun ved:

„Har du git a nån Anledning teil det Ærne, n hadde hit, du ’a, Guldborg?“

Guldborg ligger litt. Hun synes, hun kjender Morens Øine på sig gjennem Mørket.

„Nei —.“

„Hain sa det, n trudde, du vilde?“

Atter syntes Guldborg å kjende Morens Blik. Endelig spurte hun — litt ængstelig:

„Å seie n Far ’a?“

„Å, Far din vil gjinne det, hain, vet du.“

Guldborg snur på sig hånlig.

„Ja, det vet du, n vil!“

Moren sitter litt. Så sier hun lindt:

„Trur du itte, det var best, du føgde a ti di? — En står sig best på å gjøra som Foreildra sine vil, vet du.“

„Itte ti ailt!“

Atter tidde Moren en Stund.

„Men du vet, det er en svær Gard å kommå åt —“ prøvde hun sig atter frem — „et omframt Mathus har det vøri støtt på Rognsta.“

Guldborg flytter på sig uvillig.

„Je har fortælt dig, åkken je vil ha! — Je synes du, Mor, skulde ha bære Vett!“

Moren blev rent fortapt, sat længe uten å si no.

„Ja —“ sa hun endelig og sukket messom opgit — „je skulde gjinne vilja ha n Hans teil Svigersån, je —. Je glømme ailler dein Gongen, n reidde dig. — Men — — når det itte er nåa ainna Rå så —“

Guldborg reiser sig op i Sengen harm.

„Itte er ainna Rå! — Har du hørt slikt!“

Moren rister på Hodet tungt.

„Je kjinne Far din bære end du, Bån! — Det er full ingen som har lidd så, som je har gjort me hainom i aille dessi Årom.“

Guldborg sitter halvt opreist i Sengen, harm og trassig.

„Je har nok set det, du Mor, er mjuk som ei Viu, når n Far seie nå, og je har førundre mig over, håss du har kunni tålt ailt. Men det skar itte bli mig, som lær mig kommedere ta n slik Fyllhun — det ska di få sjå på! — Heiller ska je —!“

„Men Bån da! — du får da itte kaille op Føreildra dine!“

„Je har ailler kaillt op dig, Mor. Men n Far har je hata, sea je vart så stor, je skjønte nå!“ Hun kaster sig med Ansigtet i Puten og hulker.

„Det er ingen, som har det så vondt heme som je!“

Så reiser hun sig op igjen, sier trassig:

„Det er sletts itte sagt, n er Far min engong, etter som je har hørt.“ Hun blir sintere og sintere. „Dom seie det, n ska ha dræft den rette Far min — og — det er det såmmå om du får visst det — at du ska ha hjælpt a me di!“

Olaug raver op fra Sengekanten, bortover Gulvet. Så stuper hun fremover, griper om Sengestolpen med begge Hænder, siger ihop. Storhulker, somom hele Brystet skulde snøres sammen på hende.

„Håh nei men Bån, Bån! — Bån, Bån!“

Guldborg blir sittende vettskræmt og stirre på hende.

Endelig reiser Moren sig, raver ut gjennem Døren. Guldborg ligger og hører hendes børføtte Skridt bortover Gangen.

Morgenen efter stakk Moren Hodet ind gjennem Døren til Guldborgs Rum.

„Guldborg! Nå lyt du op Guldborg — det er ailt langt på Dagen!"

Det var da rart, hun ikke svarte —?

Det var halvmørkt i Rummet — hun kunde ikke rigtig se bort i Sengen.

„Guldborg! — Høre du, Guldborg!"

— — Nei!

Hun gik like borttil Sengen.

Den var tom —? Var hun alt oppe?

Hun gik ned i Kjøkkenet igjen og gav sig til å lage til Føredugurd. Undredes på, hvor Guldborg kunde ha gjort av sig. Åja, hun kom vel snart.

Men Folket kom til Føredugurs, og ingen Guldborg hadde hun set. Nei dette var da rart!

Hun spurte Tjenestjenterne, og hun spurte de andre. Nei, hende Guldborg hadde ingen set idag.

Nei, hun måtte ha tat Feil — ikke set ordentlig efter.

Hun gik op på Kammerset igjen. Trevlet over Sengen — endda det nå var blit så lyst, så hun kunde se, at ingen lå der.

Da fik hun se, at Dragkisteskuffen var utdragen, og at Tøi fra den lå kastet omhinanden på Gulvet under den!

Ånei! Ånei!

Hun skyndte sig ind på Salen — der hun hadde hørt Ener lå og snorket igårkvæld.

„Å ska vi gjøra — hu Guldborg er strøkin sin Veg!"

Ener lå på Gulvet og sov som en Sten med Benene over en væltet Stol, så fæl ut. På Bordet stod en tømt Literflaske og et Glass.

Hun rusket i ham.

Han vred på sig, mumlet i Halvsøvne.

„Kain je itte få Fre 'a!"

„Ener!" Hun ristet i ham.

Da reiste han sig op i sittende Stilling, gned sig i Øinene, så sig om.

„Å er det?" spurte han grættent.

Hun var fortvilet:

„Hu Guldborg har rømt sin Kos! Å ska vi gjøra!"

„Hm —? Rømt, seie du?"

„Ja, inatt — hu var borte, nå' je kom og skulde vekkje." Hun gråt og vred Hænderne.

Ener reiste sig op, fik Stolen på Benene, satte sig på den.

„Å —," sa han — „hu kjem full att, nå a bære blir svultin."

Olaug stod litt — hjælpeløs.

„Ånei! — kjinne je a Guldborg rett, så kjem a ailler att." Og atter gråt hun.

Ener sat bare og så tomt ut i Været.

Men Olaug gik ut igjen — fra det ene Rum til det andet — op på Loftet dessmer — og ropte i hvert

Rum, hun kom til. Da hun hadde set over allesteds inde, gik hun ut på Gården. — Ropte — lydde — længe for hver Gang — ropte rent i Vildske. I Mellemstunder gik hun og jamret sig: — „Å, a Guldborg mi, a Guldborg mi!"

Folkene gik stille og rare omkring, ristet på Hodet og syntes Synd på hende.

Men Olaug var fra sig selv — umulig å tale tilrette. Hun lette gjennem hele Bygningen pány. Siden Uthusbygningerne i hver en Krok. Hele Dagen gik Folkene og hørte på hendes fortvilede Rop på Guldborg, hendes Jammer og Gråt: — „å, a Guldborg mi, a Guldborg mi!" Om Natten gik hun oppe — fra det ene Rum til det andet da også, gråt og bar sig så ilde.

Men Ener var drat på Stationen tidlig, samme Morgen Guldborg blev savnet, kom igjen om Kvælden så fuld, at han ikke så.

Så en Morgen blev det et svare til Opstyr på Opset. For der var Dagmar blit borte.

Også dér blev der lett både høit og lågt, og Bud blev sendt over hele Bygden — om de hadde set no til Dagmar.

Berthe Marja var kokende sint, så det trinde runde Ansigtet luet røtt som en Glo.

„Det er itte det, denna Dagmarførkja er strøkin,“ — sa hun arg — „før hu kunde da rese lengst inni der, det breinn kvitt en Stan, før mig. Men trur du itte, Svine har ti me sig Skindkåpa mi, som n Tore kjøfte åt mig på Hamarsmartna ihøst!“

Tore var både arg og flau, der han gik, men han sa bare spakt:

„Næi, det kain du skjønne, a itte har gjort. Bære sjå bære etter, så finn du nok att Kåpa.“

Men da blev Berte Marja endda sintere.

„Å jo, det har a nok, dein fordømmede Kjyvmæra! Je hengte a på Knæggen uti Svalen Førdagen je — hu har itte gåt derifrå ta sig sjøl, det behøve di itte å kommå og fortælja mig! — Jo, det er fine Frøkner, du dræg hit, Jon!"

Men Jon gik flau og rar omkring, og sa ingenting — han lot sig ikke mærke med, at der var blit borte 130 Kroner for ham, som han hadde hat liggende i skatolskuffen.

TREDJE BOG

ENER TUVE

Mellem de mange mange Mennesker i ustanselig Strøm frem og tilbake — frem og tilbake på Karl Johan en Søndags Kvæld kom en ung Jente gående på Butiksiden.

Det snedde ganske stilt i mild Luft — de store hvite Fnugg kom sagte seilende, glimtet som små Stjerner i det rislende Lys fra Buelamperne, yret og yret i Mørket over dem — la sig våte ned i Gaten, på Paraplyer eller paa Folks Hatter og Klær, smæltet med det samme.

Og Gaten lå helt oplyst og glinset av Væte. Indimellem de mørke Trær, som stod som svarte sopelimer og sprikte over langs Studenterlunden, var det næsten mørkt. Men på Butiksiden faldt Lyset stærkt opover Væggene, og man skimtede Bøkerne bak de blanke Ruter hos Boghandlerne.

Jenten gik sagte med en Gang, som den går, som ikke no bestemt Mål har å gå efter, så sky frem under Paraplyen på de mange underlige Mennesker, prøvde likesom å gjemme sig vækk mellem dem for ikke å bli set eller lagt Mærke til.

Hun var bondeagtig klædd, og Hatten, som likesom ikke passet til hende, sat litt på Snei. Ellers så hun pen og ordentlig ut.

Av og til stanset en lapset Fyr op foran hende, lettet litt på Hatten og gjorde sig til.

„Goaften Frøken — er Di ute og spaserer.“

Da gjorde hun bare et uvillig Kast på sig, tog en Sving forbi og gik videre — kanske litt fortere.

Da skriker pludselig en høi glad Stemme op like ved Siden av hende:

„Nei men du Fredens! Er det ikke dig Guldborg! — Nei men at jeg virkelig skulde få se dig igjen!“

Og foran hende stod Dagmar — strålende, med fremrakt Hånd.

„Hvornår er du kommet hit da?“

Guldborg blev glad ved at træffe et kjendt Menneske mellem alle disse vildtfremmede.

„Nei! — nå spør je rigti!“ Hun smilte sit gode troskyldige Smil.

Dagmar straalte.

„Nei, å morsomt det var å træffe dig! Er du her i Byen nå da du?“

„Ja — je har vøri her over et År nå — je kjene hos en Kjøpmain Hansen.“

„Åsså endda har vi ikke set hverandre før! Jeg har været her næsten et År, jeg er Selskapsdame hos en Familie på Drammensveien. — Ja du“ — hun blir pludselig litt rar og nervøs — „du har vel hørt, at jeg reiste deroppefra?“

„Nei — det har je itte hørt.“ Der kommer no sårt i Guldborgs Stemme. „Je har itte hørt nå hemaifrå, sea je reste je.“

Dagmar er endda mere overstrømmende elskværdig, ser ut, somom hun blir lettet.

„Jo, ser du — — nei, jeg kunde ikke holde det ut deroppe! — Nei men så blek og dårlig du ser ut da — har du det ikke godt?"

Guldborg smiler litt.

„Å — je har det full bra og — på en Måte. Du vet nå n er Tener, så er n da."

„Åssen liker du dig i Hovedstaden da?"

„Å — itte så rart lell. — Je har ingen å vara me, ser du, og da så —"

Dagmar tænker sig om litt.

„Jeg skulde rigtignok ha været borte hos etpar Veninder iaften — men —. Nei, nå vil jeg rigtignok slå en Strek over det, og så være med dig isteden!"

Guldborg smiler litt.

„Å du vet — det kain itte akkurat vara nåa Moro å vara me mig."

Dagmar stakk sin Arm ind i hendes, og de gik opover. Guldborg var glad — hun følte sig tryggere og mere hjemme i Myldret nå, hun hadde nogen å gå og tale med.

„Er de bra å være hos, de du er hos da?" spurte Dagmar.

„Det gik full an å vara hos dom. Men dom har en Sån, som er så gørstørtenes lei."

„Er n slem mot dig?"

„Ja, hain heng etter mig sent og tili og er klinet og gølei."

„Er n voksen da?"

„Ja, hain er da sikkert toogtjugu År."

„Hva er det han er forno da?"

Guldborg ler.

„Å, det kain je da itte tru, er nå."

„Er n ikke pen da?"

„Å, før Penheta kain n full klare sig, men det er da slikt et leit Liv så. Og heme heng n støtt."

De kommer op på Drammensveien.

Dagmar klænger sig helt ind til Guldborg, sier indsmigrende:

„Nå går vi sandelig ut på litt Moro ikvæld — ikke sandt Guldborg!"

Guldborg ser på hende litt vantro, ler litt.

„Å skulde det bli før nå' 'a?"

„Vi går i Cirkus! Det kan jo være morsomt for dig å få se litt av Hovedstaden også — ikke sandt? Men først må vi gå opom mig et Øieblik."

Guldborg så på hende litt ængstelig.

„Jamen går det an, je er me dit 'a?"

„Hvorfor ikke — hele Familien er bortreist, de kommer ikke igjen før Onsdag eller Torsdag. Så jeg styrer Huset alene nå, ser du!"

De kom op på et stort, renskuret Kjøkken, der Bliktøi hang på Væggen, blankt så det skén i det — gjennem det ut i et nett litet Pikekammer med to Senge, Komode med allehånde småpene Ting.

„Ja — her er det jeg regjerer da!" sa Dagmar. „Sætt dig ned da, Jåla mi!"

„Takk!" Guldborg satte sig litt undselig.

Dagmar vimset liten og nett fra det ene til det andet. Så stanset hun medétt foran Guldborg, så beundrende på hende.

„Du er jo vakker du, Guldborg!"

Guldborg blev rød, smilte blyg.

„Å — så pen som du er je full itte, men —"

Dagmar smilte koket.

„Kjære da! — Men du skulde være litt elegantere klædt." Hun knipset! „Vent litt!" Og hun fik det trabelt — løp ut gjennem Døren. Litt efter kom hun ind igjen med endel Klær over Armen, etpar elegante Støvler i Hånden.

Hun nikket til Guldborg.

„Prøv på dig dette, Guldborg — det skulde være morsomt å se, hvordan du tar dig ut som fin Dame."

Guldborg så på hende storøid.

„Ska je prøve det på mig?"

„Javisst! — bare for å se, åssen du tar dig ut, skjønner du." Dagmar gav sig til å hjælpe hende av med Kåpen, det bare Guldborg motstridende gik med på.

„Åkken ei dessa da?"

Dagmar kastet med Nakken.

„Jeg naturligvis!"

„Nei nei!" Gulborg tog kjælent og kjendte på Tøiet i Kjolen. „Nei rett før mye fint du har!" Hun så beundrende på hende.

Dagmar nikket.

„Ja her er Jenta si, som har det, som er fint her, ser du! — Slik kunde du ha det også, dersom du var lur! — Ta av dig da, Jåla!"

Og Guldborg drog virkelig av sig, fik på sig både Kjoleskjørt og Støvler. Dagmar hjalp hende.

„Så skal vi frisere os. Du behøver forresten ikke krølle dig du." Dagmar hjalp hende med Håropsætningen. Så tog de på hende Livet.

Dagmar slog Hænderne ihop.

„Nei, men så pen du blev — en ren Skjønhet jo! Nei, men du er jo rent strålende vakker du, Guldborg.“

Guldborg så nedover sig rød og undselig.

Dagmar var strålende, vimset om rask og letvint. Pludselig tog hun Guldborg i begge Armene bakfra.

„Kom nå, Jåla mi, skal du bare se!“

Hun førte hende gjennem en liten Entré, slog op en Fløidør, og før Guldborg visste av det, stod hun på bløte Tæpper i en stor rummelig Stue, der Møblerne stod så tætt, at en næsten kunde stupe i dem. Ind gjennem to svære Vinduer faldt Lyset fra Lamperne ute paa Gaten, fløt i to brede Strimer fremover Møblerne og Gulvet. Det gjorde det næsten lyst i Værelset.

Dagmar fik tændt den store Hængelampe, rullet Gardinerne ned, og det elegante Rum lå i et festlig Hav av Lys.

Guldborg slog uvilkårlig Hænderne ihop, stod høitidelig betagen som i en Kirke.

„Ånei!“ hvisket hun.

Dagmar skjøv hende frem foran Speilet, som stort og strålende rakk fra Gulv til Tak.

„Se på dig nå!“

Nei! — Guldborg stod og så og så på sig — blev ikke trætt av å se. Sanset ikke å si no.

Dagmar stod bak hende og lo skøieragtig til hendes Billede i Speilet.

„Nå! hva synes du? — Igrunden passer du ikke til å gå andet end i fine Dragter du.“

Endnu stod Guldborg og så og så — det var mest, somom hun ikke skulde kjende den Damen, som stod indi Speilet der, så ulik sig var hun. Og både Kjolen og Støvlerne sat, som om det var gjort til hende.

„Vent litt!“ sa Dagmar. Så forsvandt hun ut efter Kufte og Hat. Fik det på Guldborg.

Og Guldborg blev ikke trætt av å se på sit Billede i Speilet. Dagmars Beundring kjendte ingen Grænser.

„Du kommer jo til å stille mig rent i Skyggen du. Du kan fiske en Millionær, når du vil, du, i de Klærne.“

Guldborg lo undselig.

„Du da!“

Dagmar klasket hende på Bagen.

„Ja, så går vi da!“

Guldborg så på hende undren.

„Je lyt da full bytte om att fyst?“

„Pyt, nei da!“ Du kan låne disse ikvæld. — Så får vi fat i etpar kjække Kavalerer, da ser du. Du skal se, de blir forlibt i dig!“

Guldborg så ængstelig på hende.

„Næi — vi vil itte træffe nåa Guter.“

„Nei-nei! som du vil. Men skulde det være så farlig da. Skal man ha Moro, så må en jo ha Kavalerer, vet du.“

„Å føi da!“

„Nei — når du ikke har Lyst så —“ Dagmar slukket i Stuen.

En Stund efter gik de to raskt armiarm nedover Drammensveien.

„Du!“ — sa Dagmar om en Stund skøieragtig —

„det er Fruenses Dragt du går med!“ Hun lo høit.

Guldborg tverstanset — vettskræmt!

„Je spør å det er du seie!“

Dagmar lo.

„Ja er det så farlig da! — Kom nå Jåla mi!“

„Nei!“ — Guldborg stod og var harm. Hun vilde vende om.

De akkorderte længe om dette — indtil Dagmar endelig fik overtalt hende.

Guldborg følte det næsten, somom hun var kommet ind i en ny og rar Verden, da hun pludselig så sig selv stående inde i den vældige Cirkusbygning med alle de hundreder av Mennesker i en eneste Klynge, Hode ved Hode, Rad efter Rad i rund Ring like ovenfra og ned til den store sagflisfyldte runde Plass der langt nede i Mitten. Det gik næsten rundt for hende, og Klovnernes skjærende Stemmer og Musiken med de kraftige Valdhorn gjorde hende endda mer fortumlet, der hun stod øverst oppe.

„Er det ikke morsomt da?“ spurte Dagmar rett som det var.

„Åjo,“ svarte Guldborg åndsfraværende. Hun fik næsten ikke samlet noget, skjønte ikke nogenting av det, hun så. Og så tænkte hun hele Tiden på Klærne, som ikke var hendes!

Det blev Pause. Guldborg skjønte ikke, hvor Tiden var blit av.

„Skal vi ikke gå ut i Restauranten og få litt å kjøle os på?“ spurte Dagmar.

I Restauranten var der et Surr uten like, aldeles fuldt sat der av Folk, tykke ølfete Mænd, unge flotte Fyrer — med og uten Damer, hæse pustende Madamer, unge blekfete Tøser, unge Gutter med Skalken fremi Panden. Og Stemmerne surret i Munden på hverandre, så det var Uråd å høre Mands Mål, Kvindfolk lo og skrek.

Frem og tilbake, frem og tilbake mellem dem løp Opvartere, svartklædde og med Serviet over Armen, knækket på sig og gjorde sig til for dem, de stanset ved.

Over hele Rummet stod Cigarrøk og Ølstank stram og kvalm.

Ved et Bord, de gik forbi, hilste etpar Gutter på Dagmar, skrek til hende. Hun lo og nikket igjen — gik videre. Der fik hun se en fin Fyr, som hun gik like borttil og håndhilste på. De prækte og lo sammen en lang Stund, mens Guldborg stod genert og menneskesky og ventet. Så talte han, Dagmar hadde snakket med, non Ord til en anden en, som sat ved samme Bordet og ikke hadde sagt no før. Han reiste sig og lettet på Hatten, tog Dagmar i Hånden og var fælt bli.

Endelig snudde Dagmar sig og så efter Guldborg — hun vinket, at hun skulde komme borttil. Den, hun først hadde talt med, fandt til en Stol.

Ja — de så ut til å være non fine Karer, ganske godslige og bra Folk. Og Guldborg gik.

De reiste sig begge, da hun kom.

„Jeg skal få Lov å præsangtere“ — sa Dagmar — „det er Frøken Tuve — Fuldmægtig Holt og Reisende — ja nu har jeg desværre glemt Navnet —“

„Danielsen — Danielsen!“ Han bukket og bukket, mye værre end Opvarterne, lo og gjorde sig til.

De håndhilstes, og Herrerne var fælt blie og hyggelige, kappedes om å spørre, hvad „Damerne ønsket å drikke."

„Vin, Takk!" svarte Dagmar for begge og var strålende.

Guldborg tømte sit Glass med en Gang. Men så op og lo litt flau, da hun så, at de andre bare hadde såvidt halvdrukket sine.

„Je var tyst je," undskyldte hun sig.

Men Vinen kilte så kjølende frisk ned gjennem Halsen og gav likevel meddetsamme en slik forunderlig Varme. Hun blev het og rød i Kinderne, Øinene svartere og blankere. Og det var medett, somom hun kjendte sig så trygg. De to Herrerne talte da til hende, somom de skulde været kjendte støtt.

Danielsen var en lidlig narete Kar, gjorde sig til og lo og bukket hele Tiden. Men Holt var mere lun, han, og så messom ut til å være en finere Kar. Og han snakket mest til Guldborg.

De sat længe i Restauranten, og da de gik ind igjen for å se på Forestillingen, fulgte Herrerne med.

Men det begyndte mer og mer å dra efter med Guldborg. Musiken, Klovnernes hæse Skrik, Piskeknaldene suste hende i Ørene som en stor Fos, Hestene, de underlige Figurer dernede, hele det vældige Hav av Hoder smæltet sammen til no stort ubestemmelig noget. Men hun lo hele Tiden — lo ustanselig, så Tårerne trillet. Hun kjendte, at Holt holdt hende om Livet og hun lænet sig til ham, følte sig så varm og glad. Det var likesom en hemmelig Dør hadde åpnet sig for hende til en stor og ukjendt Verden.

Fra Cirkus gik de til en Restaurant ute i Byen. De fik Plass i en lun Bås for sig. Dagmar bad om Cigaretter, og satte sig på Fanget til Danielsen. Og da Holt lempelig drog Guldborg ned på sit Fang, stred hun ikke stort imot. Hun prøvde til og med å røke Cigaret.

Guldborg visste ikke rigtig, hvor eller hvordan hun var kommet fra de andre — hun gik gjennem endel halvlyse Gater, som hun ikke rigtig kunde gjøre rede for, hvad var for nogen. Hun kjendte sig så glad og varm, og med Armen om Livet på hende, dragende hende tætt tætt til sig, gik Holt. Der stod slik en god Lugt av Cigar — en sån Lugt, som fulgte med fine Herrer — av ham, og han sa så meget pent til hende. Stærk og kjækk var han, hadde slike pene hvite Tænder — og så godt, som han så på hende! Hun la sig tætt og tungt ind til ham og smilte, og de store mørke Øine lukket sig halvt — svart og blankt, under de tunge Frynser.

Det skranglet og duret i Vækkeruret på Stolen ved Sengen, så det næsten skulde vække hele Huset.

Guldborg vred på sig, tog sig til Hodet, gren litt — kastet sig så helt over på den andre Siden, så det knaket i Sengen. Lå med den nakne hvite Arm over Ansigtet.

Så reiste hun sig op med et Sætt — sat lysvåken med store svarte Øine og stirret sig rundt i Rummet.

Jo — det var det ørvesle Pikekammerset hendes med de nakne Vægger av skiddengrå Tapet. Der stod den lille fattigslige Kommode med hendes få Ting på — like ved Sengen. Der hang et litet sprukkent Speil over den, og på den andre Væggen et gammelt støvgråt Skilderi av Keiser Alexander den Store. — Hun skimtet det alt gjennem Halvmørket. — — —

Hun var ganske naken — ? — Å, hun kjendte sig så tung og ør i all sin Kropp! Og hun hadde slik en besynderlig rar og seig Smak i Munden.

Ånei! — —

Ånei ånei! — Hvordan hadde hun båret sig åt!

Hvordan hadde hun været! Hvordan kunde dette ha gåt for sig! Hun kunde illskrike — illskrike! Hun sat og stirret ut i Været forfærdelig forskræmt med Munden åpen som til et stort Skrik, slog ut i Rummet med knyttede Hænder, somom det gjaldt å værge sig mot en ond Ånd. — Så slog hun begge Armene om Hodet, kastet sig helt rundt, stod på Knærne i Sengen med Ansigtet ned i Klærne, rugget og rugget sig frem og tilbars, frem og tilbars. Ynket sig.

Ånei! Ånei!

Hun fór ut på Gulvet — løp rundt, så det klasket av hendes bare Føtter. En lang Stund. Stønnet høit.

Der kom barbente Skridt gjennem Kjøkkenet — så stilt, så en bare hørte det gav efter litt i Gulvet for hvert — Døren til Pikekammerset gik op. Det feiet litt av Klær. Og i Åpningen stod en svær fet Madame, søvnig, med en sid spraglet og fillet Morgenkjole slængt om sig.

Hun blev stående og måpe! Det rødsprængte morgengrætne Ansigt myste mellem Sinne og Forbauselse.

Endelig gnældret hun i:

„Er du blit gælen!“

Guldborg stod inde på Gulvet uten en Tråd på sig og stirret igjen med et tomt forvildet Blikk.

Madamen blev ved:

„Folk får jo kke sova! — Har du rømt fra Gausta, eller er det me det samre du ska dit? Det fikk da være Måte på å gjøre Kvalm åsså — vække hele Huset! — Ska du kke ha på dig noa Klær 'a!

Står ikke Jenta speller naken! Eier du ikke en Særk å ha på dei 'a Jente! Hadde det ikke vært, for det du har vært så årntli og påpasseli før, så hadde jeg jaga dig på Flækken — ja det hadde vært rekti."

Guldborg stod som før, stirret med et forvildet Blik. Så lo hun koldt og høit:

„Ha ha ha ha!"

Madamen blev endda mer forbauset, stod og ristet på Hodet.

„Joggu er hu gælen!"

Så snudde hun og gik.

Da Døren var gåt i efter hende, var det somom Guldborg medett tog sig sammen. Ansigtet fik et tungt lidende Drag. Hun klædde langsomt på sig, blev stående længe med hvert Plagg mellem Hænderne — magtesløs, som i Søvne.

Så gik hun til sit Arbeide.

Blek og stille gik hun fra det ene til det andet, svarte bort i Natten, når non spurte hende om noget. Av og til rykkte det til i hende — hun blev stående med åpen Mund og stirre, Kopper og Tallerkener skalv mellem Fingrene på hende.

Og så Klærne! Hvordan skulde hun få dem bort til Dagmar? — End om de, hun var hos, alt var attkomne og hadde savnet dem!

Da ringte det på Entreen. Hun hørte at Fruen lukket op.

„Ho Guldborg — jo Di finner a vist inni Kjøkkenet. — Guldborg!"

Guldborg fór sammen, stod og stirret mot Døren.

Det var Dagmar, som kom. Hun var glad og smilende som altid.

I Øvrebygden ligger alle Jorder drivende hvite under svære Lag av frossen Sne. Skogen står stiv og still med tunge Skavler på Bar og Kvister. Selv Lauvskogen er aldeles som nedsnedd — for der Sneen ikke har fundet noget å fæste sig til, der kommer Rimet med store hvite Frynser.

Og alle Kløfter, alle Dalsænkninger og Fordypninger er jævnet av dette drivhvite Lag av Sne. Av Skigarerne vises ikke stort mer end Staurerne.

Men på Kryss og Tværs gjennem Bygden går Veiene som dype mørkere Render mellem Sneplogkanter høie som Hus, og Stier og Småveier løper som mindre Render hit og dit opover mot Høiderne.

Solen har alt gjemt sin Skive for dem, som færdes nedi Bygden. Det flarer røtt efter den endnå over Åsryggen i Vest, og fremover Skogen, der den ligger hvit og stivfrossen under sine Lag av Sne, brer sig et svakt rødlig Skjær.

Men øverst opi Lofthuslien — den, som skrår hængende bratt ende op på Østsiden — der har de den endnå. Den farver Sneen opover Jordene, og i Stugubygningerne både på Opstad og Lofthus flammer det ildrøtt i Vinduerne, så den som ikke visste bedre, gjærne kunde tro, der var Brand.

På Bjørnstad er der stor Trablhet — ikke bare den almindelige Trablhet Lillejulekvælden. Der var likesom en større Spænding og Glæde i Arbeidet. Og overalt var der renskuret og blankt og færdig — en Dag tidligere end ellers til Jul.

Eli drev rød og varm i Kjøkkenet, stekte og braste, så der stod Duft av Ribbe og Pølse over hele Huset. Hun var glad og frisk å se på.

Margit hadde lagt fin hvit Duk på det store firkantede Bordet indi den beste Stuen, dækket nett og hyggelig. Nå drev hun og ordnet med de siste Småting. Men det var likesom hun ikke hadde Ro på sig til å være inde — rett som det var løp hun ut på Gården, stod der og gjorde Fjæl over Øinene med Hånden og så nedover Veien.

Inga Barmoen, som var der for å hjælpe til under Juletrablheten, så på hende med et stort venlig Smil i sit gamle Ansigt.

„Du er full gla, nå Bror din ska kommå?"

Margit lo — hele det friske Ungpikeansigt lyste mot Inga.

„Ja, du kain da skjønne det!" Hun stod og så og så. „Hain har da nesten itte vøri heme, n Hans, sea n reste."

„Det er da rart og det lell — det er da itte så lang Vegen."

„Ånæi. — Men det har nok itte vøri så greit å vara n Hans."

Inga sænket Stemmen hemmelighetsfuldt.

„Heill n ta denna Jinten ennå?"

„Å ja! det gjør n nok — hain Hans er itte ta dom, som skifte Sind hår Dag.“

„Har dom nåa Greie på henner nå 'a du?“

„Ja — hu ska full vara i Byn da ve. Men dom har itte hørt nå frå n lell. Det er to År sea nå, det a strauk.“

„Ja det er morske Tingen! Hu tæg det ittnå likere Mor hennes da ve?“

„Nei, det er visst akkurat likeens det. Helles før di, så er det ailler nån, som ser henner — hu flyg sta og gjømme sig, nå' det Folk kjem dit.“

„Ja, stakkars Menneskje!“

„Tih!“

Margit blir stående og lye. Jo! — der hører hun Dombjælder!

„Nå kjem dom! Nå kjem dom!“ Hun danser ind i Kjøkkenet og fortæller det. Ut igjen — nedover Jordet — benest til gjennem dyp Sne, så Skjørterne flaks om hende!

Moren kommer også ut, Tjenestjenten efter — Inga stod igjen utpå Gården — og de tre Kvindfolk står og lyer spændt efter Dombjælden, som skrangler fornøiet nedpå Veien, der den svinger opover Bjørnstadjordet.

Men Margit er langt nede på Jordet, løper så det lyse Håret flagrer om det friske lille Ansigt.

Der kommer Svarten! — stolt med løftet Hode, Manen flagrer. Den har et litet Stænk av Rim både omkring Næseborene og i Flusken.

Ånei, så staus Hans er blit! Stor og breiakslet sitter han opi Fatingen på Spisslaen. Han ler av lang Lei, da han får se hende.

„Ånei Hans! Hans!“ roper hun og kommer med begge Hænderne. „Å rart det var å sjå att dig!“

Faren sitter på Hunsvotten og virker messom endda mindre, der hans skjæggete Ansigt ser frem bak Ryggen på Hans — i et eneste Smil.

Margit får Plass på Fanget til Hans. Han sitter og holder hende med begge Armene rundt hende. De sier ikke no på en lang Stund.

Hun stryker kjælende hans Hånd med sin lille varme — den er så stor vørtin, messom så kraftig, og der er fuldt av små Hår på den, helt fremover Fingrene.

Da ler hun høit og jublende.

„Ja je skulde da ha sagt vælkømmin hematt!“

Ind på Gården kommer de i fuld Fart, og Dombjælden skrangler.

Moren ler et stille lykkelig Smil, der hun kommer dem imøte. De to andre Kvindfolk står litt påside, ler de også. Venter på, at deres Tur skal komme til å få hilse.

Og de snakker og snakker. Faren går omkring med et eneste stort Smil.

Men Margit får ikke Øinene fra Hans. Han er så stor — et rent Berg av en Kar! Så breiakslet. Og så pen, han er!

Han er så stø og alvorlig med det, ler bare litt en Gang imellem, sier litet. Nei, hun blir ikke trætt av å se på ham!

De kommer tilbords indi Stuen — Faren, Moren og de to Søskend. Og Hans begynder å fortælle fra Skolen.

Åjo — det har slett ikke gåt ham så værst heller.

Du vet — Boka har aldrig været det, som har bundet ham mest. Men det har da klart sig det også. Men i Praksis er det jussom han har været den, som kunde sine Ting. Dér var det han visste, hvad der skulde til. Og Lærerne var fælande snille. Ja, nå blev han færdig tilvårs. Da skulde han ind på Ås — jo han hadde alt tænkt ut, hvordan han skulde klare det. Det skulde de nok få visst — siden. Han hadde sat sig fore, at der skulde bli no av ham, og de skulde se, at han skulde greie det. Han visste så vel, hvordan alt skulde komme til å gå. Når han hadde sat sig fore en Ting, så hjalp det ikke, om all Verden satte sig imot, han var den Kar, han ikke gik av Veien.

Forældrene sat og lydde og lydde og kunde ikke la være å smile glade. Og Margit så og så på ham. Han var blit så voksen i Pratet, og så rolig og stø. Der lyste Vilje av hele Ansigtet. Hun kunde så godt se det for sig, alt han fortalte, hvordan han fik det til.

De talte videre om Farens Affærer. Han fortalte, han hadde stridd og fåt unna sig endel Gjæld — han tænkte nok ved Guds Hjælp — at han skulde få det så nogenlunde på Fote igjen. Og når Hans blev færdig med sine Skoler, så vilde nok han kunne rette på meget og mangt. De kom tilbake til Hans igjen.

Da sa Moren — hun så på ham med et litet, halvt skøieragtig, halvt bekymret Smil:

„Du tenkje full itte mer på henner Guldborg nå da ve?“

Hans reiste sig brått — blev så rar og gusten i Ansigtet — drog tvært ut.

De andre blev sittende og se på hverandre. Det blev så rart og stilt mellem dem.

En liten Stund efter kom en ung smækker Jente listende over Gårdsplassen i Halvmørket, til Stalden — hun visste fra gammelt av, at Hans gjærne gik dit.

Hun kastet sig ind til ham gråtende.

„Stakkars, stakkars dig, Hans!"

Der lå grått stilt Tusmørke over det store lågloftede Kjøkken på Lofthus. Det eneste, det lyste litt av, var en liten svart Parafinlampe i en Ståltråd over det lange Bordet, Arbeidsfolkene pleide spise ved. Men den nådde ikke længer end litt fremover Gulvet. Komfyrdøren stod oppe, det spraket og brandt indenfor og lyste rødlig fremover Platen foran. Ellers lå Rummet i Halvmørke.

Der stektes og brasedes på Komfyren, så det lugtet fristende av stekt Ribbe. Men det var det eneste som kunde få nogen til å tænke på, at det var Julekvælden på Lofthus.

I en Krok av Kjøkkenet stod en Dør oppe til Stuen, der Lys ikke var tændt endda, så Mørket gren en imøte gjennem Åpningen.

Og de tre Kvindfolk, som gik omkring og hadde det trabelt i Kjøkkenet — to Tjenestejenter og en liten mager Kone — var almindelig hverdagsklædde. Og de sa ikke mange Ordene, non av dem.

Men ikke før var Konen gåt ut et Erend, så blev Jenterne stående ende op og ned og se på hverandre.

„Detti var jamen en rar Julkveill!“

„Ja!“

„Du ska rigti unners, å n Ener heill teil hæss ikveill!“

„Å — hain! — hain ligg full neri Vega en Stan og søv.“

„Ja — hviss n bære itte er hoss n Olea Svebakka så!“

„Kainskji det! — det kunne full vara artugt å vara hoss ei ta di andre Kjæringom sine en Julkveill òg.“

Olaug kom ind igjen.

„Je skjønne itte, å det blir ta a Ener ikveill, je?“ sa hun stille og messom mer til sig selv end til dem.

„Ja — vet je itt, je —“

Der blev stilt, hver drev med sitt.

Da banket det på Døren — ganske sagte.

De tre Kvindfolk blev stående og se på hverandre i Forundring og Forskrækkelse.

Døren gik op. Ind kom en fin Bydame — hun likesom sneg sig ind med listende Trin, lukket Døren efter sig og blev halvt uviss stående ved den.

Kvindfolkene i Kjøkkenet blev endda mer forundret. Den ene av Jenterne satte frem en Stol.

„Nei!“ — Hun så på de andre — „det er a Guldborg!“

Moren satte i et litet rart Skrik, datt ned på en Stol.

Da fór Guldborg frem, kastet sig med Hodet i Fanget på hende — hulkende.

„Å, Mor, Mor!“

Slik blev hun liggende længe. Moren strøk og strøk hende — over Akslerne, Nakken, Kinderne — gråt og lo om hinanden.

Der blev tændt Lys i Storstuen. Bordet blev dækket med fin hvit Duk. Nå viste der sig å være adskillig av god Julemat på Lofthus.

Og Olaug gik omkring og stelte, så lett, som ingen hadde set hende på mange År. Hun hadde endog fåt en fin svak Rødme i Kinderne.

„Og så fin du har vørti da, Jinte!" sa hun, og hun tog beundrende og kjendte på Tøiet i hendes Kjole, undersøkte Kåpen, Hatten, lot en fin Kjæde, Guldborg hadde rundt Halsen, løpe kjælent gjennem sine Fingre.

Guldborg sat med et halvt fraværende Smil og lot hende gjøre det. Moren smilte og snakket.

„Det har rigti vørti Bydame ta dig, mene je!"

Der kom tunge klampende Ben uti Gangen, snublet i hverandre — stupte visst. Så fandt det Klinken, rev op Døren.

Dér blev Ener Tuve stående, så sig omkring med et underlig forvildet Blik, svaiet frem og tilbars med Overkroppen.

Guldborg reiste sig, stod og så på ham. Fra ham på Moren.

Ener kom et Skridt frem — lot Døren stå. Så lo han rått.

„Jaså, di driv og ture Jula her!"

Olaug skulde likesom hysse på ham:

„Ser du itte, a Guldborg er attkømmin!"

Ener så op og ned over hende, fjollet.

„Jaggu er a det, Get!" Han tog etpar Skridt mot hende, rakte frem Hånden — han var fæl å se på, Siklet hang ham i Skjægget.

„Kveill, Jinte — glædli Jul!"

Men Gulborg vek bakover, så foragtelig på ham — næsten rædd.

Ener blev sint.

„Hm —? — er du førgo teil å helse på Far din!"

Moren stod rædd ved Guldborg, puffet hende i Siden.

„Hels på n da!"

Guldborg stod som før.

Da trampet Ener i Gulvet så det sang. Skrek:

„Er du førgo teil å helse på Far din, spør je!"

Gulborg gik baklængs mot Kjøkkendøren, så på ham som før.

Ener tog etpar raske Steg efter, hugg efter hende med Næven.

„Svar mig, Førkje!"

Men Guldborg skvatt unna — ut gjennem Kjøkkendøren.

Moren skyndte sig efter — rædd så hun skalv.

Guldborg var alt langt bortpå Gården, da hun ropte på hende. Det var så mørkt så hun næsten ikke kunde skimte hende.

„Å vil du hein Guldborg?"

Guldborg stod og gråt.

„Je vet itte."

Moren kom like borttil, holdt hende i Armen.

„Du kain itte gå! — Guldborg mi!"

„Je lyt!"

„Bli me oppå da! Vi går stilt! Hain høre itte, så full som hain nå er."

Guldborg stod litt.

„Ja, kom da!" hvisket hun.

Både Mor og Datter tog av sig på Benene ute på Trammen, listet sig sagte sagte ind og op Trappen. Kom til Guldborgs Kammers, som var som dengang hun forlot det.

Her blev de sittende ved Siden av hinanden på Sengen, sat vettskræmte og lydde. For nede drev Ener og ramlet og rumsterte, bandte og dominerte.

„Å er Børsa hæs!“ skrek han. „Je ska skjøte a! Je ska skjøte a — fordømmede Mægga!“ Han gjentog og gjentog det, snublet i Stoler, kastet dem omhverandre — hørtes det ut til.

Mor og Datter krøp endda tættere ihop i Mørket, gråt og var rædde.

„Å Mor! — å ska je gjøra ta mig — je vet itte, å je ska gå hen!“

„Gå te Bjønnstad, du Bån! Der blir du nok mottîn — væl òg.“

Guldborg tænker sig om et Øieblik.

„Ånei, je kain itte det, ser du?“

„Jo — hu Æli er så snil så — ja n Helmer og før det. Dom er så snille båå — bære gå dit du, Båne mit! Åsså er n full heme, n Hans òg, nå me Jula er.“

Atter tænker Guldborg sig om.

„Nei det er umuli — je kain itte det!“

„Å jo da! Likt mig ti det nå!“

„Hadde bære itte n Hans vøri heme så.“

Moren blir undren.

„Je mente — je trudde — det var nå milla dig og a Hans, je?“

Gulborg likesom værger for sig med Hånden.

„Nævn itte n Hans!“

„Jamen —? Heill du itte ta a Hans lenger 'a?"

Guldborg bare rister på Hodet, hendes Øine glinser store og svarte i Mørket.

Moren er bekymret.

„Je trur det blir en bra Kar ta a Hans. — Har n gjort dig nå' 'a?"

„Tal itte åt mig om n Hans!"

Nede blir Ener værre og værre, bander og huserer, så det høres fælt ut — nå slår han nok ut Vindusruterne, det klirrer og klinger i Glass, så det skræller og durer i hele Huset.

Moren korser sig.

„Ånei, detti er fælt!"

Guldborg reiser sig fort.

„Nei! — je lyt kommå herifrå! — Ånei — åssen er det du har det 'a Mor!"

Olaug reiser sig også — ber:

„Gå te Bjønnstad da, Bån! Likt mig ti di nå! — så er du snil og da!"

„Ja — kanskje —"

Hun følger hende til Døren.

„Hain angre det imårå, da n blir ædru att — du kain trygt kommå hematt imårå!"

Guldborg står og gråter stille.

„Å Mor! — je vet itte, å je ska gjøra ta mig!"

„Gå te Bjønnsta, Bån!"

„Ja — men sea!"

„Du lyt vara heme hos Mor dine, Bån!" Hain blir itte slik ve dig sea!"

Guldborg lister sig forsigtig — forsigtig — ned Trappen, kommer ut gjennem Svaldøren — utpå Gården — barhodet og uten Yttertøi.

Hun står litt.

Så går hun raskt nedover Jordet, kommer på Veien, som bærer utover Bakkerne.

Da hun kommer ned på Gården på Bjørnstad, er hun heldig. Der kommer akkurat en Jente gående fra Kjøkkenet med Lykt i Hånden. Lyset flakker og flakker bortover Sneen, eftersom hun slænger Lykten. Jenten går bortover til et litet Hus i ene Hjørnet paa Fjøset, og Guldborg ser på hendes spæde Bygning, at det kan ikke være non anden end Margit.

Hun roper.

Jenten stanser, løfter Lykten, så Lyset skjærer Guldborg i Øinene.

„Ja —“ svarer hun noget undren. Hun blir stående. Så får hun se, hvem det er.

„Nei, je spør, om det er du!“ Det friske lyse Ansigt ler Guldborg glad imøte.

„Ja, du synes vel, det er et rart Besøk — nå om Julkveiln — men —“

Margit smiler sit gode åpne Smil.

„Åneida! — Je skulde bære — Ja vi går inn da! Værsågo!“

Men Guldborg tar hende i Armen.

„Nei, je blir me dig, je!“

Og de går armiarm nedover Gården. Guldborg fortæller alt, og de to unge Piker sitter og snakker en lang Stund.

Det er ikke frit for det blir litt Forundring på Forældrene, da Margit kommer ind igjen med Guldborg — barhodet og uten Yttertøi —? Men de tar godt imot hende, og ser ut til å være glade ved å se hende.

Men den, som undrer sig mest, er Hans. Sommetider skyter rene Glædesbølger op i ham. Men da han hilser på hende, synes ingen rigtig, de kan se no på ham.

Guldborg er undselig, sitter og ikke sier stort. Hun ser og ser på Hans, så hun aldeles glemmer, hvor rart det er, at hun er her nå. — Ånei, så staus han er blit! så bredskuldret og kraftig!

Eli Bjørnstad kommer ind igjen efter et Erend i Kjøkkenet, stanser smilende foran Guldborg.

„Du kjem full itte hau Fystgongen du var her nå? Du skulde bære set, før en dokkene pen Jintonge du var! — Ja du er da pen nok nå og lell! Og så fin du har vørti da Bån! Nei nei!“

Og både hun og Margit driver og undersøker og betragter hver enkelt Ting av det hun har på sig, undres og spør, Margit er fra sig selv av Beundring.

Guldborg sitter der halvt smilende, halvt alvorlig — en hel Hær av Tanker glider stilt og sorgfuldt gjennem hende. Det er så rart å sitte her og kjende alle disse snille velmenende Mennesker om sig — det er da aldeles, somom de skulde være hendes egne Forældre og Søskend! Nei hun har aldrig visst, at Margit var så god — hun kunde næsten ha Lyst til å ta og kjæle hende! Og Hans! — han sat der så stø og alvorlig, der lyste Vilje av hvert Trækk i hans Ansigt. Og allikevel var han så pen — de små mørke Bartene klædde ham så godt. Men han hadde næsten ikke sagt et Ord til hende endnå. — Å Hans! —

Atter så hun bort på ham. Hun møtte hans Øine — de stod varme og alvorlige — næsten sørgmodige like på hende en Stund, hun kunde likesom ikke få sine fra dette Blik, så længe han så på hende.

Da hun endelig tog dem igjen, la hun Mærke til, at Margit hadde set både på hende og Hans — hun smilte litt skøieragtig, strøk Guldborg lindt over Håret.

Men Guldborg blev sittende og se sig i Fanget — blev rød og kjendte det mest, somom hun skulde ha gjort no galt.

Da Eli siden hadde et Erend ut i Kjøkkenet, gik Margit efter. Om en Stund kom de begge ind igjen, og Eli kom like borttil Guldborg, smilte venlig.

„Du kain skjønne det du kain mer enn gjinne få vara her, Bån!“ hvisket hun. „Så lengi du vil og det,“ la hun til litt høiere — hun smilte litt bort til Hans.

Guldborg blev endda rødere.

„Du kain ligga me n Margit, du, ma.“

Så hvisket hun igjen.

„Du har full kanskje itte fåt dig nån Mat heill du da?“

Guldborg så ned.

„Jo, Takk — je har da det.“

„Så morosamt der var å træffe att dig!“ sa Margit. da de drev og klædde av sig uti det vesle hyggelige Kammerset hendes.

Guldborg sa ikke stort — hun var så overvældet av å tænke på alt. Hun kjendte sig likesom så trygg her. Borti Kroken stod Ovnen og duret jævnt og varmt, der stod en lun og hyggelig Seng ved Væggen med rene hvite Klær, og snille velmenende Folk hadde hun omkring sig.

Derinde ved Siden av hørte hun Hans — hans Steg lød faste og sikre, mens han gik frem og tilbake på Gulvet. — Å Hans! — Hun hadde aldrig set nogen, hun kunde bli så glad i! Hun faldt aldeles i Tanker, så hun ikke la Mærke til Margit, som gik og beundret og roste alt, hun hadde på sig. Rett som det var blev hun stående længe med et Plagg mellem Hænderne — så ut i Været med store fraværende Øine.

„Du er så stille ta dig, du Guldborg,“ sa Margit. „Er du lei dig?“

Guldborg svarte ikke på det. Der glimtet en Tåre i hvert av hendes Øine.

De to unge Jenter kom tilsengs ved Siden av hverandre — Margit liten og fin med lyst Hode, Guldborg stor og fyldig med en Mængde mørkebrunt Hår flommende utover Puten.

De la sig tætt og varmt sammen. Margit lå og pratet og pratet.

Så slukkte de Lampen. Det blev bare halvmørkt i Rummet. For gjennem Glaset fløt en hvit rislende Månestripe indover Gulvet. Og i Ovnen duret og brandt det, så det lyste røtt gjennem Glotterne.

Med en Gang kastet Guldborg sig om Halsen på Margit.

„Di er så snille ve mig aille sommen her!“ sa hun. Margit kjendte at hun gråt.

Hun la sig godt ind til hende med Kinden like ind til hendes, endda hun blev våt av hendes Tårer. Slik lå de længe.

Om en Stund reiste Margit sig.

„Ska du gå nån Stan?“ spurte Guldborg.

Margit var så lys og glad i Stemmen, der hun stod frempå Gulvet liten og fin i sit hvite Linnet.

„Je ska bære ut litt,“ sa hun. Hun tog på sig en Stakk. Straks efter listet hun med lydløse Skridt ut gjennem Døren.

Hun gik gjennem Storstuen, som stod tom, åpnet varsomt Døren til Hans.

Der var også slukt og mørkt.

„Hans!“ hvisket hun lågt.

Hans, som lå våken og undredes, hvem kom, reiste sig op i Sengen.

„Kjære er det — du Margit?“

Margit løftet Hånden advarende i Været. Hvisket: „Ja.“ Kom nærmere. — „Gå inn åt n Guldborg da ve!“

Hans så på hende — undren.

„Er du gælin! — Det går itte an det ser du.“

„Åjoda!“

Hans var tvilende.

„Nei, du kain skjønne, det itte går an lell!“

„Å jo — hu har det så vondt så stakkar.“

Hans sitter en lang Stund — uviss.

„Har a bedt dig gå etter mig ’a?“

„Nei, det har a nok itte — men —. Å, hu har de så vondt — hu ligg og græt. Je syns Synd på a je. — — Ånei å pen a har vørti du! — så staus a er, og så mye pent a har!“

Hans sitter i Sengen i store Funderinger.

Margit blir ved overtalende:

„Je legg mig her, je! — Je vet, a er gla ti dig — je har skjønt det på a i hele Kveill, je.“

Hans sitter uviss, næsten færdig til å stå op.

„Jamen — går det an det ’a, syns du, Margit.“

„Jada! — Dom går da åt Jinten sine andre om Kveilla! Det er ingen, som trur nå’ gæli om døkk før det.“

„Nei — før det så —. Ja, gå inn i Stugua, teil je får på mig litt da.“

Litt efter kom Hans listende ind i Kammerset til Guldborg.

„Guldborg!“ hvisket han.

Hun lå ganske stille. Der lå en egen varm og sødlig Duft over Rummet.

Hjertet banket i Hans, så det måtte kunne høres over hele Kammerset, da han på listende Trin kom bort til Sengen.

Han la Hodet sit ned til hendes — stilt og godt. Det var endnå vått av Tårer.

„Er det vondt åt dig, Guldborg?“ sa han.

Hun svarte ikke. Han kjendte hendes Barm gik — høi, tung og het.

„Du er itte sint på mig, før det je kjem ve?“ Han fik fat i hendes Hånd — den var så varm, så den næsten brandt.

„Nei.“ — Det var bare såvidt han kunde høre det.

Da tog han hende om Hodet og kysset hende. Klemte hende til sig.

„Å Guldborg, kjære Jinta mi!“

Hun støtte ham fra sig medett, somom hun skulde ha brændt sig — blev sittende opreist i Sengen.

„Nei Hans! gå frå mig!“ kom der næsten som et Skrik. „Å kjære dig, gå da!“ Hun faldt tungt tilbake igjen.

Han reiste sig, blev stående frempå Gulvet — fortumlet. Han skjønte, at hun gråt.

Han kjendte det næsten, somom det blødde i Bringen, kastet sig frem til hende påny.

„Å Guldborg, Jinta mi — je heill så ta dig!“

„Å, du lyt gå, Hans!“ bad hun, som i stor Nød.

„Je — je vil dig ittnå Vondt, je, da Guldborg! Trur du det 'a, Guldborg?“

„Nei, je vet det, Hans! — — Men — je — je er itte slik je nå, så du er tent me å få mig.“

Der blev dødsstille en lang Stund — ingen av dem rørte sig.

Endelig spurte han — han kjendte Ordene isne i sig:

„Er det nå gæli me dig 'a?“

„Nei — itte det, du mene nå. — Men — å je har steilt mig så gæli så!“

Han lå påknæ foran Sengen, klamret sig til hende.

„Det hjælp itte å du har gjort — je heill så ta dig — har hølli ta dig støtt! Ailt je har gjort, har je gjort før dinne Skull —. Har det gåt trått og vøri tongsamt, så har je tenkt på dig! Je har tenkt — je har itte vøri gofør å tenkje ainne — heill det, at når je engong vart fælu og hadde fåt en go Post, så skulde je ha dig. Støtt — like sea je var bære en Smågut, var det akkurat, som nån sa åt mig det, det var dig, je skulde ha. — Å je heill så ta dig! — Guldborg mi! — —"

Han lå med Hodet i Klærne over Fanget hendes. Hun sat og stirret med store rare Øine ut i Rummet — rugget frem og tilbake med Overkroppen.

„Det kain ailler bli nå milla øs, Hans!"

„Kjæm du itte hau før i Tia, Guldborg!"

„Nævn itte det, Hans!"

„Har du glømt aildeles av mig, mea du har vøri inni Byn 'a?"

„Nei, det har je itte — je har kømmi hau dig støtt je — men — — å det er så mye, en kain kommå ut før inni der. — — Ånei je skjønne itte —"

„Jamen det hjælp itte — je heill ta dig, je, ser du, Guldborg."

„Å Hans — du vet itte —. Nei, gå da, Hans! — Gå da, så er du snil!"

Hans reiser sig, raver etpar Skridt bortover Gulvet — somom han skulde været fuld. Så snur han sig, står og ser på hende.

„Å, Guldborg!" Han vil bort til hende igjen.

Da holder hun begge Hænderne frem — avværgende.

Han står litt.

„Ska du vara her nåa Ti 'a, Guldborg?"

„Je vet itte."

Han går sagte ut.

Men Guldborg gråter, somom hele Brystet skulde sprænges.

Der skal være stort Bal på Lamoen, og Guldborg er bedt.

Nå driver hun og lager sig til oppå sit lille Kammers på Lofthus. Hun må skynde sig, for om en liten Stund kommer Jon Opset og henter hende med Hest.

Det er såmange Slags Tanker, som kommer over en, når en slik driver og lager sig til for å ta til Bals. — Men hun er da glad også på en Måte.

Hun trækker den fine hvite Balkjole på sig, står og ser sig i det lille Speil over Komoden.

Å, hun er da pen da! Hun skal nå bli både den peneste og den fineste på Lamoen ikvæld da! — Hun snur sig og vender sig, retter på en Fold her, glatter ut en Skrukk der. Så tar hun frem to fine Ringer av en Æske, sætter dem på Fingrene, tar Kjæden om Halsen. Nu manglet det bare en Rose i Håret. Søren at en ikke kunde reise barhodet tilbals her som inde i Byen!

Endnå en Stund står hun og ser sig i Speilet. — Joda! —

Så kommer hun ned. Både Moren og Jenterne slår Hænderne ihop, blir stående ende op og ned i stum Beundring.

Og Guldborg blistrer og svinger sig.

„Du er gla og ikveill da, Guldborg?“ Moren rører lindt ved hende med Hånden.

„Ja, skulde jeg ikke være gla ikvæld kanskje, når jeg ska på Bal!“ Hun blistrer. Og Jenterne ler.

Da hører de Dombjælder utpå Gården. Guldborg skynder sig å få på sig Yttertøiet.

Litt efter kommer Jon Opset ind, liten og dukknakket.

„Er a fælu, a Guldborg?“

„Ja — hu er visst det,“ svarer Moren — hun står litt forlegen.

„Ja, jeg er færdig, Jon!“ roper Guldborg opi Trappen, hun kommer stormende ned, næsten like på ham.

„Å deilig det ska være å komme ut og kjøre!“ Hun er i strålende Humør. Og Jon smiler og smiler over den Ære, som blir bevist ham ved, at hun skal være med ham.

Og Moren smiler.

Ute sner det stilt og lett i mildt vinterlig Vær — det yrer og yrer i Halvmørket.

Over hele Bygden titter der frem Lys i Lys, somom hundre små Stjerner var drysset ned i det uldne grå Mørke dernede.

Guldborg og Jon kjører benest til — Vinterveien over Skogen. Det er så mørkt og dødt alt derinde mellem de høie tilsnedde Graner.

Og Sneen lægger sig fin og hvit — bløt som Plyss — ned overalt, hænger sig i uldne Dotter på Baret, lægger sig stilt i Veien. Men indimellem Granlæggerne svartner det stygt som av mørke Huler.

Hesten er kjipen, skyter Været og langer avsted, så Dombjælderne skrangler, så det er en Lyst, smir Høverne og rister sig i Skjækerne.

Guldborg sitter godt og tætt indpakket i Kåpe og Skindtøi, læner sig bakover og kjender, hvordan Snefnuggene smelter på hendes Ansigt.

På Lamoen lyste det stort blankt og festlig ut i Kvælden fra alle Vinduer — både ovenpå og nede — så det var næsten lyst omkring Bygningen. Og av lang Lei hørte en Felespil og Dansetrin og Låt. Skygge efter Skygge svævet forbi Ruterne.

Med en Gang Guldborg kommer ind, blir hun rent kringsat av unge Jenter. Alle skal de hilse på hende, alle skal de ta og føle på hendes Klær. Gutterne kommer også — en for en — hilser, spøker litt og går igjen, men har vondt for å slippe Øinene fra hende siden. Stolt og vakker står hun og stråler imellem dem, prater og ler og fortæller. Og vet, at hun er den peneste dér ikvæld! Det store mørkebrune Hår er flot og bymæssig opsat — står så godt til hendes hvite Kjole. Ansigtet varmt og friskt.

Hele Kvælden sværmer Gutterne om hende, og hun danser og danser uavbrutt. Vel den ene har sluppet hende, kommer en anden igjen. Jon Opset går dukknakket og liten omkring og prøver å få en Dans med hende. Men hun er da optat støtt! — Dér da vel! — Hun slapp netop fra ham Erik Skogstad. Jon skyndte sig bort. — Nei, så —! Ikke før var han kommet like borttil hende — skulde akkurat stille sig til å bukke, så danser Håkon Elverhøi avsted med hende! Fan òg! — Det var da ham, som hadde hende med sig!

Men borti et Hjørne for sig selv står en høi, breiakslet Kar og læner sig til Væggen med den ene Hånd til Kinden. Han følger Guldborg med Øinene hele Tiden — ser på hende med et rart sørgmodig Blik. Den eneste, som ikke ser det, er Guldborg. Hun er også den eneste, som ikke lægger Mærke til det, da han om en Stund går ut.

Guldborg er blit varm og svett. I et Øieblik, da hun tror, ingen ser hende, smutter hun skyndsomt ut — blir stående i den store Svalgang rød og anpusten og vifte sig for Ansigtet med Lommetørklædet — puster ordentlig ut. Det er mørkt omkring hende.

Men like efter kommer en anden Jente.

„Nå da, endli!“ roper hun glad og rækker Hånden ut. „Vil du itte helse på mig 'a?“

„Åjoda — men jeg ha kke set dig før jeg.“

Den andre ler.

„Det er fælt som du er i Vi'n!“

„Syns du det.“

„Ja, det syns je da rigti og det!“

Guldborg vifter sig, ler fornøid.

„Åja!“

„Åssen likje du dig inni Hovedstaden 'a?“

„Takk — storartet!“

„Ja du gjør full det! — Har du mye Moro der da?“

„Åja du — jeg har ordentli mye Moro derinde! Mange kjække Kavalerer da, ser du — og mye Leven! — Jo da!“

„Og så fin du har vørti! — je har nok set på dig, ser du. — Åkken har du fått denna Medaljongen ta 'a? — og Armbånne?" Hun tar på hver enkelt Ting.

„Av Kjærsten min!"

„Je spør! — har du fåt Kjærest inni der òg 'a?"

„Jada. — Jeg har Bilde a' n i Medaljongen. Det er en kjækk Gutt det, ser du!"

„Nei er det saindt 'a du! Hainnom får du rigti læ mig få sjå! — Å er det hain er før Slag 'a?"

„Han er Handelsfuldmægtig."

„Nei je spør! — Får du så mye ta hainom 'a?"

„Alt jeg ber n om."

„Nei, hain må vara snil! — Få je sjå n da!"

Hun drar med sig Guldborg frem i Svaldøren.

Men Guldborg holder næsten på å tumle bakover, blir stående som fjættret og stirre.

I Svaldøren får hun se i en bred kraftig Rygg, som hun bare kjender så altfor godt, idet han som eide den, gled stilfærdig ut.

Men han kom straks tilbake igjen.

„Je har itte sti her og lurt på dig je, Guldborg — je bære sto og veinte på å få tala ve dig. Men så kom a Julia," sa han stilt og alvorlig. Så gik han.

Men Guldborg stod igjen så fattig — så fattig.

Der kom en Spisslaskjyss i fykende Fart opover Bygden — fra Stationen.

Opi sat en diger gråskjægget Kar i Ulvskindspels, på Hunsvotten en ung Spræking, som ingen visste, de hadde set før. De var nok fulde begge to — de svaiet frem og tilbars, der de sat.

Hesten var rimet, og Bjælden så frossen, så det næsten ikke var Klang i den. Men fort gik det, så det aldeles kvén om Ørene.

„Di var den værste, jeg endnå har set, til å kjøre!“ sa han, som sat bakpå. Han bøide sig fremover til den andre.

„Ja, du får nok tåle det, ska du aka med mig, Get!“

„Joda — gudbevars!“

De kjører en Stund. Så spør den gamle:

„Å var det nå du hette att?“

„Jansen.“

„Jansen, ja! — Du kjem frå Byn du nå da?“

„Ja, jeg gjør så.“

„Jaså. — Har du snøti Kassa der 'a, sea du vil opi her?“

„Ja — det også.“

„Ja det er det sommå — je likje dig. Her har du Hainna mi!“

„Her har du mi!“

Den Gamle sitter og holder den andres Hånd, så han ikke får den igjen.

„Er du så fin, du bruke Hansker òg 'a? Det er Fan så fin Bestyrer vi får på Haindelsføreninga nå! — Men det er det sommå, vil du ha en Dram?“

„Jeg sir Takk!“

Han får op Flasken.

„Her! — ta dig en, så du kjinne det nå!“

„Men du må stanse, hvis jeg skal kunne drikke!“

„Du er en Kloss! Je ska drekke a tom, om je kjørde i Stuttkjære gjønom ei Stenrøs!“

Han tværholder Gampen, så den bråstanser.

Den unge drikker.

„Å var det du hette da!“

„Det ska du tidsnok få visst, din Kop! — Her i Bygden er det ingen, minner dom vet, å n Ener Tuve er før en Ulv!“

„Nei, det ser du mig ut for!“

„Du er n bra Kar! — du er dø og pine en bra Kar! Dig likje je! Ska vi ta 's en liten en teil, mea vi heill på? Her — ta Flaska!“

Han sitter og ser på, at den andre drikker.

„Føi Fan skjin før en Fyllhun du er 'a!“

De kjører videre. Ener blir ved:

„Det er je, som har fåt istainn Haindelsføreninga opi der, ser du! Hain Ener Tuve er itte sputte bak en Vegg! — Åslags Butik er det du har sti ti inni Byn 'a?“

„Manufaktur.“

„Å Fan! Det er ingen Unner, du kain vara så fin da! — Nå ska je seia dig nå — du kain bli me hemåt mig ikveill du.“

„Jeg sir Takk!“

„Ja je ska førtælja dig nå — je har ei Dotter heme je.“

„Jaså, har du det! Det må være et rart Dyr, når a er Datter di.“

„H—m— nei Get — hu er Fan itte så unnerli! Så pen Jinte går itte her i Bygden. — Hu er itte lik mig, ser du.“

„Nåja, da så!“

„Hu har vøri i Byn, hu og, ser du. Hu er så pen, så du blir blek, når du får sjå a. — Bli me mig hem, ska du få sjå på a!“

„Jamen det nytter vel ikke for mig, når a er så pen. Hu er vel forlova før.“

„Nei, føi da! Det er en Skvip, som har fløgi og fridd på a, men nå har n dri på Lainnbruksskula att hain.“

„Hvem er det, som har vært Bestyrer av Handelsforeningen før da?“

„Det har bære vøri nåa Knetuter, som itte har førstî nån Tingen. Je har bikkjejaga dom, ettersom dom kom.“

„Å Gud fri — det blir ikke godt å være mig da!“

„Jo dig! Je ser det på dig, det du greie det. — Vi ska sulre å ha det rigti jement ihop. Åssä kain du få steille litt me n Guldborg iblaint òg — jo da vi ska nok klare det.“

„Joda, det er lyse Utsigter.“

„Ja, vi drekk da! Je likje dig, je! — Ja du blir me hem åt mig da?“

De kjører opover Bakkerne til Lofthus.

Jansen må av og til ta i Ener, så han ikke skal stupe, da de går ind. Ener er fælt bli.

„Her kjem je me en Frier åt n Guldborg, je!" sier han, da de kommer ind i Stuen.

Konen blir litt underlig, ser urolig mot Kjøkkenet.

„Å er a Guldborg hæss! — Je vil bære, n ska få sjå a je!"

„Nei, hu har lagt sig hu — Klokka er da over tolv," svarer Konen forskrækket.

„Be a kommå ner! — Det er den nye Bestyrern på Haindelsføreninga, som vil sjå a, sei!"

„Nei det haster ikke før imårra det!" sier Jansen overtalende.

„Joda! — Du kain gå opåt n!"

Konen stiller sig i Døren rædd.

„Nei men Ener da!"

Men Ener står på sit.

„Jo da! — Je ska bli me dig je! Kom hit me ei Lampe, Kjæring!"

„Nei men Ener da!" Både Konen og Jansen overtaler og godsnakker, og da Olaug tilslutt — for å få ham til å tænke på no andet — finder frem Flaske og Glas, gir han sig.

„Jaja, lag istain ei Seng åt denna Karen da — kain di det 'a!" sier han ærgerlig.

I et litet Bjørkholt like nedved Sjøkanten sat en lysklædd Jente med Hånden under Haken. Hun sat så i sine egne Tanker og nynnet. Så rett ned i Vandet med store underlige Øine.

Hun hadde tat av sig Hatten. Den lå ved Siden av hende på Bakken. Det store brune Hår faldt i fyldig Flom om det vakre runde Ansigt. Barmen var høi under det hvite Liv.

Bjørkskogen gik helt ned til Sjøkanten, der hun sat, og hængte det unge lysegrønne Lauv i kjølende Flætninger over hende. Det kvitnet på de smækkre Lægger indover i Skumringen.

Sjøen lå blank og stille utover — kjølig å se på nå i Kvældskjøligheten. Over på den andre Siden stod Stabburet på Sjøstad like nedtil Stranden og speilte sig i den i en langagtig rød Stripe.

Det var så stilt så stilt alt.

Men langt borti en Vik av Sjøen lød raske taktfaste Åretak. Det gav et litet Dunk for hvert et av dem, som likesom fyldte hele Kvælden.

Det var dem Guldborg sat og lydde efter.

Forresten var det nå rart, at hun sat her og bidde ikvæld igjen. Hun hadde sagt til sig selv, at det skulde være Slutt med denne Flugten. Det var ikke rigtig av hende, nei det var det ikke det.

Og denne Jansen måtte da Guderne vite, hvad var forslags Fyr. Men han var forfærdelig morsom å være sammen med — om han undertiden kunde være nokså nærgående og lei. Men det gik ikke rigtig an å bli ordentlig sint på ham heller, for just som en holdt på å bli det, så slog han det bort i en lett og morsom Spøk, så en måtte le med ham.

Men han var en farlig Kar å være sammen med, Jansen. Hun hadde aldrig været ute for nogen, som kunde få slik Magt over en — bare han så på hende, var det somom det gik gjennem hende. Han hadde slike rare Øine. Og pen var han — høi og staus med ramsvart krøllet Hår. Og det var ingen Dukkemand. Det rent stod Mandskraft av ham! Å, hun kunde — ja! — —

— ‚Je har itte sti og lurt på dig, Guldborg — je bære sto å veinte på å få tala ve dig. Men så kom a Julia!' — — Med en Gang stod et andet Billede for hende — en høi breiakslet Unggut. Ordene kom stilt og alvorsfuldt. To varme mørkeblå Øine så på hende — truværdige — så fulde av Sorg. Og hun kjendte atter dette forlatte over sig, som hun hadde følt dengang — som hun hadde følt så mange Gange siden.

Nei! det var ikke rigtig av hende, slik som hun fløi med Jansen — endda hun visste, det ikke kunde bli mellem Hans og hende.

Men en måtte da nogen være med. En kunde da ikke holde sig aldeles for sig selv. Hun stod da ikke til Regnskap for nogen for det, hun gjorde. Hun strakte den ene Armen ut med en Følelse mellem Velbehag og Tungsind.

Så satte hun sig tilrette igjen med den ene Hånd under Haken, smilte litt ved sig selv — og begyndte å nynne igjen.

Nu var Båten like utpå der. Han, som sat i, hadde alt set hende og svingte Hatten. Hun viftet tilbake med et Lommetørklæ — ganske skjødesløst, med Hånden under Haken.

Ikke før han kom like borttil og la Årerne ind så det ramlet, reiste hun sig.

„Dette er jo den rene Idyl det!“ sa Jansen, — „å ligge herute å ro. En kunde jo næsten drømme sig til Kristianiafjorden igjen, og glemme, at en befinder sig i Verdens værste Avkrok!“ Han rakte Hænderne ut til hende. „Kom i mine Arme små!“

Hun rettet sig litt — dette var jo fælt tøvet sagt av ham det! Men hun tog imot de fremrakte Hænder, lo endog op til ham, da han klemte hendes Fingre, så det næsten sved.

Han rodde raskt et Stykke utover, så Kjølvandet stod i glinsende Strime efter dem. Der lå en kold lyserød Tone bortover Sjøflaten.

Han sat og så på hende.

„Hvorlænge har De vært i Kristiania, Guldborg?“

„I to År. — Hvorfor spør De om det?“

„Jo, for De er så mye Dame.“

Hun smilte litt.

„Har lett for å ta efter ser De!“ Også her sitter hun med Hånden under Haken.

Han ser og ser på hende.

„De er så pen ikvæld!“

Atter ler hun — hen for sig.

„Jaså — er jeg ikke likeens bestandig da.“

Han sætter Øinene på hende, somom han vilde suge hende til sig med dem.

„Jeg liker Dem så fordømmede godt!“

Hun sitter og smiler som før, men hendes Øine står mitt på hans, store, varme, næsten drømmende. Så sier hun stilt og naturlig — hun er medengang helt alvorlig:

„Jeg liker Dem, jeg også.“

Han lægger ind Årerne, kommer bortover til hende

Da farer hun rædd op.

„Nei!“ — og blir sittende og stirre sig i Fanget — næsten gråtefærdig.

Han sætter sig på den Toften, som er nærmest — får Tak i hendes Hånd, sitter en lang Stund med den mellem begge sine.

„Skulde det være så farlig, det da!“ ber han sagte. Han sitter og ser på hende.

„Ja!“

„Men —“

„Gå sta og ro da!“

Han gjør det — likesom litt fattigslig.

Hun sitter som i dype Tanker og ser sig i Fanget.

Da ler Jansen pludselig.

„Nei, å lidlig stille det blev nå da!“

Hun ser op, møter hans Blik, og ler, hun også. Hun ler mer og mer, tilslutt aldeles overgivent. Så han næsten blir forundret.

Han tar kraftige Åretak bortover Sjøen. Og de kommer nedenunder en liten Løu, som står mitt oppå en grøn Slette med Lauvskog rundt. Den speiler sig så blankt i Sjøen.

Jansen lægger ind Årerne, lar Båten gli indover, til den støter mot Stranden.

„Her gjør vi Landstigning!“

„Ja, det gjør vi!“

Han hjælper Guldborg iland, hun løper leende opover. Han efter.

„Ska vi leke Sisten?“

Hun løper, og han løper — en lang Stund. Hun blir rød og varm. Tilslutt smutter hun ind i Løuen, smælder Døren i efter sig, står og holder på den.

Han skyver den op.

Da slipper hun sig tungt ned i Høiet, anpusten, overgit. Det er mørkt omkring hende og dufter friskt og stærkt av Høi. Han finder hende, kaster sig ned ved Siden av, slår Armene om hende.

„Nå er du min,“ hvisker han het like ind i hendes Øre.

Hun sitter bare og puster.

Han trækker hende bakover, så hun blir liggende, med Hodet på hans Arm — like indtil ham. De bare kjender hinanden og hører de korte tunge Åndetak.

Utenfor hvisker Natten og Sjøen sin stille Sang.

Efter Skigarer og Uthusvægger i Byen står Hest efter Hest med Karjoler eller Triller bak sig. Der to er kommet for nær borttil hverandre, stikker de Næserne sammen, snuser på hverandre og biter. Skriker så det høres over hele Plassen. Og de andre fredelige Hester løfter Hoderne en Stund besindig fra sine Høisækker og ser på de urolige og undres.

Men går det ikke fuldt så fredelig til, som det skulde, ute, så er det allikevel ingenting mot det, som går for sig inde i Skjellistugun.

For der holder Aktieeierne i Handelsforeningen til idag. Og de er ikke blie. Regnskaperne er netop gjennemgåt, og de viser Tap og Underbalance.

Det er Emil Haugset, som har Ordet, og han er harm.

„Nei, di kunne hørt etter mig, di, Kara — det er ittnå tess å bjynne me Haindel før Folk, som itte skjønne sig på det.“

Opsetten slår ut med Hånden.

„Det hadde gåt, dersom en bære hadde hat Folk, en kunne stole på, teil å stå før di. Det gik mye bære, dein Tia vi hadde ta vore eine Folk teil Bestyrerer — dom klarde det bra dom — om dom itte akkurat dainse etter Pipen hass Ener Tuve.“

„Ja, dom klarde det bra!“ roper flere.

„Nei,“ — blir Tore Opset ved — „hain Ener laut ha en, hain kunne ha Førtenest ta, hain. Åsså kom denna Jansen og gjorde Veger i Veillinga åt a. Det er full itte før ingenting det, n har vøri på Lofthus både Natt og Dag og søtti å drøkki me a Ener, tenkje je!“

Jansen står høi og blek mellem Sofan og Bordet, den svarte Hårflusk hænger ham ugrei frem i Panden.

„Jeg skal anmode Dem om å holde alt privat utenfor!“

„Du har ingenting å seia her du!“

„Det har jeg, når De beskylder mig —“

„Høill Kjæften din, heill så kasta vi ut dig!“ Tore Opset vender sig atter til de andre: „Det er full itte før ingenting, n har vørti førlåvå me Dotter hass Ener heill.“

Jansen reiser sig igjen.

„Det er Ting som ikke vedkommer Dere!“

„Ja, det ska vi sjå på, når det blir Forhør det! — Da tenkje je, du ska kommå teil å sætta Nasan litt lågere, je! — — Vi kjinne aille n Ener Tuve nå — vi vet åslags Kar det er. Når det har vøri om å gjøra å kara åt sig Peeng, har det itte vøri dein Utvægen som har vøri før simpel åt hainom. Hain visste full, å n gjorde, som sagt, deingongen, n fekk hit denna Bykarn — det skulde Fan itte førundre mig, om di Peenga, som har vørti borte, har gåt i hass Pong!“

„Nei, det trur je da væl!“ roper flere.

Tore Opset blir ved:

„Di hugse full dein Gongen, n Ener Tuve kom åt Raskop? —“

„Det er ingen, som rigtig vet, åner n kom dit,“ svarer Håvoldstaden til.

„Å — n kain full ha så si Mening nån hår, om ånér det var,“ sier en anden.

„Ja, det skjønne vi da!“

Tore Opset ler:

„Ja — så vi kjinne n! — Og nå vil je spørja —“

Ener Tuve har sittet i Sofaen blek. Nå reiser han sig, Årerne svulmer i Skallen.

„Nei, nå heill di litt, dørøs Helvetes Skarvpakk!“ Han slår Næven i Bordet, så Kaffekopper og Kakefat danser. Je ska fortælja døkk det, di er nåa stakkars Grautskailler aille isommen, som kain vara gla di har hat mig teil å ta ti me døkk ti både det ene og det andre. Men nå vil je itte ha nå mer me nån ta døkk å gjøra. Je går tur detta gromme Selskapi dørøs og bjynne sjøl, je. Og så teg je Jansen teil å styre Butikken før mig, je! Da kain di ta nåa ta dessa Hemføinga, di skryt så ta teil å greie Haindelsføreninga — får di sjå, å langt di kjem! Har di set denna Bygningen, je driv å sætt op på Eiendomma mine — jæmsis Haindelsføreninga? Ja! — Der har n Ener Tuve tænkt å bjynne å haindle. Hain er akkurat opsætt åt di, dein Bygningen. Så konkurere vi, få vi sjå åkken vindt!“

Håvoldstaden ler, så den store Maven disser.

„Å, det tenkje je du snart ska bli førnøgd ta!

Je trur itte det er mange i Bygden, som bryr sig om å handle hos a Ener Tuve.“

De andre småler.

„Nei, det trur je rett itte er mange!“ sier somme.

Ener ler også — en stygg Latter.

„Det trur je nok. Men det sleng somme, som er nøgt teil di!“ Han ser sig om triumferende.

Det blir stilt en Stund.

Da sier en — lunt:

„Du lyt full veinte, teil n Jansen får sti ut Straffa si.“

Ener hånler.

„Er det du, som skal gi n dein Straffa da?“

„Å, det kjem full dein, som sørje for Straffa!“

Ener Tuve tar op Tegnebogen.

„Je tenkje, di er gla, di tæg mot dessa femhundre Kroon nå, je! Før je trur Fan itte di kjem nån Veg, om di meille n Jansen.“ Han tæller Pengene på Bordet.

„Nå håss vil di?“

Atter ser han fra den ene til den andre.

De letter på sig, kræmter, flytter på sig igjen, ser bort på de fem Hundre på Bordet.

„Ja—a?“ sier en.

„Hm — ja —?“ sier en anden.

„Ja — det beste er da å sleppe aille di Ubehageligheten —. Kain vi få att Peenga lell så —. Ja —?“

„Ja, men jaggu skulde n —.“

Ener står med Pengene i Næven, holder dem op for dem.

„Vil di, heill vil di itte!“

„Jo—o—?“

Opsetten rømmer sig.

„Jo får vi Peenga kontaint i Klypa så —.“

Ener langer dem på Bordet igjen.

„Her er dom, din Benrangel! — Kom nå Jansen!“

Dermed tar han Luen og stryker på Dør. Jansen følger.

Ener Tuve kom diger og langbent skrævende utover Bakkerne fra Lofthus. Han så bustet ut idag. Både Hår og Skjægg strittet grått og pjusket til alle Kanter. Der var ingen længer, som kunde se — det hadde været ramsvart. Øinene stod blodsprængte påskrå i Skallen som på en olm Okse. En kunde se, han var arg og grætten.

Og det var ikke rart. For det var langt på Eftan, og endnå hadde han ikke såmeget som set en Dram idag. Det var da første Gangen, siden han kom til Lofthus, at der ikke fandtes Brændevin på Gården. Og så meget hadde han hat å stå i, at det hadde været aldeles umulig å få gjort sig et litet Erend ned på Butikken å få smake på den Literen, han hadde sat ind hos Jansen igårkvæld.

Men — hm ja! Jaggu burde han ha visst såpas igår, at det å sætte Jansen til å ta vare på Brændvin, var akkurat som å sætte Bukken til å passe Havresækken — slik en Fyllealke det var! En skulde gjærne se, der ikke var Dråpen igjen, når han kom. Nå, da han ikke hadde været ute før. Men da skulde nå Fan æte ham også!

Så nå var det ikke bare den brændende Tørste, som jog Ener — han var i slik Spænding, så han aldeles skalv. Og han skrævet avsted på sine lange Ben.

Da han kom nedpå Almanveien møtte han Jens Kalsveen.

„Dag,“ sa Jens og tog til Luen.

Ener svarte stutt og vilde længer.

Men Jens stanset ham.

„Je laut nok på Føreninga å haindle idag.“

„Jaså —?“

„Ja — det var ingen å haindle ve i Lofthusbun.“

„Var det ingen å haindle ve?“

„Nei. — Guten låg på en Kaffesæk baka Disken og snarksov, så hainom var det inga Greie på, og Jansen — —“

Ener strøk nedover Veien. Kom ind i Butikken.

Jo! — det var gilde Greier!

Han sparket Butikkaren på Kaffesækken i Siden, så han fór op og gned sig i Øinene.

„Pakk dig!“ skrek han.

Butikkaren slang fremover Gulvet, vilde til å undskylde sig.

Da tog Ener ham i Akslerne og lettet ham bort i Døren, gav ham et Spark i Enden, så han datt utover Trammen som en Sækk.

Så gik han ind i Butikkammerset. Der lå Jansen dau som en Sild på Sengen med Hodet og Armen hængende utover Kanten, Benene oppå Hodegjærdet. Brændevin lugtet det, så en kunde bli fuld bare av Stanken.

På en Stol ved Sengen stod Literflaske og Glass. — Tomt naturligvis.

Ener skyndte sig bort i Pengeskapet.

Det var Fan så vel! Der var ikke no Brændvin! Ikke en Dråpe var der igjen! Han undersøkte og ristet på alle de Tomflasker, som fandtes derinde, så efter både høit og lågt. — Ikke Dogga!

Fra sig selv av Sinne drog han bort til Sengen, tog Jansen i begge Benene, drog ham ut på Gulvet, sparket til ham, tog Fat på ham igjen, drog ham rundt Gulvet, gjennem Butikken — ut. Hev ham utover Trammen, så det sakk i ham. Så gik han ind igjen, fik Tak i de av Jansens Klær, han så i Farten, kastet dem efter ham. Da han hadde gjort det, låste han Døren indefra.

Han sakk ihop på den Kaffesækk bak Disken, Butikkaren hadde sovet på, blev sittende og stirre ut i Været med tomme blodunderløpne Øine.

Imidlertid kom Jansen sig på Benene, gav sig til å stirre på sine Klæsplagg utpå Veien. Så gik han op på Trammen, tog i Døren. Banket på. Fik ikke no Svar. Han stod litt. Så samlet han sine Plagg sammen, tog dem i en Tull under Armen og gav sig til å slænge opefter Veien.

Endelig bestemte han sig til å gå opover til Lofthus. Det gik småt og med mange Attersting.

Oppå Gården møtte han Guldborg.

Hun blev stående handfalden.

Han lo litt.

„Jeg skulde bare hente Kufferten min, jeg."

Guldborg undredes.

„Jo" — sa Jansen gemytlig — han hikket — „Far din har kasta ut mig."

Guldborg var forfærdet.

„Har n kaste ut dig?“

„Ja! — Det er forresten ikke fortidlig. — Synes du det da?“

Hun så på ham.

„Ånei — slik som du har føri åt så.“

„Nåja — han har nå fordetmeste sittet med å drekki sjæl også. Det er nå ham, som har vært Hovedmanden for de værste Fyllelaga nede på Butikkammerset da. — Men det går ikke an, at både han og jeg går på Fylla.“

„Ska du reise nå da?“

„Ja — her har jeg vel ikke no å gjøre! — Han skysser mig vel ikke på Stationen heller nå tænker jeg!“ Han ler.

Hun står og ser på ham.

„Du tar allting så lett du, Jansen!“

„Ja, hjælper det å gråte da, synes du, Ven min!“

Hun tænker sig om litt.

„Du! — je blir me dig, je, Jansen!“

Han slår ut med Hånden.

„Nei, vet du hva, Jenta mi! — tror du, du vil få non Glæde av det?“

Guldborg står og vrir Hænderne.

„Du — du vil da vel ikke reise fra mig, Jansen!“

Han svaier litt med Overkroppen.

„Ja — nei — det vil si — det må vel være det hyggeligste for dig det vel, Jenta mi? — Jeg reiser Fan ivold til Helvete jeg, ser du.“

„Tal ikke slik! Alt kan bli bra, når du bare kommer herfra. Det har ikke vært bra for dig alt dette heroppe.“

„Nei — nei, det kan hænde det!“

„Holder du ikke av mig længer da, Jansen?“

„Nei, la os ikke bli sentimentale for Guds Skyld! Du kan skjønne jeg holder av dig, men — ja, du ser, hvordan det er!“

Guldborg begynder å gråte, tar ham hardt i Armen.

„Du hadde ikke tat det så lett, hvis du hadde holdt av mig! Du har bare villet leke med mig! Og nå da du skal reise, er det dig komplet likegyldig, hvor det blir av mig. — Slike er dere!“

„Nei men — kjære dig da Snuppa mi —“ Han står og svaier og ser idiotisk på hende, smiler litt — fjollet.

Hun løper ind igjen — op på sit Rum.

Han står igjen og roper efter hende:

„Du kunde nå si pent Adjø med Kjærsten din!“

Da Kvældstrænet stanser på Stationen samme Kvæld, skræver en diger Kar, bustet og stri i Hår og Skjægg, fremogtilbars langs den lysende Vognrække. Han stanser ved Ilgodsvognen. Øinene står blodunderløpne påskrå i Skallen søkende på det, som blir langet ut. Endelig kommer en Pakke med Brændvin. Han hugger Kloen i den som et Rovdyr. Skræver avsted på Bygdeveien.

Da han er kommet vel ovenfor de mange små og store Bygninger omkring Stationen, så han bare kan se en svak Lysning i den svarte Kvæld rett over der Stationsbygningen ligger, sætter han sig i

Veiveten, får op Flaskepakken med skjælvhændt Hastværk.

Tidlig Morgenen efter finder de, som kjører Melken fra Hovedbygden, en døddrukken Mand liggende i Veiveten med to tømte Literflasker i Armen.

Det var mange, som hadde Hauen til å dra på Auktionen på Lofthus — om ikke for andet, så for å se, hvordan Raskoppen tog det nå, det ikke var Filla att av ham.

Og Skyss efter Skyss kom de. Alt nede fra Hovedbygden. Der var pakkende fuldt av Folk i alle Rum, og på Gården yret der av dem.

Men Ener så de ikke no til nogen Stan. De gik og snuste og strakte Hals nogen hver. Men — nei! Han måtte ha gåt sta og gjemt sig? Kanske han hadde hængt op sig, Get!

Bare Konen gik omkring liten og tør, hadde det fælt trabelt, så mest ut, somom hun vilde gå og gjemme sig hun også. Det var nå Synd på hende da!

Men da alt var opropt, kom Ener. Og han så slett ikke ut til å ta sig så nær av det? Han var litt fuld — men ikke mer end ellers.

Han bad igjen non av Storkakserne.

„Di får da vara me og drekke op det, som att er," sa han. „Det er itte sagt det blir mer Turing på Lofthus i mi Ti."

„Ånei" — sa Hovoldstaden, han vagget omkring diger og brei — „du fekk omsåer skunne dig da!"

De drog op Trappen til Salen, harkende og klampende. Stuen nede stod fuld av Auktionsgods, så de kunde ikke være der.

„Jaha, nå ser du da!" — sa Opsetten, da de sat rundt Bordet med Literflaske, Mugge, Sukkerkop og Toddyglass mellem sig. — „Nå ser du da, åkken vaint!"

Ener ristet på sig.

„Å skjitt!"

„Vi tala itte på det nå!" sa somme.

„Hadde je itte hat en slik Fyllhun teil å styre Butikken, skulde di nok set, åkken hadde vønni!"

„Jamen det har du da sjøl gjort n teil!"

„Vi tala itte på detta!"

„Nei, nei!"

De drikker en Stund i all Stillhet.

Så sier pludselig Barstaden.

„Det må da vara rart før dig detti Ener, å tenkje teilbars att på, håss du har hat det oppi her i denni Tin?"

Ener sitter og ser ut i Været med et underlig Smil.

Barstaden blir ved:

„Nå har du dominert over øs aille sommen ei Ti, og nå er du bære Fainten."

Dingsruden tømmer sit Glass. Han er tindrende rød i sit runde Grisefjæs.

„Å du var full itte ainna heill Fainten, da du kom hit heill ve!"

Ener drikker. Smiler som før.

„Å — det er full ingen ta døkk som rigti vet, å je kain ha vøri.“

Skraldende Latter.

„Nei, det ska du da jaggu få 's teil å tru!“

Bernt Millom sitter liten og tør med Toddyglasset mellem Fingrene. Der lurer et fult Flir i Øienkrokene.

„Å — det kain full vara dom, som har så si Førmening om det — nå' dom bære vil ut me di.“

De andre ler, så de rister.

Men Ener reiser sig blek av Sinne.

„Å er det du mene me di, Bernt!“

De andre prøver å tale ham tilrette.

„Nei, sju da Ener! Hain mente full itte akkurat nå gæli me di.“

Ener står og svaier med Glasset i Hånden.

„Je bære spør, å n mene me di, je!“

Millomen kraker likesom endda mer ihop.

„Nei, nei! — Kunde det vara så fæli ment 'a?“

„Jo! Det var nå' du mente! Men je ska vise døkk det, n Ener Tuve har vøri go å hatt je!“

„Joda! Javist har hain vøri go å hatt!“ sier flere.

Ener vender sig til Bernt.

„Der høre du, din Glisp!“ Han er beroliget. „Je er så snil, så di kain leie mig ti en røtin Uldtrå, bære Folk læt mig vara ifre. Men ærte di op mig, så —!“

„Joda! Joda! vi vet det!“

Ener sætter sig igjen.

Der blir sat ind Kvældsmat av de bedste Slag.

„Nei,“ — sier Dingsruden — „det går itte an å øsle så me Maten — det lyt bli att litt teil drekke òg.“

Dette blir mottat med stor Munterhet. Og Karene æter og skravler og ler og drikker. Efter Maten blir det Kaffedoktor, sålænge der findes Brændvin igjen hos Ener Tuve.

Siden går de ned på Kjøkkenet. Der har en hel Mængde av Tjenestegutterne fra Gårdene rundt samlet sig og sitter og drikker Sprit og Vand av Kaffekopper. De også er ganske gode og muntre.

„Har di nå' Breinnvin, Kara!" spør Håvoldstaden, med det samme de kommer ind.

„Ja," svarer en av Gutterne — „men itte å spaindere på ei slik Vom som du!"

„Di kain da låne 's litt!" ber Opsetten bli.

„Neggu om vi dig låne nå Breinnvin lell!"

Dingsruden tar op Teknebogen.

„Det er det sommå — je kjøpe ta døkk hele Butikken, je!"

Gutterne ser på hverandre.

„Ja, får vi vara me å drekk op det så!"

„Det ska di få!"

Handelen blir gjort. Kakserne sætter sig rundt det lange Spisebord i Kjøkkenet sammen med Gutterne.

„Det er itte Kopper nok," roper en.

„Da tæg vi Jønnkoppen!"

Dingsruden går bort i Vassåen, tar op en diger svart Jernøse, som minst tar to Liter, fylder den med Vand og Sprit og sender den om. Den går rundt Gang efter Gang under Sang og Hui og Leven.

„Ja, det blir full milla Tenerom, du kjem teil å drekke heretter, Ener," roper Ingvoldstaden.

„Ja det er jussom Indvielsesfesten detti nå!" svarer Håvoldstaden.

Der blir stort Leven, øredøvende Latter.

Dingsruden står på en Stol, skriker hæst og fægter ut i Været for å bli hørt:

„Detti er Gravøle åt Raskoppa. Je ska høille Liktaln —."

Bernt Millom står og drar ham i Bukselåret.

„Høill liksågjinne Liktaln over n Reinhart Raskop med det sommå da!"

Dingsruden driver på — han skriker så høit han orker for å bli hørt, og litt efter litt tier somme av Karene virkelig still og stiller sig andægtig op og hører på ham.

„Ja, kjære Venner og Sognebørn, som er forsamlede på dette Sorgens Sted idag!" — sier Dingsruden i præstelig Tone — „det er faldt i vor tunge Lod —". Men Dingsruden har Træben, og der er et stort Hull mitt i Stolen, han står på. Han har fåt Træbenet i Hullet og stuper fremover i Armene på Håvoldstaden. Og det bærer ikke likere til, end de må skrue Benet av ham for å få det løst.

Imidlertid er Millommen og Ener Tuve røket op å trætte. De blir sintere og sintere og mere høimælte. Flere og flere blander sig indi, både Tjenestegutterne og Kakserne, — der vender sig som et helt Uvær av Harme og Forbitrelse mot Ener. De glemmer både Dingsruden og Træbenet.

„Du har dræft n Get! Du kain itte nægte, du har gjort av me n!" skriker de. „Du er en Morder!" — „Røver!" — „Du er dein værste Kjeltring, som går på to Ben!"

Ener står blek — grå som Aske i Ansigtet imellem dem, slår og spænder omkring sig. Tilslutt blir han vår Træbenet, tar det òg dæljer på den første den beste med det. Og Karene tar Stoler og Krakker.

Det bærer ut gjennem Døren — ut på Gården. Der blir der et Leven, som høres over det meste av Bygden.

Men Dingsruden sitter att inde, ilter og rød i Hodet, skriker og bærer sig.

„Kom att me Trebene! — Hit me Bene mit for en svingende!“

Tidlig Morgenen efter var der et frygtelig Spetakel utpå Gården på Lofthus av Kråke, Skjør og Kaje. De kredset i store Flokker rundt og hakket og åt.

Men næsten nede ved Stalddøren lå noget digert svart, som de ikke rigtig turde komme i Nærheten av. Det var en Kar, som lå på Ryggen med store stirrende Øine og gapende Mund. Det grå Sjægg og Hår stritter tafset og ugreit til alle Kanter. Han hadde et litet røtt Mærke under det ene Øiet.

Det er stilt og koldt en senhøstes Kvæld på Karl Johan.

Ute i Gaten skinner det elektriske Lys hvitt klart og festlig.

Nogen faa Mennesker færdes mitt i Gaten eller paa Fortouget på Butiksiden.

Men de fleste holder til i Halvmørket under de halvribbede Trær langs Studenterlunden.

Der flagrer lyssky fantastiske Pikebarn to og to eller alene, i fuld Fart eller i sagte flagrende Gang. Elegante med svære vide Hatter, side røde eller violette Kåper. Fyldige hvite Barmer lyser lokkende frem. — Små kokette med plirrende og leende Øine. — Nette pene pyntlige. Bleke luvslitte Piker med falmede Kåper og nedtraatte Skor. Mørke drømmende med hemmelighetsfulde Slør.

De gjør ikke megen Støi — bare en liten affektert Latter av og til, en dæmpet Samtale.

Og frem og tilbake mellem dem går speidende Mandfolk, fikserer dem nøie, eftersom de svæver forbi, gjør sine stilt spottende Bemærkninger til sin Sidemand. Eller stanser en eller etpar av dem op, letter på Hatten „Goaften Frøken.“ Enkelte av Pikerne slår sint ut med Haanden og skriker med sin hæse Stemme: „Å reis til Helvete med dig!“ Andre stanser, smiler sit lyssky Smil og kjøpslår.

Og Kurtisen går sin eiendommelige Gang.

Det tyndes litt efter litt under Trærne. Bare en og anden mørk Kvindeskikkelse svæver endnå frem og tilbake. En enslig Fyr dukker nå og da op. Konstablen går sin jævne avmålte Gang omtrent mitt uti Gaten.

Men det er en, som går der endda. Hun har gåt der i hele Kvæld. Rett som det var har en Fyr stanset hende op. Da har hun likesom fárt sammen, værget for sig med Hånden og glidd tilside næsten rædd. Tungt og slæpende går hun, ser paa det underlige Liv omkring sig med en Blanding av Forundring og Foragt i de store mørke Øine.

Hun er pent og nett klædd, høi og fyldig. De unge Fyrer blir rent beundrende stående foran hende.

Hun går ræd av Veien, kommer sig ind i en Sidegate. Men kommer ut på Karl Johan igjen.

Ånei, Herregud, hvad er det hun går her efter! — — Hvad er det hun tænker på! — — Bare denne ene Gangen! —

Hun sætter sig matt ned på en Bænk.

Hadde hun kunnet få sig en skikkelig Plass endda! — Ånei, hun skjønte ikke, hvordan det skulde gå hende!

Nå hadde hun været her i Byen i otte Dage og gåt og søkt efter Plass hver Dag. Men alle Steder var det optat, da hun kom. Nå hadde hun ingen Penge igjen. Idag hadde hun ikke spist mer end non Kaker, hun fik til Kaffen hos en Veninde, hun besøkte. Og hende, hun bodde hos — den fæle Kjærringen — skyldte hun Husleie for to Dage. Idag hadde hun været sint også og sagt, det ikke gik an længer.

„Kan du ikke få no å gjøra og skaffe dig Føa på en ærli Måte, får du gå på Gata da vel!" hadde hun sagt. „Så godt du ser ut, er det ingen Sak for dig å tjene det, som skal til!"

Guldborg var blit sint med det samme. Men hun turde ikke svare no heller.

Og nu var hun her! Gud trøste og hjælpe hende! Hun fór sammen.

Der kom en Herre og satte sig på Bænken like ved. Han sat og så på hende.

Hun skulde netop til å reise sig. Da flyttet han sig like borttil hende. Hilste.

„Nå, hvordan synes De, De har det Frøken?"

Hun svarte ikke.

„Si mig, Frøken! — kunde ikke vi ha det hyggelig sammen iaften?"

Hun målte ham med Øinene.

Men han vedblev uanfægtet:

„De skal ikke tape no på det, Frøken!"

Det fór koldt igjennem hende. Hun reiste sig uten et Ord.

Han reiste sig også, stilte sig iveien for hende.

„Men sig mig, Frøken, hvorfor går De her da da? Jeg har lagt Mærke til Dem i hele Aften."

Hun blev stående.

„Jeg — — det er vel ingen, som kan nægte mig det!" Hun snur sig, går raskt nedover.

Han efter.
„Nei, det er det ikke. Men si mig —“
Da skriker hun:
„Gå! — heill så —“
„Jaja! — Goaften da!“
Han løfter på Hatten og går tilbake.

Kvælden efter var Guldborg atter på Karl Johan.

Det var sent på Aften. Der kom en høi breiakslet Gut opover Veien til Lofthus. Han gik i rask Gang i de stupbratte Bakker, så han blev både svett og anpusten — gik, somom det rigtig stormhastet.

Hjertet dunket, så han næsten måtte holde sig for Bringen, da han gik over Gården. Han styrte bent på Storgangen. For han vilde helst ikke træffe formange.

Det var halvmørkt i Stuen, da han åpnet Døren. Olaug kom ham imøte liten og fattigslig.

„Nei, je spør om det er du, Hans, som er ute og går!“ sa hun. Hun satte frem en Stol.

Hans satte sig stilfærdig.

„Det er full usteilt her nå,“ sa han.

Olaug sukket litt.

„Ja — det har vørte — tongsamt.“

Det blir stilt længe. Hans hørte det knæpp i Klokken.

„Er du heme att frå Lainnbruksskula nå?“ spurte endelig Olaug.

„Ja — je kom hem igår.“

„Du har fåt fri jussom ei Støin nå da?“

„Ja.“

Stilt.

„Det er full itte att sålengi, teil du blir fælu heil nå, Hans?“

„Nei — je skulle vara fælu teil Vårs“.

Olaug går ut i Kjøkkenet et Erend, kommer ind og tænder Lampen. Går ut i Kjøkkenet igjen. Kommer tilbake og lægger Duk på Bordet.

Hans letter på sig litt.

„Di ska itte gjøra nå Bryderi før minne Skull.“

„Å—å—“ Olaug går omkring liten og fattigslig og steller.

„Je bære unters på, om je kunne fåt tala litt ve a Guldborg je?“ sier endelig Hans.

Olaug sukker.

„Hu Guldborg reste att teil Byen Dagen føri Aksjon var hu.“

Hans sitter og dreier Luen mellem Fingerne.

„Jaså,“ sier han — det er likesom han svælger noget meddetsamme. Han reiser sig litt usikker, står litt.

„Ja da —. Det var henner, je gjinne vilde ha tala litt ve. — Ja, Farveil da.“

Olaug får det trabelt.

„Nei! — du får sitta litt — og drekke litt Kaffe.“

„Nei Takk! — je ska itte det lell. — — Det var teil Byn, a reste?“

„Ja — det var teil Byn. — — Vi skulde få veta Adressen hennes sea.“

„Jaså —“ Han står litt.

“Ja — Farveil da.“ Han rækker hende Hånden.

Han kommer til å se hende ind i Øinene, der hun står og holder hans Hånd med sin lille magre. De står så stilt og tillidsfuldt på ham, det begynder at skjælve mer og mer om den smale blodløse Mund.

„Takk — Takk før —“ Hun fik ikke frem mer. Han kjender Taket av hendes Hånd likesom rykkende.